

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

**«Η εικόνα της Αφροαμερικανίδας γυναίκας στις ΗΠΑ μέσα από τα τραγούδια των Nina και Lisa Simone» /
“The role of African American Woman in the USA through the songs of Nina and Lisa Simone”**

**ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΙΣΤΟΡΙΑ / ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ**

της φοιτήτριας

Κοκοβίδου Ζωής

ΑΕΜ: 2180

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ/ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ: Μπιλιλής Αθανάσιος, ΕΔΙΠ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, Ιούλιος 2024

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη	i
Abstract.....	ii
Πρόλογος.....	iii
Ευχαριστίες.....	iii
Εισαγωγή	iv
Κεφάλαιο 1^ο: «Ιστορικά στοιχεία της τζαζ μουσικής»	1
1. Ορισμοί και είδη της τζαζ	1
1.1 Τζαζ και εννοιολογικές - ορισμικές προσεγγίσεις.....	1
1.2 Η σχέση της τζαζ με την αφροαμερικανική κοινότητα	4
1.3 Μουσικές αναγωγές – επιρροές	5
1.4 Ευρωπαϊκή Επιρροή.....	5
1.5 Από το 1940 μέχρι τη δεκαετία του 1970.....	6
1.6 Από τη δεκαετία του 1980 στο σήμερα.....	8
1.7 Οι τραγουδίστριες της τζαζ μουσικής.....	8
Κεφάλαιο 2^ο: «Συνοπτική παρουσίαση του Κινήματος των Πολιτικών Δικαιωμάτων και του Φεμινιστικού Κινήματος»	10
2.1 Ορισμός του «Κινήματος Πολιτικών Δικαιωμάτων».....	10
2.2 Ο ρατσισμός στις ΗΠΑ	10
2.3 Από το 1900 μέχρι τη δεκαετία του 1940.....	11
2.4 Από το 1950 μέχρι τη δεκαετία του 1970.....	12
2.5 Ο ρόλος της τζαζ μουσικής στο «Κίνημα Πολιτικών Δικαιωμάτων».....	15
2.6 Το «Τραγούδι Διαμαρτυρίας» (“Protest Song”).....	16
2.7 Τα βασικά «κύματα» του Φεμινισμού	20
2.8 Ο «Μαύρος Φεμινισμός» (“Black Feminism”).....	22
Κεφάλαιο 3: «Nina Simone και Lisa Simone-Βιογραφική αναφορά».....	24
3.1 Βιογραφικά στοιχεία της Nina Simone	24

3.2 Ο ρόλος της μουσικής στη ζωή της <i>Nina Simone</i>	27
3.3 Μουσικές επιρροές της <i>Nina Simone</i>	28
3.4 Προσωπική ζωή της <i>Nina Simone</i>	29
3.5 Εμπλοκή του συζύγου της <i>Simone</i> στην επαγγελματική της πορεία.....	31
3.6 Ενδοοικογενειακή βία.....	32
3.7 Βιώματα ρατσιστικής αντιμετώπισης στη ζωή της <i>Nina Simone</i>	33
3.8 Η σχέση της με τη μουσική βιομηχανία.....	34
3.9 Το «ψυχολογικό προφίλ της».....	35
3.10 Η τελευταία της ακμή.....	38
3.11 Βιογραφικά στοιχεία της <i>Lisa Simone</i>	38
3.12 Η σχέση της <i>Nina</i> με τη <i>Lisa Simone</i>	42
Κεφάλαιο 4^ο : Η θέση της Αφροαμερικανίδας γυναίκας την εποχή των <i>Nina</i> και <i>Lisa Simone</i>	44
4.1 Η αφροαμερικανική κοινότητα μέσα από τα μάτια της <i>Nina Simone</i>	44
4.2 Η σχέση της με το «Κίνημα Πολιτικών Δικαιωμάτων», οι επιρροές και ο ρόλος της μουσικής της.....	45
4.3 Η <i>Nina Simone</i> και ο βαθμός εμπλοκής της στο «Κίνημα των Φεμινιστικών Δικαιωμάτων».....	47
4.4 Η <i>Lisa Simone</i> και ο βαθμός εμπλοκής της στο «Κίνημα Πολιτικών Δικαιωμάτων» και στο «Κίνημα των Φεμινιστικών Δικαιωμάτων».....	48
Κεφάλαιο 5^ο: Το κίνημα των πολιτικών δικαιωμάτων, μέσα από τραγούδια των <i>Nina</i> και <i>Lisa Simone</i>.....	49
5.1 “ <i>Mississippi Goddam</i> ” της <i>Nina Simone</i>	49
5.1.1 Ιστορικά στοιχεία	49
5.1.2 Μουσική θεώρηση	51
5.1.3 Κοινωνικό υπόβαθρο.....	59
5.1.4 Παράθεση και απόδοση των στίχων.....	61
5.2 <i>Four Women</i> της <i>Nina Simone</i>	64
5.2.1 Ιστορικά στοιχεία	64
5.2.2 Μουσική θεώρηση	65
5.2.3 Κοινωνικό υπόβαθρο.....	70
5.2.4 Παράθεση και απόδοση στίχων	71
5.3 “ <i>To be young, gifted and black</i> ” της <i>Nina Simone</i>	72
5.3.1 Ιστορικά στοιχεία	72
5.3.2 Μουσική θεώρηση	73
5.3.3 Κοινωνικό υπόβαθρο.....	76
5.3.4 Παράθεση και απόδοση στίχων	77

5.4 Revolution της Lisa Simone	78
5.4.1 Ιστορικά στοιχεία	78
5.4.2 Μουσική θεώρηση	79
5.4.3 Κοινωνικό υπόβαθρο	83
5.4.4 Παράθεση και απόδοση στίχων	84
5.5 Finally free της Lisa Simone	85
5.5.1 Ιστορικά στοιχεία	85
5.5.2 Μουσική θεώρηση	86
5.5.3 Κοινωνικό υπόβαθρο	89
5.5.4 Παράθεση και απόδοση στίχων	90
Κεφάλαιο 6^ο: Συμπεράσματα	92
6.1 Η επιρροή των κοινωνικοπολιτικών συνθηκών στη ζωή των δύο τραγουδιστριών	92
6.1.1 Η επιρροή των κοινωνικοπολιτικών συνθηκών στη ζωή της Nina Simone	92
6.1.2 Η επιρροή των κοινωνικοπολιτικών συνθηκών στη ζωή της Lisa Simone	94
6.1.3 Η σχέση των Nina και Lisa Simone σε συνάρτηση με τα κοινωνικοπολιτικά τους βιώματα	95
6.2 Η επιρροή και το στίγμα των δύο τραγουδιστριών στο κοινωνικοπολιτικό περιβάλλον	96
6.2.1 Η επιρροή και στίγμα της Nina Simone στο κοινωνικοπολιτικό περιβάλλον	96
6.2.2 Η επιρροή και στίγμα της Lisa Simone στο κοινωνικοπολιτικό περιβάλλον	96
6.3 Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα	97
Βιβλιογραφία	99

Περίληψη

Λέξεις-κλειδιά: ανάλυση, αφροαμερικανική κοινότητα, Nina Simone, Lisa Simone, τζαζ, πολιτικά κινήματα, φεμινιστικό κίνημα, βιογραφία, παρτιτούρα, μουσική ανάλυση, στιχουργική θεώρηση

Στόχος της παρούσης εργασίας είναι η ανάλυση κάποιων τραγουδιών των Nina και Lisa Simone και η ερμηνεία τους, τόσο σε μουσικό πλαίσιο όσο και σε στιχουργικό περιεχόμενο. Τα τραγούδια αυτά επιλέχθηκαν με βάση τη θεματολογία τους, που εστιάζει σε κοινωνικοπολιτικά ζητήματα ισότητας και ελευθερίας, τα οποία αφορούν την αφροαμερικανική κοινότητα. Πρόκειται για τα “Mississippi Goddam”, “Four Women” και “To be young, gifted and black” της Nina Simone, και “Revolution” και “Finally Free” της Lisa Simone.

Για να καταστεί δυνατή η πλήρης και σαφής ερευνητική προσέγγιση των προαναφερθέντων τραγουδιών, μελετήθηκαν σε πρώτη φάση: η ιστορική εξέλιξη της τζαζ ανά εποχή και τα υποείδη της, η δράση των πολιτικών κινήματων, τα «κύματα του φεμινισμού», αλλά και η βιογραφία των δύο καλλιτεχνών, εστιάζοντας σε σημαντικές πτυχές της ζωής τους, όπως η επαγγελματική πορεία, τα ρατσιστικά βιώματα, το ψυχολογικό υπόβαθρο, η προσωπική ζωή, καθώς και ο βαθμός πολιτικής εμπλοκής τους.

Η ανάλυση των τραγουδιών βασίστηκε στην καταγραφή παρτιτούρας για καθένα εξ αυτών και στον εντοπισμό των βασικών δομικών, ρυθμικών και αρμονικών τους στοιχείων, ενώ η στιχουργική θεώρηση προέκυψε μετά από ερμηνεία και απόδοση των στίχων, αλλά και έρευνα για τα ιστορικά δεδομένα και την αφορμή της σύνθεσής τους.

Abstract

Key words: analysis, African American community, Nina Simone, Lisa Simone, jazz, political movements, feminist movement, biography, sheet music, musical analysis, lyrical interpretation

The purpose of this study is to analyze certain songs by Nina Simone and Lisa Simone and to interpret them both in a musical context and in terms of lyrical content. These songs were selected based on their subject, which focuses on socio-political issues of equality and freedom, concerning the African American community. The songs are "Mississippi Goddam," "Four Women," and "To Be Young, Gifted, and Black" by Nina Simone, and "Revolution" and "Finally Free" by Lisa Simone.

In order to facilitate a comprehensive and clear research approach to the aforementioned songs, the initial phase involved studying: the historical development of jazz over different eras and its subgenres, the actions of political movements, the "waves of feminism," and the biographies of the two artists. This focused on significant aspects of their lives, such as their professional careers, experiences of racism, psychological backgrounds, personal lives, and the extent of their political involvement.

The analysis of the songs was based on the transcription of the sheet music for each song and the identification of their basic structural, rhythmic, and harmonic elements. The lyrical interpretation emerged from the translation and analysis of the lyrics, as well as research into the historical context and the inspiration of their composition.

Πρόλογος

Το θέμα της παρούσης εργασίας διαπραγματεύεται το ρόλο της Αφροαμερικανίδας γυναίκας στην κοινωνία των ΗΠΑ, όπως αυτός αντανακλάται μέσα από τα τραγούδια των Nina και Lisa Simone, που ανήκουν σε διαφορετικές, ηλικιακά και κοινωνικά, γενιές.

Η ιδέα για το συγκεκριμένο θέμα προέκυψε, λόγω του προσωπικού μου ενδιαφέροντος για την τζαζ μουσική αλλά και για τη συσχέτισή της με κινηματικές δράσεις με στόχο μια καλύτερη και πιο δίκαιη κοινωνία. Η τελική επιλογή του θέματος πραγματοποιήθηκε κατόπιν συνεννόησης με τον επιβλέποντα καθηγητή μου.

Τη Nina Simone τη «γνώρισα» μέσα από την επανεκτέλεση των τραγουδιών “I put a spell on you”, “Feeling good” και “Strange fruit” και από τα δικά της τραγούδια “My baby just cares for me” και “To be young, gifted and black”. Η πρώτη επαφή με τη Lisa Simone, έγινε παρακολουθώντας μια ζωντανή εμφάνισή της μαζί με τις Dianne Reeves, Lizz Wright και Angélique Kidjo, ερμηνεύοντας το τραγούδι της μητέρας της, “Four Women”.

Με τα βιώματα αυτά ως αφορμή, αλλά και ως βάση για την επικέντρωση του ερευνητικού ενδιαφέροντος, έγινε προσπάθεια να μελετηθεί το θέμα της εργασίας σε βάθος και να φωτιστούν όλες οι πτυχές της ζωής των δύο καλλιτεχνών και η εμπλοκή τους στο κοινωνικοπολιτικό γίνεσθαι.

Ευχαριστίες

Πρωτίστως, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή της εργασίας μου, κύριο Αθανάσιο Μπιλιλή, τόσο για την πολύτιμη βοήθειά του από το ξεκίνημα της εργασίας μέχρι και την ολοκλήρωσή της σε επίπεδο γνώσεων, όσο και για την υπομονή του και την ψυχολογική του συμβολή. Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον φίλο μου Σάββα Σαμσόνογλου για την όμορφη συνεργασία στην καταγραφή των μουσικών κειμένων για το τελευταίο μέρος της εργασίας και για την ψυχολογική υποστήριξή του κατά τους μήνες της συγγραφής.

Τέλος, δεν θα μπορούσα να μην αναφερθώ στην οικογένεια και τους στενούς μου φίλους, που με το δικό του τρόπο ο καθένας με υποστήριξε και με βοήθησε να ολοκληρώσω την παρούσα εργασία.

Εισαγωγή

Η τραγουδίστρια και μουσικός Nina Simone (21 Φεβρουαρίου 1933 - 21 Απριλίου 2003), ξεκίνησε να γίνεται γνωστή τη δεκαετία του 1950.¹ Παράλληλα, τη δεκαετία του 1960 ξεκίνησε η υιοθέτηση, εκ μέρους της, ενός ενεργού πολιτικού ρόλου μέσω της μουσικής της.² Συνδέθηκε στενά με τις οργανώσεις του «Κινήματος Πολιτικών Δικαιωμάτων», και σε κάθε ευκαιρία, εκθείαζε την αφροαμερικανική κοινότητα αλλά και την ανεκτίμητη συμβολή της γυναίκας στον αγώνα για την ισότητα.

Ως προς την μουσική της ταυτότητα, οι διαφορετικές επιρροές που διαφαίνονται στα τραγούδια της δεν είναι εύκολο να ενταχθούν σε ένα συγκεκριμένο είδος μουσικής, όπως jazz, blues ή soul. Σημαντικό είναι να αντιληφθούμε ότι εκτός από τα είδη αυτά, στοιχεία των οποίων συναντάμε συχνά στις συνθέσεις της, υπάρχει πάντα η έντονη επίδραση των κλασικών της σπουδών.³ Η ίδια δεν θεωρούσε τον εαυτό της τζαζ καλλιτέχνη, και γενικότερα, απεχθανόταν να εντάσσει τη μουσική της σε κατηγορίες. Τόνιζε ότι παίζει «μαύρη κλασική μουσική» και αυτό ήταν το μοναδικό είδος στο οποίο τοποθετούσε τα τραγούδια της.⁴

Παρόλα αυτά, η βιβλιογραφική έρευνα την εντάσσει, κυρίως, στην τζαζ μουσική. Αυτό συμβαίνει, τόσο λόγω της συχνά αυτοσχεδιαστικής φωνητικής τοποθέτησης της, όσο και λόγω των ρυθμικών, μελωδικών και αρμονικών δομών που εμπεριέχουν τα τραγούδια της.⁵

Η Lisa Simone (12 Σεπτεμβρίου 1962), κόρη της Nina Simone, ασχολήθηκε επαγγελματικά με τη μουσική χρονικά πιο αργά σε σχέση με την μητέρα της, και συγκεκριμένα από την ηλικία των είκοσι οκτώ ετών.⁶

Η ίδια δεν ακολούθησε στον ίδιο βαθμό την ενεργή πολιτική δραστηριοποίηση, όπως η Nina Simone. Ωστόσο, και αυτή έχει υπογράψει τραγούδια στα οποία στηρίζει την κοινότητα της και τα δικαιώματά των Αφροαμερικανών.

Σε αντίθεση με τη μουσική κατηγοριοποίηση της μητέρας της, σε αυτήν είναι ξεκάθαρη η ένταξή της στην acid jazz, χωρίς αυτό να σημαίνει πως δεν επηρεάστηκε και από άλλα μουσικά είδη, όπως η funk.⁷

Το «Κίνημα των Πολιτικών Δικαιωμάτων», με το οποίο, όπως ήδη αναφέρθηκε, ενεπλάκη η Nina Simone, και οι δράσεις του υπήρξαν καθοριστικές όχι μόνο για την ιστορική εξέλιξη της Αμερικής, αλλά και ολόκληρου του κόσμου. Κύριο ζητούμενο αποτέλεσε η διεκδίκηση της ισότητας και η εξάλειψη των ρατσιστικών φαινομένων.⁸ Ο φεμινισμός, αντίστοιχα,

¹ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 10

² ο.π, 55

³ ο.π, 4

⁴ ο.π, 59

⁵ ο.π, 4

⁶ *'All is Well' for Lisa Simone*, 2014, <https://www.youtube.com/watch?v=J2QiPSFesBU>.

⁷ 'Lisa Simone', στο *Wikipedia*, 23 Μάιος 2024,

https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Lisa_Simone&oldid=1225361198.

⁸ Nathaniel C. Humphrey, "A change is gonna come: Music and It's Role in the Civil Rights Movement" (Phd diss, Murray State University Honors College, 2021), 1-2

προσπάθησε να θέσει τις βάσεις για μια κοινωνία όπου τα δύο φύλα θα μπορούν να διεκδικούν ίσες ευκαιρίες.⁹

Η εμπλοκή της Nina Simone στον αγώνα για ελευθερία και ισότιμη μεταχείριση, την έφερε συχνά αντιμέτωπη με συστημικές αντιδράσεις. Σε αυτό όμως το περιβάλλον πίεσης και επιβολής, υπήρξαν περιπτώσεις που κατάφερε μέσω των τραγουδιών της, αντί να υποταγεί, να περάσει τα δικά της μηνύματα, επηρεάζοντας ένα μεγάλο μέρος του κοινού της.¹⁰

Το ενδιαφέρον για τους καλλιτέχνες που εξέφραζαν πολιτικές ανησυχίες και προσπαθούσαν να διαδώσουν το μήνυμά της ισότητας στο κοινό, οδήγησε την γράφουσα στην ερευνητική επικέντρωση στη Nina Simone, ως μία από τις σημαντικότερες φωνές του «Κινήματος των Πολιτικών Δικαιωμάτων». Έτσι, θεωρήθηκε σημαντικό να ερευνηθεί εκτενέστερα ο τρόπος που την αντιμετώπισε το λευκό κοινό, η κοινότητά της αλλά και η μουσική βιομηχανία, λόγω της πολιτικής της εμπλοκής. Παράλληλα η μελέτη της βιογραφίας της, φανέρωσε τις επιπτώσεις που επέφερε η απόφασή της αυτή στην ίδια, τόσο σε προσωπικό και ψυχολογικό, όσο και σε επαγγελματικό επίπεδο.

Η Lisa Simone, αν και όπως προαναφέρθηκε, δεν πολιτικοποιήθηκε ποτέ στον ίδιο βαθμό με τη μητέρα της, εξετάστηκε ερευνητικά ως μέλος της επόμενης γενιάς, που βίωσε τις συνέπειες της συμμετοχής της μητέρας της στο κίνημα, αλλά και ως καλλιτέχνης που προσπάθησε να υπενθυμίσει στην αφροαμερικανική κοινότητα, μέσα από τα τραγούδια της, όσα έχει βιώσει.

Η έρευνα για τα θέματα αυτά, οδήγησε στο κύριο ερευνητικό ερώτημα που τέθηκε στην εργασία, το οποίο θα μπορούσε να διατυπωθεί ως εξής:

Σε τί βαθμό η ζωή και η καλλιτεχνική παρουσία της Nina Simone και, μετέπειτα, της κόρης της, επηρεάστηκαν από, αλλά και επηρέασαν το περιρρέον πολιτικό - κοινωνικό περιβάλλον και παράλληλα τι αντίκτυπο είχε αυτό το γίνεσθαι σε προσωπικό, καλλιτεχνικό και ψυχολογικό επίπεδο;

Μεθοδολογικός άξονας της εργασίας υπήρξε η βιβλιογραφική έρευνα σε συνδυασμό με τη μουσική ανάλυση και τις νοηματικές σημάνσεις και αναγωγές του στιχουργικού στοιχείου. Το βιβλιογραφικό σύστημα που ακολουθήθηκε είναι το “Chicago Manual Style” στην έκδοση του 2017.

Η βιβλιογραφία στηρίχθηκε σε επιστημονικά βιβλία, διατριβές και άρθρα στα κεφάλαια όπου αναφέρεται η ιστορία της τζαζ μουσικής και τα πολιτικά κινήματα με τα οποία συνδέεται. Σχετικά με το κεφάλαιο της βιογραφίας των δύο καλλιτεχνών, χρησιμοποιήθηκαν, μεταξύ άλλων πηγών, σε μεγάλο βαθμό αυτοβιογραφίες, συνεντεύξεις και ντοκιμαντέρ. Ακόμη, το κεφάλαιο της ανάλυσης εμπεριέχει βιβλιογραφικές πηγές, κυρίως, στο μέρος των ιστορικών

⁹ Jasmine A. Mena και P. Khalil Saucier, “Don’t Let Me Be Misunderstood”: Nina Simone’s Africana Womanism’, *Journal of Black Studies* 45, τχ. 3 (Απρίλιος 2014), 256, <https://doi.org/10.1177/0021934714528512>.

¹⁰ ‘Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, ημερομηνία πρόσβασης 31 Μάιος 2024), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

δεδομένων, ενώ η μουσική ανάλυση, η απόδοση των στίχων και η νοηματική επεξήγηση τους έγιναν κατόπιν προσωπικής σκέψης και εργασίας.

Κάποιες σημαντικές πηγές για την καταγραφή της ιστορικής πορείας της τζαζ, αποτέλεσαν τα βιβλία:

- “The Jazz Scene”, Eric Hobsbawm
- «Εισαγωγή στη τζαζ μουσική και Σκέψεις για τη Σύγχρονη Μουσική», Σάκης Παπαδημητρίου
- “The History of Jazz”, Ted Gioia
- “The story of Jazz”, Marshall W. Stearns
- «Ιστορία της τζαζ», John Chilton κ.α.

Τα βιβλία αυτά έδωσαν πληροφορίες για τα χαρακτηριστικά κάθε υποκατηγορίας της τζαζ και για την εποχή που κυριαρχούσε το κάθε υποείδος, για σημαντικούς μουσικούς και τραγουδιστές, αλλά και για την ανταπόκριση του κοινού στη μουσική αυτή ανά εποχή. Κατά βάση, κυριαρχεί η περιγραφή της τζαζ στην Αμερική, ενώ γίνονται και κάποιες αναφορές για τη δημοτικότητά της στην Ευρώπη.

Για την καταγραφή της ιστορικής εξέλιξης των πολιτικών κινήματων χρησιμοποιήθηκαν αρκετά επιστημονικά άρθρα, όπως:

- “The Black Civil Rights Movement”, George Burson
- “Historians and the Civil Rights Movement”, Adam Fairclough
- “The Influence of Malcolm X on Black Militancy”, Frederick D. Harper
- “Revolutionary Black Nationalism: The Black Panther Party”, Jessica C. Harris
- “Why Gender Matters in Activism: Feminism and Social Justice Movements”, Manjima Bhattacharjya.

Στα άρθρα αυτά περιγράφονται ο ρατσισμός απέναντι στην αφροαμερικανική κοινότητα, ήδη από την εποχή των σκλάβων, οι οργανώσεις, όπως το NAACP, και τα σημαντικά πρόσωπα του «Κινήματος των Πολιτικών Δικαιωμάτων», όπως ο Malcolm X, τα κύματα του φεμινισμού, αλλά και το πώς εμπλέκονται μουσικοί και τραγουδιστές πολιτικά, μέσω του «τραγουδιού διαμαρτυρίας».

Για τη βιογραφία της Nina Simone βασίστηκα σε πηγές, όπως:

- Η αυτοβιογραφία “I put a spell on you”, Stephen Cleary
- Το βιβλίο “The Masters of Jazz: Nina Simone”
- Το ντοκιμαντέρ “What happened miss Simone”, αφιερωμένο στη Nina με τη συμμετοχή της κόρης της.

Αυτές οι πηγές σε συνδυασμό με κάποια άρθρα προσέφεραν μια αρκετά πλήρη εικόνα για τη ζωή και το έργο της.

Το προαναφερθέν ντοκιμαντέρ, μαζί με κάποιες προσωπικές συνεντεύξεις, βοήθησαν και στην καταγραφή της βιογραφίας της Lisa Simone. Εδώ χρησιμοποιήθηκαν και στοιχεία από το προσωπικό της κανάλι στο YouTube, όπου μοιράζεται αναμνήσεις από την παιδική της ηλικία, τη σχέση με τη μητέρα και την απόφαση της να ασχοληθεί επαγγελματικά με το τραγούδι.

Η βιβλιογραφία που σχετίζεται με κάποιους από τους άξονες της εργασίας, είναι περιορισμένη. Για παράδειγμα, οι πληροφορίες σχετικά με τη Lisa Simone ήταν ποσοτικά πολύ λιγότερες σε σχέση με τις αναφορές στη μητέρα της, τόσο στο βιογραφικό μέρος, αλλά και πολύ περισσότερο στη σχέση της με τα πολιτικά κινήματα.

Οι δυσκολίες που προέκυψαν κατά την συγγραφή της εργασίας αφορούν στην έλλειψη βιβλιογραφίας σε συγκεκριμένα ζητήματα, όπως προαναφέρθηκε, αλλά και στο μέρος της μουσικής ανάλυσης που απαιτούσε καταγραφή και παράθεση μουσικού κειμένου. Ειδικότερα, η καταγραφή στα τραγούδια της Lisa Simone βασίστηκε εξ ολοκλήρου σε προσωπική ακουστική αναγνώριση.

Κριτήριο επιλογής των υπό εξέταση τραγουδιών ήταν το στιχουργικό περιεχόμενό τους και η σχέση τους με τα πολιτικά κινήματα. Τα τραγούδια που επιλέχθηκαν αποτελούν, με άλλα λόγια, τραγούδια πολιτικού περιεχομένου που έχουν ως κοινό στόχο να επηρεάσουν τους ακροατές και να διαδώσουν το μήνυμα της ισότητας και της ελευθερίας. Αν και τα τραγούδια αυτά ανήκουν σε διαφορετικές υποκατηγορίες από άποψη μουσικού ύφους, μελετώνται όλα υπό το κοινό τους πρίσμα, την κατηγοριοποίησή τους στο τζαζ μουσικό ιδίωμα. Κοινά τους στοιχεία αποτελούν η θεματική που αναλύουν, η αυτοσχεδιαστική διάθεση στη φωνή, η ιδιαίτερη αρμονία και ο πολύπλοκος ρυθμός.

Τα τραγούδια που αναλύθηκαν στην παρούσα εργασία είναι τα “Mississippi Goddam”, “Four Women” και “To be young, gifted and black” της Nina Simone και τα “Revolution” και “Finally free” της Lisa Simone.

Το “Mississippi Goddam” επιλέχθηκε ως το πρώτο πολιτικό τραγούδι της Nina Simone,¹¹ το οποίο τονίζει τη δυσμενή θέση της αφροαμερικανικής κοινότητας και εκφράζει με έντονο τρόπο το θυμό της, όπως θα αναλυθεί στη συνέχεια της εργασίας. Το “Four Women”, ταυτόχρονα με τη νύξη στα δεινά της αφροαμερικανικής κοινότητας, θίγει και το ζήτημα της έμφυλης ισότητας, ενώ το “To be young, gifted and black” αποτελεί έναν ύμνο αισιοδοξίας για έναν κόσμο όπου όλοι οι άνθρωποι θα έχουν ίσα δικαιώματα.

Σχετικά με τα τραγούδια της Lisa Simone, το “Revolution” είναι ένα σχετικά πρόσφατο κομμάτι (2014), με αναφορές στην αφροαμερικανική κοινότητα και επιλέχθηκε τόσο για αυτό όσο και για το ότι εκδηλώνει την ανάγκη για έναν καλύτερο κόσμο. Τέλος, το “Finally Free” είναι ένα πιο προσωπικό και βιωματικό τραγούδι, με το οποίο όμως η Lisa συγκρίνει το πόσο διαφορετικά έζησε η μητέρα της από την ίδια και αναφέρεται με άμεσο τρόπο σε όσα άλλαξαν από τότε.

¹¹ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 90

Ως προς την δομική θεώρηση – εξέταση των τραγουδιών, αυτή χωρίστηκε σε 4 άξονες:

1. **Ιστορικά στοιχεία:** Εδώ γίνεται αναφορά στην αφορμή σύνθεσης του τραγουδιού, στους δημιουργούς του, στην απήχυσή του και στην πολιτική του θεματολογία.
2. **Μουσική θεώρηση:** Γενική μακροδομική ανάλυση, σημαντικές διαδοχές συγχορδιών και πτώσεις, μετατροπίες, τέμπο και συσχέτιση μουσικής-στίχων.
3. **Κοινωνικό περιεχόμενο:** Ανάλυση του νοήματος των στίχων, συσχέτιση του με το κοινωνικοπολιτικό γίνεσθαι και διερεύνηση του μηνύματος που θέλει να διαδώσει η τραγουδίστρια.
4. **Παράθεση και απόδοση των στίχων:** Παρατέθηκαν οι στίχοι κάθε τραγουδιού στα αγγλικά και ακριβώς δίπλα η απόδοση τους στα ελληνικά

Η εργασία δομικά, χωρίζεται σε πέντε κεφάλαια:

- Στο πρώτο, γίνεται αναφορά στην τζαζ ορολογία και την προέλευση του όρου, αναλύεται η ιστορική της εξέλιξη και τονίζεται η συμβολή των γυναικών μουσικών της τζαζ.
- Το δεύτερο κεφάλαιο αφορά στην περιγραφή του «Κινήματος των Πολιτικών Δικαιωμάτων», το ρατσισμό στις ΗΠΑ, τη σχέση της τζαζ με το κίνημα, το «τραγούδι διαμαρτυρίας» και τα «κύματα» του φεμινισμού.
- Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται εκτενής αναφορά στην παιδική ηλικία, στην προσωπική και επαγγελματική ζωή των δύο τραγουδιστριών, στο ψυχολογικό τους προφίλ, αλλά και στη μεταξύ τους σχέση.
- Το τέταρτο κεφάλαιο σχετίζεται με το βαθμό εμπλοκής τους στα πολιτικά κινήματα.
- Τέλος, το πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο εμπεριέχει την ανάλυση συγκεκριμένων τραγουδιών.

Κεφάλαιο 1^ο: «Ιστορικά στοιχεία της τζαζ μουσικής»

1. Ορισμοί και είδη της τζαζ

Το κεφάλαιο που ακολουθεί αναφέρει κάποιους από τους ορισμούς που έχουν δοθεί στην τζαζ μουσική από μελετητές και συγγραφείς ανά ιστορικές περιόδους, καθώς επίσης και τα είδη που αναπτύσσονται ανά δεκαετίες.

1.1 Τζαζ και εννοιολογικές - ορισμικές προσεγγίσεις

Η τζαζ ως μουσικό είδος έχει επιρροές από την αφρικανική, τη γαλλική, την ισπανική, την αγγλική και άλλες κουλτούρες. Για τον λόγο αυτό, η ακριβής προέλευση του όρου “jazz” θεωρείται ένα μυστήριο.¹² Στον Τύπο εμφανίστηκε περίπου το 1915. Ήδη όμως από το 1900, οι Αφροαμερικανοί των νότιων πολιτειών χρησιμοποιούσαν τον όρο. Το 1917 ξεκίνησε να αναφέρεται στους χώρους εκτέλεσης της μουσικής αυτής, όπως στο κέντρο Ράιζενβεμπερ, που ανάρτησε πινακίδα ότι η τζαζ είναι μουσική για χορό.¹³

Σε ένα άρθρο του Walter Kingsley στη “New York Sun” το 1917, αναφέρεται πως η προέλευση του όρου ήταν αφρικανική. Ωστόσο, υπάρχουν διάφορες θεωρίες για το πώς δημιουργήθηκε η λέξη τζαζ. Η αρχική θεωρία υποστηρίζει πως πρόκειται για αλλοίωση ονομάτων, δημιουργώντας διάφορους σχετικούς μύθους. Η πρώτη τυπωμένη καταγραφή βρέθηκε στο “Music Trade Review” το 1919 και αναφέρεται στο όνομα του Jasbo Brown.¹⁴ Το ίδιο αυτό όνομα ο Kingsley άλλαξε σε “Jass” ή “Jazz” και λίγο αργότερα ο Paul Whiteman σε “Jas”.¹⁵ Μια άλλη άποψη ήταν αυτή του James Reese Europe την ίδια περίοδο, ο οποίος υποστήριξε πως ο όρος προέρχεται από τη μπάντα της Νέας Ορλεάνης, “Razz’s Band”.¹⁶

Επιπρόσθετα, μία άλλη θεωρία τονίζει πως ο όρος προήλθε από τον χώρο του θεάματος και τους ταχυδακτυλουργούς ή από τον χώρο του Vaudeville. Τη θεωρία αυτή ανέπτυξε και πάλι ο Kingsley, αναλύοντας τη σε μία σειρά άρθρων. Η λέξη “Jasbo”, όπως δηλώνει ο ίδιος, στο λεξιλόγιο της κωμωδίας σημαίνει ένα ανούσιο αστείο. Την προέλευση αυτή στηρίζει και ο Whiteman.¹⁷

Ωστόσο, η κυρίαρχη θεωρία σχετίζεται με τη μετάφραση του όρου από την αφρικανική γλώσσα. Και αυτή η θεωρία ξεκινάει, επίσης, από τον Kingsley και τη “New York Sun”. Σε ένα άρθρο του γνωστοποιεί πως ο Lafcadio Hearn μετέφραζε τον όρο “jaz” ως κάτι που επισπεύδει μια κατάσταση. Ο όρος χρησιμοποιούνταν συχνά από τους Αφροαμερικανούς και εντάχθηκε από τους Κρεολούς σε μουσικά πλαίσια ως ένα είδος συγκοπής.¹⁸ Οι “New York Times” το 1934 παραθέτουν μια έρευνα του Harold H. Bender από το Princeton University που επιβεβαιώνει την αφρικανική καταγωγή του όρου, που διαδόθηκε στις ΗΠΑ μέσω των

¹² Alan P. Merriam and Fradley H. Garner, “Jazz-The Word”, *Ethnomusicology* 12, no.3 (1968), 373.

¹³ Eric Hobsbawm, *The Jazz Scene 2nd edition*, trans. Τάκης Τσήρος (Αθήνα: Εξάντας, 1993), 27.

¹⁴ Alan P. Merriam and Fradley H. Garner, “Jazz-The Word”, *Ethnomusicology* 12, no.3 (1968), 373.

¹⁵ο.π, 376.

¹⁶ο.π, 376-377.

¹⁷ο.π, 379-380.

¹⁸ο.π, 381.

σκλάβων. Υπάρχει, ωστόσο, και ενδεχόμενη αραβική προέλευση, σύμφωνα με άλλες επιστημονικές θεωρίες.¹⁹

Με βάση το “McGraw-Hill’s Dictionary of American Slang and Colloquial Expressions”, η λέξη “jazz” σημαίνει ότι κάτι γίνεται πιο ενθουσιώδες, πιο ελκυστικό στις σύγχρονες απόψεις.²⁰ Ο όρος “jass” στην αργκό του λεξιλογίου του Σικάγο σήμαινε μια προσβλητική λέξη, όμως η ευρύτητα της χρήσης του όρου κατέστησε, τελικώς, το νόημά του αρκετά ασαφές.²¹

Ο όρος “jazz” έχει χρησιμοποιηθεί με πολλές διαφορετικές ερμηνείες. Σύμφωνα με το “Grove Music Online”, οι κυριότερες είναι τρεις: Η πρώτη αφορά στη μουσική παράδοση που εισήχθη στις αρχές του 20^{ου} αιώνα από την αφροαμερικανική κουλτούρα, ενώ η δεύτερη εστιάζει στο σύνολο των χαρακτηριστικών μιας μουσικής, με κυρίαρχο τον αυτοσχεδιασμό. Τέλος, η τρίτη απόδοση αναφέρεται στο μουσικό στυλ που χαρακτηρίζεται από συγκοπές, μελωδία και αρμονία προερχόμενες από την μπλουζ μουσική, κυκλικές δομικές μορφές και ρυθμική σουίνγκ προσέγγιση.²²

Η τζαζ, ως μουσική μορφή, φαίνεται να ξεκίνησε από τις μαύρες κοινότητες της Νέας Ορλεάνης προερχόμενη από την αφροαμερικανική κουλτούρα. Διαμορφώθηκε σε πόλεις, όπως το Σικάγο, τη Νέα Υόρκη κ.α., λόγω της εισροής Αφροαμερικανών μεταναστών στο πρώτο μισό του 20^{ου} αιώνα.²³ Θεωρείται μια μορφή ένωσης - ώσμωσης παραδοσιακής και δημοφιλούς μουσικής στην προσπάθεια δημιουργίας μιας νέας φόρμας. Ο Stearns, ωστόσο, τη θεωρούσε πάντοτε έναν τύπο παραδοσιακής, για την Αμερική, μουσικής που έπρεπε να διασωθεί μέσω της έρευνας και των ηχογραφήσεων²⁴.

Οι ορισμοί που δόθηκαν στη τζαζ από τους μελετητές είναι διαφορετικοί μεταξύ τους. Κάποιοι ερευνητές εστιάζουν τόσο στα αντικειμενικά χαρακτηριστικά της ως ένα είδος μουσικής, όσο και στα συναισθήματα που προκαλεί σε κοινό και ερμηνευτές. Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελεί ο Leonard Bernstein, σύμφωνα με τον οποίο: «Η τζαζ είναι ένας πολύ μεγάλος κόσμος. Καλύπτει πολλαπλούς ήχους. Είναι ένα αυθεντικό είδος συναισθηματικής έκφρασης, στο οποίο δεν είσαι ποτέ απόλυτα χαρούμενος ή απόλυτα λυπημένος. Ο ρυθμός είναι το πρώτο πράγμα που συσχετίζεις με τη τζαζ. Αλλά η τζαζ δεν υπάρχει χωρίς τους ξεχωριστούς τόνους, τον πραγματικό ήχο. Ο αληθινός πυρήνας της τζαζ είναι ο αυτοσχεδιασμός».²⁵

¹⁹ο.π, 382.

²⁰Richard A. Spears, *American Slang Dictionary: The Ultimate Reference to Nonstandard Usage, Colloquialisms, Popular Jargon, and Vulgarisms*, 4th ed (Chicago: McGraw-Hill, 2007), 195.

²¹ Bill Crow, *Jazz Anecdotes* (Oxford University Press, 1990), 20.

²² ‘Jazz’, Grove Music Online, ημερομηνία πρόσβασης 31 Μάιος 2024, <https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/display/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-90000358106>.

²³Marcie Jergel Hutchinson και Lauren McArthur Harris, ‘Using Jazz Music as a Primary Source’, *Social Education*, (2016), 134.

²⁴ Mario Dunkel, ‘Marshall Winslow Stearns and the Politics of Jazz Historiography’, *American Music* 30, τχ. 4 (1 Δεκέμβριος 2012), 471.

²⁵ Mark Gridley, Robert Maxham, και Robert Hoff, ‘Three Approaches to Defining Jazz’, *The Musical Quarterly* 73, τχ. 4 (1989), 513–514.

Άλλοι μελετητές εστιάζουν καθαρά στη συναισθηματική υπόσταση της μουσικής αυτής, διευρύνοντας ταυτόχρονα τα πεδία αναφοράς της. Ο Willie Ruff υποστηρίζει: «Πιο πολύ από οτιδήποτε άλλο η τζαζ είναι συναίσθημα, ένας τρόπος να παίζεις μουσική, ένας τρόπος να εκφράσει ο μουσικός πώς νιώθει κάθε δεδομένη στιγμή»,²⁶ ενώ ο Sigmund Spaeth έχει δηλώσει: «Η τζαζ δεν είναι μια μουσική φόρμα. Είναι μια μέθοδος θεραπείας. Μπορούμε να πάρουμε οποιοδήποτε συμβατικό κομμάτι μουσικής και να το κάνουμε τζαζ».²⁷

Σύμφωνα με τον Eric Hobsbawm, δεν είναι δυνατό να δοθεί ένας ορισμός στην τζαζ, ο οποίος θα είναι επαρκής και οριστικός, γιατί μέσω της έρευνας τα δεδομένα μπορεί να αλλάζουν. Ο ίδιος προσπάθησε να δημιουργήσει έναν οδηγό για τη τζαζ με βάση τα ακόλουθα χαρακτηριστικά: τις ιδιομορφίες της ως προς τις κλίμακες, την αφροαμερικανικής προέλευσης ρυθμική δομή της, τη χρήση των μουσικών οργάνων και της φωνής με διαφορετικό τρόπο από άλλα μουσικά είδη, τις φόρμες και το ρεπερτόριό της, αλλά και την αυτοσχεδιαστική διάθεση των μουσικών της.²⁸

Διαφωνίες μεταξύ των μελετητών έχουν υπάρξει σχετικά με το αν η τζαζ είναι καθαρά αμερικανική μουσική ή «μαύρη μουσική». Αρκετοί μελετητές, όπως ο Willis Conover, θεωρούν την τζαζ αμερικανική μουσική, με το επιχείρημα ότι μόνο όταν η τζαζ είχε ήδη τύχει ευρείας διάδοσης και καταξίωσης, χρησιμοποιήθηκε από τις ΗΠΑ ως μέσο προβολής του αμερικανικού τρόπου ζωής διεθνώς²⁹. Ωστόσο, άλλοι ερευνητές όπως ο Anderson, αλλά και μουσικοί της τζαζ, όπως ο πιανίστας Herbie Hancock, δηλώνουν πως είναι «μαύρη μουσική», καθώς βασίζεται στις εμπειρίες και στην κουλτούρα της αφροαμερικανικής κοινότητας.³⁰

Αντιφάσεις συναντώνται μεταξύ των συγγραφέων και ερευνητών και ως προς τον διαχωρισμό της τζαζ σε χρονικές περιόδους και «ρεύματα». Για παράδειγμα, η “United States Information Agency” (USIA) χωρίζει την τζαζ σε τρεις περιόδους:

-Η πρώτη από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα μέχρι το 1920,

-η δεύτερη από το 1930 μέχρι περίπου τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και

- η τελευταία εκτείνεται περίπου έως το 1980.³¹

Αντίθετα, ο Έλληνας συγγραφέας και ειδήμων της τζαζ, Σ. Παπαδημητρίου την χωρίζει σε παραδοσιακή (1910 - 1935) και μοντέρνα (1940 - 1980).³²

Επίσης, υπάρχει και ο διαχωρισμός σε 4 χρονικές περιόδους:

²⁶ ο.π, 513.

²⁷ ο.π, 513.

²⁸Eric Hobsbawm, *The Jazz Scene 2nd edition*, trans. Τάκης Τσήρος (Αθήνα: Εξάντας, 1993), 37-40.

²⁹ο.π, 82.

³⁰ Norman Michael Goecke, “What is Stake in Jazz Education”(“Degree Doctor of Philosophy, Ohio State University, 2016), 10.

³¹ Σάκης Παπαδημητρίου, *Εισαγωγή στη τζαζ μουσική και Σκέψεις για τη Σύγχρονη Μουσική* (Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 1994), 7.

³² ο.π, 8.

-«προϊστορική» (1910 - 1917) όπου επικρατεί κυρίως το ragtime,

-«αρχαϊκή» (1917 - 1929) που μαζί με την προηγούμενη μπορούν να ενωθούν σε μία περίοδο που ονομάζεται «παλιά»,

-μέση (1929 - αρχές 1940) με κύριο ρεύμα το Swing και

-μοντέρνα, όπου εντάσσονται όλα τα μεταγενέστερα στυλ, όπως η bebop και η cool jazz.³³

1.2 Η σχέση της τζαζ με την αφροαμερικανική κοινότητα

Η τζαζ είναι έντονα συνδεδεμένη με την αφροαμερικανική κουλτούρα, καθώς έχει υιοθετήσει βασικά μουσικά στοιχεία της και έχει επηρεαστεί από μουσικά είδη προερχόμενα από αυτήν. Δημιουργήθηκε από την αφροαμερικανική κοινότητα σε μια περίοδο που οι Αφροαμερικανοί στερούνταν βασικών πολιτικών δικαιωμάτων. Αυτό ήταν και το κοινό χαρακτηριστικό που τους ένωνε.

Σύμφωνα με τον Hobsbawm, η τζαζ ως μουσική ενός καταπιεσμένου λαού φανέρωνε την προσπάθειά του κατά της υποδούλωσης, διαμορφώνοντας με αυτόν τον τρόπο την κοινωνικοπολιτική του ταυτότητα. Όπως αναφέρει ο ίδιος: «Η ελευθερία για την αφροαμερικανική κοινότητα ήταν για πολλούς, λόγος για να ζήσουν, ενώ για άλλους λόγος για να πεθάνουν»³⁴. Στο βιβλίο “*Thinking in Jazz: The Infinite Art of Improvisation*” του Paul F. Berliner, γίνεται λόγος για το πώς η τζαζ αποτέλεσε σύμβολο δημοκρατίας και ελευθερίας για τους Αφροαμερικανούς. Παρατίθενται τα λόγια του Curtis Fuller: «Η τζαζ ήταν μουσική του δρόμου, κατά μία έννοια, το είδος της έκφρασης που βγαίνει από τη μαύρη κοινότητα».

Η επίδραση αυτή ξεκινάει από τις απαρχές της τζαζ μουσικής και προέρχεται κυρίως από τις παραδόσεις της Δυτικής Αφρικής. Γίνεται, δηλαδή, αναφορά σε μία περίοδο «προϊστορίας» της τζαζ, πριν το 1900.³⁵ Προκάτοχός της θεωρείται το “work song”, που έχει ξεκάθαρη αφρικανική φύση και σχεδόν καμία ευρωπαϊκή επιρροή, τουλάχιστον τα πρώτα χρόνια της ύπαρξης του στις ΗΠΑ. Σχετίζεται με την κοινωνική ζωή και τραγουδιόταν όπου υπήρχαν Αφρικανοί.³⁶

Άλλες αφρικανικές καταβολές που έφεραν στη νέα τους πατρίδα είναι τα λατρευτικά έθιμα, όπως το vodun με την τελετουργική μουσική του και τα σατιρικά τραγούδια. Από άποψη μουσικών χαρακτηριστικών, η τζαζ επηρεάστηκε από τον αφρικανικό ρυθμό, τον οποίο εξέλιξε σε πιο σύνθετες μορφές, την πολυφωνία, την πολυρυθμία, τον αυτοσχεδιασμό, τα ιδιαίτερα μουσικά όργανα, αλλά και τη χρήση τους, και τη φωνητική τοποθέτηση.³⁷ Ακόμη, σημαντικό

³³ Eric Hobsbawm, *The Jazz Scene 2nd edition*, trans. Τάκης Τσήρος (Αθήνα: Εξάντας, 1993), 85-86.

³⁴ Ted Gioia, *The History of Jazz* (New York: Oxford University Press, 1997), 337.

³⁵ Eric Hobsbawm, *The Jazz Scene 2nd edition*, trans. Τάκης Τσήρος (Αθήνα: Εξάντας, 1993), 47.

³⁶ Marshall W. Stearns, *The story of Jazz* (USA: Oxford University Press, 1973), 91.

³⁷ Eric Hobsbawm, *The Jazz Scene 2nd edition*, trans. Τάκης Τσήρος (Αθήνα: Εξάντας, 1993), 47-48.

χαρακτηριστικό αποτελούν οι ιδιόμορφες κλίμακες με πιο γνωστή τη blue scale³⁸, η οποία, ωστόσο, είναι αμφιβόλου προέλευσης.³⁹

1.3 Μουσικές αναγωγές – επιρροές

Σύμφωνα με τον Hobsbawm: «Η τζαζ, σε σχέση με την αφροαμερικανική κουλτούρα, συνδέεται τόσο στενά με τη blues, σε βαθμό που κάποιος που παίζει τζαζ χωρίς μπλουζ επιρροή, ο ήχος του να ακούγεται αδιάφορος».⁴⁰

Αφορά, παράλληλα, ένα ευρύ φάσμα επιρροών από μουσικές παραδόσεις από όλο τον κόσμο. Στις απαρχές της τζαζ, οι Νέγροι εισήγαγαν αφρικανικά μουσικά στοιχεία στους ψαλμούς, αλληλοεπιδρώντας με την ευρωπαϊκή μουσική παράδοση. Από αυτή τη συνθήκη προέκυψαν είδη όπως τα blues, τα spirituals, τα ragtime (άμεσος πρόδρομος της τζαζ),⁴¹ τα gospel κ.α.⁴²

Τα blues αποτελούν το κέντρο της τζαζ παράδοσης,⁴³ το σταθερό και αμετάβλητο υπόβαθρό της από τη γέννηση μέχρι την εξέλιξή της. Στη τζαζ με τον όρο αυτό εννοούνται δύο συνθήκες: η ψυχική διάθεση μελαγχολίας ή κατάθλιψης, και η μουσική, δωδεκάμετρη, συνήθως, φόρμα.⁴⁴ Τη σημασία των blues για την τζαζ τονίζει ο Charlie Parker: «Είναι θλιβερό που τόσα νέα παιδιά έχουν ξεχάσει το θεμέλιό τους, το μπλουζ. Αυτή είναι η βάση της τζαζ».⁴⁵

Τα blues προήλθαν από τα gospel, αποβάλλοντας το θρησκευτικό χαρακτήρα. Τα gospel και τα spiritual εμφανίζονται πριν το 1800.⁴⁶ Το Ragtime πρόκειται για το είδος με τη μεγαλύτερη ευρωπαϊκή επιρροή από όλα τα προηγούμενα.⁴⁷ Ταυτόχρονα, θεωρείται και το πρώτο αναγνωρίσιμο στυλ της τζαζ.⁴⁸

1.4 Ευρωπαϊκή Επιρροή

Καθοριστική, ωστόσο, θεωρείται και η ευρωπαϊκή επιρροή στη τζαζ μουσική, καθώς η Νέα Ορλεάνη έχει μακρά ιστορία κατοχής και αποικιοκρατίας τριών διαφορετικών ευρωπαϊκών πολιτισμών, του ισπανικού, του γαλλικού και του αγγλοσαξονικού. Ο πρώτος είναι αυτός που επηρέασε λιγότερο την τζαζ. Η γαλλική επιρροή είναι σημαντική χάρη στους Κρεολούς, που ήταν απελευθερωμένοι σκλάβοι της Νέας Ορλεάνης. Τέλος, η επίδραση των

³⁸ο.π., 38.

³⁹Marhsall W. Stearns, *The story of Jazz* (USA: Oxford University Press, 1973), 8.

⁴⁰Larry Ross, *African American Jazz Musicians in the Diaspora* (Em Texts, 2002), 36.

⁴¹Σάκης Παπαδημητρίου, *Εισαγωγή στη τζαζ μουσική και Σκέψεις για τη Σύγχρονη Μουσική* (Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 1994), 18.

⁴²Ted Gioia, *The History of Jazz* (New York: Oxford University Press, 1997), 9-11.

⁴³Marhsall W. Stearns, *The story of Jazz* (USA: Oxford University Press, 1973), 99.

⁴⁴Eric Hobsbawm, *The Jazz Scene 2nd edition*, trans. Τάκης Τσήρος (Αθήνα: Εξάντας, 1993), 103.

⁴⁵*The Jazz Messengers - Hard Bop*, 1957, <https://www.discogs.com/master/264956-The-Jazz-Messengers-Hard-Bop>.

⁴⁶Eric Hobsbawm, *The Jazz Scene 2nd edition*, trans. Τάκης Τσήρος (Αθήνα: Εξάντας, 1993), 51-52.

⁴⁷Marhsall W. Stearns, *The story of Jazz* (USA: Oxford University Press, 1973), 140.

⁴⁸Eric Hobsbawm, *The Jazz Scene 2nd edition*, trans. Τάκης Τσήρος (Αθήνα: Εξάντας, 1993), 54-55.

Αγγλοσαξόνων, είναι ίσως η μεγαλύτερη, λόγω της γλώσσας, της θρησκείας, της θρησκευτικής μουσικής των αποίκων και λιγότερο λόγω της λαϊκής τους παράδοσης.⁴⁹

1.5 Από το 1940 μέχρι τη δεκαετία του 1970

Ήδη από τη δεκαετία του 1950 παρατηρούμε ότι η μουσική ταυτότητα των κομματιών αποκτά μια μορφή διαμαρτυρίας, μια προσπάθεια έκφρασης ελευθερίας, γεγονός που οφείλεται στη σύνδεση των Αφροαμερικανών καλλιτεχνών με το «Κίνημα Πολιτικών Δικαιωμάτων» (“Civil Rights Movement”).⁵⁰

Είναι σημαντικό να αναφερθεί η κατηγορία της τζαζ μουσικής, που πρώτη συνδέθηκε με το κίνημα αυτό. Πρόκειται για την bebop jazz, η οποία πρωτοεμφανίζεται τη δεκαετία του 1940, και συγκεκριμένα μεταξύ 1941 και 1949, ως «μανιφέστο εξέγερσης».⁵¹ Αποτελεί έναν άγνωστο, μέχρι τότε, ήχο που προκαλεί διασταυρούμενες απόψεις στο κοινό. Αυτός ο άγνωστος, λοιπόν, ήχος είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός χάσματος με ένα αξιοσημείωτο τμήμα του αμερικανικού κοινού, που στράφηκε σε άλλα μουσικά είδη. Ωστόσο, πολλοί νέοι καλλιτέχνες έσπευσαν να την υποστηρίξουν.⁵² Ένας λόγος για την απομάκρυνση αυτή του κοινού, αποτελεί η περίπλοκη μελωδία⁵³ και οι μικρές νευρικές μουσικές φράσεις με τα χαρακτηριστικά τριημιτόνια.

Στο β' μισό του 1950, οι bop επαναστάτες συνδέονται με το νέο κύριο ρεύμα της τζαζ, τη “free jazz”.⁵⁴ Η “free jazz” είναι το κύριο είδος της δεκαετίας του 1960, ως υποκατηγορία της τζαζ μουσικής.⁵⁵ Πρόκειται για ένα είδος με ατονικό στυλ, ελεύθερη αλλαγή συγχορδιών και ελεύθερο αυτοσχεδιασμό, που καθιστά την τζαζ λιγότερο εμπορική. Η “Free Jazz” φέρνει αλλαγές στον τρόπο παιξίματος των μουσικών οργάνων, ενώ της προσδίδει μια πιο επαναστατική μορφή.

Επιπλέον, απέχει εντελώς από οτιδήποτε σχετίζεται με τη δυτική μουσική, όπως οι κλίμακες, τα μέτρα, οι χρονικές αξίες κ.α.⁵⁶, ενώ επεκτείνει το μουσικό ήχο στην περιοχή του θορύβου.⁵⁷ Το κίνημα αυτού του είδους φέρνει μια νέα διάσταση στη τζαζ, σύμφωνα με την οποία «η μουσική δεν ακολουθεί πια τον ακροατή, αλλά ο ακροατής πρέπει να ακούει τη μουσική οπουδήποτε αυτή οδηγεί».⁵⁸

⁴⁹ο.π, 48-50.

⁵⁰ William Murray Allison, *One Man’s Journey Through the History of Jazz as a Transformative Process: How the Music and Culture of Jazz has Changed the World* (2016), 96-97.

⁵¹ Eric Hobsbawm, *The Jazz Scene 2nd edition*, trans. Τάκης Τσήρος (Αθήνα: Εξάντας, 1993), 126.

⁵² Marshall W. Stearns, *The story of Jazz* (USA: Oxford University Press, 1973), 218-221.

⁵³ο.π, 229.

⁵⁴ Eric Hobsbawm, *The Jazz Scene 2nd edition*, trans. Τάκης Τσήρος (Αθήνα: Εξάντας, 1993), 19.

⁵⁵ Αναφέρεται στην Avant-Garde τζαζ της δεκαετίας του '60 και γενικότερα στην πειραματική εμφάνιση προεγγύσεων που ακολούθησαν αυτή τη δεκαετία (“Free Jazz”, Grove Music Online Dictionary)

⁵⁶ Jeff Farley, ‘Making America’s Music: Jazz History and the Jazz Preservation Act’ (thesis, University of Glasgow, 2008), 8.

⁵⁷ Joachim-Ernst Berendt, *Το βιβλίο της Jazz*, trans. Κώστας Νάσος (Αθήνα: Νάσος EDNA intertranspublishers, 1995), 40.

⁵⁸ ο.π, 52.

Οι αλλαγές στα χαρακτηριστικά που προαναφέρθηκαν, και ουσιαστικά η κατάρρευση της δομής, διεύρυνε το χάσμα με το αμερικανικό κοινό. Μετά το 1962, η “free jazz” αποτέλεσε το είδος με την εκτενέστερη καταγραφή της εξέλιξής του στην Ευρώπη, καθώς το κοινό και η δημοτικότητα της στις ΗΠΑ είχαν μειωθεί δραματικά.⁵⁹

Την ίδια περίοδο, εξακολουθεί να υπάρχει η “Mainstream Jazz”, που είναι αρκετά δημοφιλής.⁶⁰ Η εξέλιξη της “Avant- Garde” τζαζ, μοντέρνας τζαζ με διαφορετικό ήχο λόγω της χρήσης των οργάνων της κλασικής ορχήστρας⁶¹, κατά τη δεκαετία του 1960, και το «Κίνημα των Πολιτικών Δικαιωμάτων» δεν χαρακτηρίζονται απαραίτητα από τη “Free Jazz”. Αντίθετα, συχνά οι μουσικοί του κινήματος χρησιμοποιούν στοιχεία της παραδοσιακής τζαζ αλλά αναδιαμορφωμένα, με τη χρήση νέων μεθόδων και τεχνολογιών.⁶²

Τη δεκαετία του 1970, η Αμερική χαρακτηρίζεται από μουσικό στυλιστικό πλουραλισμό, με συνύπαρξη ειδών όπως soul, funk κ.α.⁶³ Η τζαζ, έπειτα από την εποχή του 1950, αρχίζει να χάνει κοινό, ιδιαίτερα το νεότερο σε ηλικία, και η βιομηχανία της αντιμετωπίζει οικονομικά προβλήματα, με αξιοσημείωτη πτώση των πωλήσεων.

Η μουσική που σχεδόν εξαφάνισε την τζαζ, για περίπου είκοσι χρόνια, προερχόταν από τις ίδιες νέγρικές μπλουζ ρίζες και είναι το rock’ n’ roll.⁶⁴ Οι τζαζ μουσικοί αποφασίζουν να υιοθετήσουν στοιχεία από αυτά τα είδη για να διατηρήσουν το κοινό τους.⁶⁵ Μετρήσεις του “Billboard International Music Industry” το 1972 έδειξαν ότι μόλις το 1,3% των δίσκων που πουλήθηκαν στις ΗΠΑ ήταν τζαζ, έναντι 75% rock και συναφών ειδών. Εμφανίζεται, λοιπόν, ένα συνδυαστικό είδος, η “fusion” ή “jazz rock”, η οποία ενώνει τους τζαζ αυτοσχεδιασμούς με τους ηλεκτρονικούς ήχους της ροκ.⁶⁶

Στα τέλη του 1970, υπάρχει μια αναζωπύρωση για τη τζαζ μουσική.⁶⁷ Η νοσταλγία είναι αυτή που χαρακτηρίζει το τζαζ κοινό της εποχής, που καταλήγει να εκτιμάει όλα τα είδη της. Για αυτόν το λόγο παρατηρείται μια επιστροφή σε προγενέστερα είδη, όπως η free jazz, η bebop και το swing. Τη δεκαετία αυτή, τέλος, εισάγεται μια καινοτομία: η χρήση ηλεκτρονικών ήχων και synthesizers.⁶⁸

⁵⁹ Eric Hobsbawm, *The Jazz Scene 2nd edition*, trans. Τάκης Τσήρος (Αθήνα: Εξάντας, 1993), 20.

⁶⁰ John Chilton, *Ιστορία της τζαζ*, trans. by Άρις Γεωργίου (Αθήνα: Εκδόσεις Υποδομή, 1981), 249.

⁶¹ Σάκης Παπαδημητρίου, *Εισαγωγή στη τζαζ μουσική και Σκέψεις για τη Σύγχρονη Μουσική* (Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 1994), 39-40.

⁶² Mark Gridley, ‘Misconceptions in Linking Free Jazz with the Civil Rights Movement’, *College Music Society* 47, (2007), 141.

⁶³ Jeff Farley, ‘Making America’s Music: Jazz History and the Jazz Preservation Act’ (thesis, University of Glasgow, 2008), 88.

⁶⁴ Eric Hobsbawm, *The Jazz Scene 2nd edition*, trans. Τάκης Τσήρος (Αθήνα: Εξάντας, 1993), 16.

⁶⁵ Jeff Farley, ‘Making America’s Music: Jazz History and the Jazz Preservation Act’ (thesis, University of Glasgow, 2008), 8.

⁶⁶ Joachim-Ernst Berendt, *Το βιβλίο της Jazz*, trans. Κώστας Νάσος (Αθήνα: Νάσος EDNA intertranspublishers, 1995), 54.

⁶⁷ Eric Hobsbawm, *The Jazz Scene 2nd edition*, trans. Τάκης Τσήρος (Αθήνα: Εξάντας, 1993), 17.

⁶⁸ John Chilton, *Ιστορία της τζαζ*, trans. by Άρις Γεωργίου (Αθήνα: Εκδόσεις Υποδομή, 1981), 268.

1.6 Από τη δεκαετία του 1980 στο σήμερα

Από το τέλος της δεκαετίας του 1970, όπως προαναφέρθηκε, εμφανίζεται μια περιορισμένη αναβίωση της τζαζ μουσικής. Η προσπάθεια για να την αγαπήσει και πάλι το κοινό εστιάστηκε στην αναπαραγωγή ήχων του παρελθόντος, από νέους και παλιότερους μουσικούς. Μέσω της αναπαραγωγής αυτής ωφελήθηκαν, κυρίως, οι μουσικοί που έκαναν καριέρα τις δεκαετίες του 1960 και 1970.⁶⁹

Ωστόσο, άλλοι ερευνητές υποστηρίζουν πως η δεκαετία αυτή διαλύει και ξεπερνά τα όρια του ιδιώματος, λόγω της ανάμειξης διαφορετικών ειδών μουσικής με την τζαζ. Οι πολλαπλές επιρροές θεωρείται πως συνέβαλαν ώστε η τζαζ να αποκτήσει μια πιο ανοιχτή στάση και να γίνει μεταμοντέρνα.⁷⁰

Γενικότερα, τη δεκαετία του 1980 κυριαρχούν, συνήθως, είδη που προϋπήρχαν, τα οποία όμως είτε διατηρούν τη δομή τους είτε αναδιαμορφώνονται με την προσθήκη νέων μέσων και τεχνικών. Για παράδειγμα, τη δεκαετία του 1990 οι μουσικοί συνδυάζουν τη “soul jazz” της δεκαετίας του 1960 με τους ρυθμούς και τα τεχνολογικά στοιχεία της hip hop. Η μουσική αυτή χαρακτηρίζεται ως “acid jazz” και συνήθως αποτελείται από μικρές φράσεις με πολυφωνικό ήχο, έντονο beat και ήχους από synthesizers.⁷¹

1.7 Οι τραγουδίστριες της τζαζ μουσικής

Οι γυναίκες είχαν σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη της τζαζ μουσικής, αν και συχνά στερούνταν ευκαιριών και αναγνώρισης από τη μουσική βιομηχανία. Με άλλα λόγια, η Αφροαμερικανίδα τζαζ τραγουδίστρια αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της αμερικανικής μουσικής κουλτούρας.⁷²

Ήδη πριν το 1910 συνθέτριες, όπως η Adeline Shepherd και η Louise V. Gustin, δημοσίευσαν τα έργα τους σε στυλ ragtime. Την επόμενη δεκαετία, ξεχώρισαν τα ονόματα των Emma Barrett και Salvant Kimball.⁷³ Κοινό στοιχείο των περισσότερων γυναικών της τζαζ μουσικής είναι ότι έπαιζαν πιάνο. Την ίδια περίοδο, διακρίθηκε κυρίως για τις ικανότητές της στο πιάνο, αν και εξαιρετική τραγουδίστρια, η Cleo Brown.⁷⁴

⁶⁹ Eric Hobsbawm, *The Jazz Scene 2nd edition*, trans. Τάκης Τσήρος (Αθήνα: Εξάντας, 1993), 22.

⁷⁰ Joachim-Ernst Berendt, *Το βιβλίο της Jazz*, trans. Κώστας Νάσος (Αθήνα: Νάσος EDNA intertranspublishers, 1995), 66.

⁷¹ ‘Jazz’, Grove Music Online, ημερομηνία πρόσβασης 31 Μάιος 2024, <https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/display/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-90000358106>.

⁷² Janell Hobson, ‘Everybody’s Protest Song: Music as Social Protest in the Performances of Marian Anderson and Billie Holiday’, *Signs: Journal of Women in Culture and Society* 33, τχ. 2 (Ιανουάριος 2008), 2, <https://doi.org/10.1086/521057>

⁷³ Lewis Porter, “‘She Wiped All the Men Out’”, *Music Educators Journal* 71, τχ. 1 (Σεπτέμβριος 1984), 43, <https://doi.org/10.2307/3396332>.

⁷⁴ ο.π., 47.

Τη δεκαετία του 1930 έγινε γνωστή η Mary Lou Williams, μια από τις σημαντικότερες συνθέτριες τζαζ μουσικής, ενώ μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο κυριαρχούν οι Mariam Mc Partland και Barbara Carroll, ως τζαζ πιανίστριες.⁷⁵

Για τις τραγουδίστριες της τζαζ, πιο συγκεκριμένα, υπάρχουν περιπτώσεις καλλιτεχνών που διακρίθηκαν και λειτούργησαν ως φωνητικά πρότυπα, τόσο για λευκούς όσο και για μαύρους, τόσο για γυναίκες όσο και άντρες καλλιτέχνες. Από τις απαρχές της τζαζ και των συγγενών ειδών της, συναντάμε μια σημαντική τραγουδίστρια με επιτυχίες στη τζαζ, τα blues και τον χώρο του vaudeville, τη Ma Rainey.

Τη δεκαετία του 1930 κορυφώθηκε η επιτυχία της Bessy Smith, ως τραγουδίστρια της blues. Αργότερα, τις δεκαετίες του «Κινήματος Πολιτικών Δικαιωμάτων» (1950 - 1960) έγιναν γνωστές οι LaVern Baker στη soul και blues μουσική, η Etta James στο ίδιο μουσικό στυλ αλλά με περισσότερα τζαζ στοιχεία στη μουσική της, και η Ruth Brown στη blues και RnB μουσική.⁷⁶

Μια από τις προσωπικότητες που ξεχώρισε, τόσο για τα «τραγούδια διαμαρτυρίας» της όσο και για την έμπρακτη συμμετοχή της σε διαδηλώσεις και πορείες του κινήματος με συναυλίες, ήταν η Odetta. Η συγκεκριμένη τραγουδίστρια θεωρήθηκε η «φωνή του κινήματος», καθώς διοχέτευσε το θυμό της για το ρατσισμό που δεχόταν η αφροαμερικανική κοινότητα, στη μουσική της. Βασικός της στόχος ήταν μέσα από τα «τραγούδια διαμαρτυρίας» να ενισχύσει την ενσυναίσθηση της κοινότητάς της για τα προβλήματα που αντιμετώπιζαν και να τους κινητοποιήσει να συμμετέχουν στις προσπάθειες για διεκδίκηση ισότητας.⁷⁷

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η ηχογράφιση ενός νέου τραγουδιού, που συνέδεε τρία δικά της «τραγούδια διαμαρτυρίας», με τίτλο “The Freedom Trilogy”. Το κομμάτι αυτό ήταν η ένωση των “Come and Go with me”, “Oh Freedom” και “I’m on my way”. Στα τραγούδια αυτά αφηγήθηκε θέματα, όπως η δουλεία, ο ρατσισμός και τα πολιτικά δικαιώματα.⁷⁸

Άλλες σημαντικές τζαζ τραγουδίστριες που ενίσχυσαν το κίνημα με συναυλίες διαμαρτυρίας, αποτελούν η Ella Fitzgerald, η οποία βραβεύτηκε με τα βραβεία “National Association for the Advancement of Colored People Equal Justice Award και “American Black Achievement Award” για την ακτιβιστική της δράση,⁷⁹ και η Abbey Lincoln.⁸⁰

⁷⁵ ο.π., 47-48.

⁷⁶ Judith Peraino and Suzanne G. Cusick, ‘Music and Sexuality’, *Journal of the American Musicological Society* 66, τχ. 3 (Δεκέμβριος 2013), 847, <https://doi.org/10.1525/jams.2013.66.3.825>.

⁷⁷ Ian Zack, ‘Odetta Sings Ballads and Blues’ (2020), https://loc.gov/static/programs/national-recording-preservation-board/documents/Odetta_Zack.pdf.

⁷⁸ ο.π.

⁷⁹ ‘Awards’, *Ella Fitzgerald* (blog), ημερομηνία πρόσβασης 5 Ιούνιος 2024, <https://www.ellafitzgerald.com/awards/>.

⁸⁰ Christa R Gammage, ‘Freedom Now!: The Function of Jazz in the Civil Rights Movement’ (senior project Bard College, 2019), 34.

Κεφάλαιο 2ο: «Συνοπτική παρουσίαση του Κινήματος των Πολιτικών Δικαιωμάτων και του Φεμινιστικού Κινήματος»

2.1 Ορισμός του «Κινήματος Πολιτικών Δικαιωμάτων»

Το «Κίνημα Πολιτικών Δικαιωμάτων» (“Civil Rights Movement”) μπορεί να οριστεί ως μια «οργανωμένη δραστηριότητα με σκοπό την εξάλειψη φυλετικών ζητημάτων» και ρατσιστικών στερεοτύπων.⁸¹ Εκφράζει τον αγώνα των Αφροαμερικανών κατά του ρατσισμού στις ΗΠΑ, συνιστώντας μια κοινωνική δράση με μεγάλη συμμετοχή, που συνέβαλε στη διεκδίκηση οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής ισότητας.⁸² Ουσιαστικά το κίνημα αυτό, θεωρήθηκε ως μια ευκαιρία για τους Αφροαμερικανούς να περιορίσουν ή και να εξαλείψουν το ρατσισμό.⁸³

2.2 Ο ρατσισμός στις ΗΠΑ

Ο ρατσισμός στις ΗΠΑ είναι ένα φαινόμενο που εμφανίζεται ήδη από τα χρόνια των σκλάβων, τον 17^ο αιώνα. Το κίνημα, είναι δηλαδή τόσο παλιό όσο η ανθρώπινη δουλεία στην Αμερική, που εξαρχής σχετίζεται με την οικονομική και κοινωνική εκμετάλλευση.⁸⁴

Κατά τον 18^ο αιώνα, η δουλεία άρχισε να θεωρείται μη αποδεκτή στις βόρειες πολιτείες και ψηφίστηκαν νόμοι για την κατάργησή της. Ωστόσο, στο Νότο η κατάσταση αυτή αποτέλεσε μέρος της κουλτούρας μέχρι τον 19^ο αιώνα. Συγκεκριμένα, το 1860 στις δεκαπέντε νότιες πολιτείες, στις οποίες ήταν ακόμη νόμιμη η δουλεία, μία στις τέσσερις οικογένειες πλούσιων λευκών διέθετε σκλάβους. Η έντονη αντιπαράθεση Βορρά και Νότου για το παραπάνω θέμα αποτέλεσε, μεταξύ άλλων, αφορμή για τον «Εμφύλιο Πόλεμο» (1861 - 1865).⁸⁵ Το 1863, εν μέσω πολέμου, το αμερικανικό Κογκρέσο πρότεινε τη «13^η Τροπολογία», που όριζε την ελευθερία των σκλάβων.⁸⁶ Με το τέλος του πολέμου, η δουλεία καταργήθηκε.⁸⁷

Η κατάργηση, όμως, της δουλείας δε σήμαινε ισότητα για την έγχρωμη κοινότητα της Αμερικής. Το 1896 το «Ανώτατο Δικαστήριο των ΗΠΑ» καθιέρωσε το φυλετικό διαχωρισμό, με την υπόθεση “Plessy v. Ferguson”. Ο Plessy, ένας Αφροαμερικανός που προσπάθησε να οδηγήσει σε έναν δρόμο μόνο για λευκούς, συνελήφθη στη Λουϊζιάνα εξαιτίας των «ρατσιστικών νόμων Jim Crow».⁸⁸ Το δικαστήριο αποφάσισε ότι οι Αφροαμερικανοί θα έχουν

⁸¹ Kenneth B. Clark, ‘The Civil Rights Movement: Momentum and Organization’, *Daedalus* 95, τχ. 1 (MIT,1966), 241.

⁸² Nathaniel C. Humphrey, “A change is gonna come: Music and It’s Role in the Civil Rights Movement” (Phd diss, Murray State University Honors College, 2021), 1-2.

⁸³ ο.π., 50.

⁸⁴ Kenneth B. Clark, ‘The Civil Rights Movement: Momentum and Organization’, *Daedalus* 95, τχ. 1 (MIT,1966), 239.

⁸⁵ *SLAVERY IN AMERICA: The Montgomery Slave Trade* (Equal Justice Initiative, 2018), 11.

⁸⁶ Otis H. Stephens Jr και John M. Scheb II, ‘*American Constitutional Law, Volume II: Civil Rights and Liberties*’, (USA: Thomson Wadsworth, 2008), 16.

⁸⁷ *SLAVERY IN AMERICA: The Montgomery Slave Trade* (Equal Justice Initiative, 2018), 11.

⁸⁸ Οι Νόμοι Jim Crow, είναι νόμοι του φυλετικού διαχωρισμού(Jim Crow laws and racism in American history- David K. Fremon), που ρύθμιζαν κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές σχέσεις μεταξύ των λευκών και των Αφροαμερικανών. Ξεκίνησαν το 1864 με την απαγόρευση μεικτών γάμων στη Beginning with a in Maryland. (Jim Crow Laws-Joseph Morgan Kousser-researchgate)

ξεχωριστή, αλλά ισότιμη μεταχείριση και πρόσβαση σε δημόσιες εγκαταστάσεις. Η απόφαση αυτή ίσχυσε για περίπου εξήντα χρόνια, ώσπου ανατράπηκε το 1954 από την “Brown v. Board of Education”.⁸⁹

Ο διαχωρισμός που επικρατούσε ήταν εμφανής σε πολλούς τομείς της κοινωνικής ζωής. Μέχρι τη δεκαετία του 1950, οι Αφροαμερικανοί είχαν ξεχωριστά σχολεία, νοσοκομεία, στάσεις λεωφορείων, θέατρα, ξενοδοχεία και εστιατόρια. Η διάκριση αυτή θεωρούνταν ολοκληρωτική στο Νότο και η παραβίαση των παραπάνω απαγορεύσεων αντιμετωπιζόταν ως παράνομη. Παρόλα αυτά, ιδιαίτερα παρούσα ήταν και στο Βορρά, αποτελώντας έναν μοχλό κοινωνικής πίεσης για τη μαύρη κοινότητα.⁹⁰

2.3 Από το 1900 μέχρι τη δεκαετία του 1940

Το «Κίνημα Πολιτικών Δικαιωμάτων» προώθησαν πολλές σχετικές οργανώσεις. Μια από τις πρώτες ήταν η “National Association for the Advancement of Colored People” (NAACP), η οποία ιδρύθηκε το 1909. Επρόκειτο για την περίοδο που είχε ξεκινήσει η μεταναστευτική ροή των Νέγρων προς τις βόρειες πολιτείες.⁹¹ Μεταξύ των ιδρυτών συγκαταλέχθηκε ο W.E.B. Du Bois, ο οποίος ήδη από τις αρχές του 1900 είχε ξεκινήσει τις προσπάθειες υπεράσπισης των δικαιωμάτων των Αφροαμερικανών.⁹²

Ένα χρόνο μετά την ίδρυση του NAACP, δηλαδή το 1910, ιδρύθηκε το “Urban League”, με στόχο να διευκολύνει τη μετάβαση από τον αγροτικό στον αστικό τρόπο ζωής, δηλαδή να βοηθήσει τους Νέγρους στην προσαρμογή στις βόρειες πολιτείες. Οι δύο οργανώσεις είχαν ως κοινά σημεία τη βάση τους στο Βορρά, τον αντιρατσιστικό τους χαρακτήρα και την πίστη στην αμερικανική δημοκρατία. Ωστόσο, διέφεραν ως προς τους ειδικότερους στόχους τους. Το “Urban League” ενδιαφερόταν κυρίως για τη βελτίωση της οικονομικής και βιομηχανικής ζωής, ενώ το NAACP για την πολιτική και νομική θέση των Νέγρων.⁹³

Από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο (1914), οι Αφροαμερικανοί του Νότου άρχισαν να μετακινούνται προς το Βορρά και να εγκαθίστανται σε περιοχές όπως η Νέα Υόρκη και το Σικάγο, δηλαδή στις λεγόμενες, μεταγενέστερα, “swing” πολιτείες⁹⁴.

Ο «Μαύρος Εθνικισμός» (“Black Nationalism”), που ήταν από τα σημαντικότερα κινήματα διαμαρτυρίας της αφροαμερικανικής κοινότητας από τον 19^ο αιώνα,⁹⁵ εμφανίστηκε

⁸⁹ Sonia Benson, Daniel E. Brannen Jr., and Rebecca Valentine, *U•X•L Encyclopedia of U.S. History* (USA: Gale Cengage Learning, 2009), 194.

⁹⁰ George Burson, ‘The Black Civil Rights Movement’, *OAH Magazine of History* 2, τχ. 1 (Oxford Press, 1986), 35.

⁹¹ Kenneth B. Clark, ‘The Civil Rights Movement: Momentum and Organization’, *Daedalus* 95, τχ. 1 (MIT, 1966), 242.

⁹² George Burson, ‘The Black Civil Rights Movement’, *OAH Magazine of History* 2, τχ. 1 (Oxford Press, 1986), 36.

⁹³ Kenneth B. Clark, ‘The Civil Rights Movement: Momentum and Organization’, *Daedalus* 95, τχ. 1 (MIT, 1966), 245-246.

⁹⁴ George Burson, ‘The Black Civil Rights Movement’, *OAH Magazine of History* 2, τχ. 1 (Oxford Press, 1986), 35.

⁹⁵ J. Herman Blake and Eldridge Cleaver, “Black Nationalism”, *The Annals of American Academy of Political and Social Science* 382 (Sage Publication, 1969), 15.

στις ΗΠΑ ως αντίδραση στην άνιση μεταχείριση των Αφροαμερικανών. Μέχρι τη δεκαετία του 1930 κυριάρχησε ο «Κλασικός Εθνικισμός», που προσπάθησε να δημιουργήσει ένα ιδεολογικό έρεισμα εθνικής κουλτούρας.⁹⁶

Σύμφωνα με τον Robert Norell, το τέλος του 1930 και η δεκαετία του 1940 χαρακτηρίστηκαν από «όχι απλά στιγμές διαμαρτυρίας, αλλά μια διαδεδομένη, αν όχι ώριμη, πάλη για να ξεπεραστεί ο ρατσισμός». Επιπλέον, οι Robert Korstad και Nelson Lichtenstein όρισαν το ξεκίνημα της «Εποχής των Πολιτικών Δικαιωμάτων» στις αρχές του 1940⁹⁷.

Το τέλος της δεκαετίας του 1930 υπήρξε χαρακτηριστικό για το NAACP, καθώς το 1939 διαχωρίστηκε και ξεκίνησε την ανεξάρτητη πορεία του ένα βασικό νομικό τμήμα του, το “Legal Defense and Educational Fund”.⁹⁸

Τα πρώτα δείγματα της αντίστασης στο Νότο εμφανίστηκαν το 1940. Πρωτοστάτης της νέας περιόδου διαμαρτυρίας ήταν ο A. Philip Randolph, που ήρθε σε αντιπαράθεση με τον Πρόεδρο Roosevelt, διαπραγματευόμενος τα εργασιακά δικαιώματα.⁹⁹

Κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, και συγκεκριμένα το 1942, ιδρύθηκε στο Σικάγο η οργάνωση “Congress of Racial Equality” (CORE), η οποία ανακηρύχθηκε εθνική ένα χρόνο αργότερα. Πρόκειται για μια οργάνωση που επίσης είχε στόχο τη δράση ενάντια στο φυλετικό διαχωρισμό.¹⁰⁰ Κατά τον «Ψυχρό Πόλεμο», που ξεκίνησε το 1947, το ζήτημα του φυλετικού διαχωρισμού χρησιμοποιήθηκε από τη Σοβιετική Ένωση, με την οποία η Αμερική βρισκόταν σε διαρκή αντιπαράθεση, για να πλήξει τη φιλελεύθερη εικόνα της και την κυβέρνησή της.¹⁰¹

2.4 Από το 1950 μέχρι τη δεκαετία του 1970

Οι δεκαετίες του 1950 και 1960 υπήρξαν κρίσιμες για την ιστορία της φυλετικής ισότητας,¹⁰² ιδιαίτερα τα κυριότερα χρόνια του «Κινήματος Πολιτικών Δικαιωμάτων», 1954 - 1965.¹⁰³

Η φυλετική ανισότητα ήταν εμφανής από τις δαπάνες για την εκπαίδευση λευκών και μαύρων Αμερικανών, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την πολιτεία του Μισισιπή. Το 1954 το NAACP έθιξε το ζήτημα της ισότητας στην εκπαίδευση και το Ανώτατο Δικαστήριο με την

⁹⁶ Jessica C. Harris, “Revolutionary Black Nationalism: The Black Panther Party”, *The Journal of Negro History* 86, τ.χ 3 (University of Chicago Press, 2001), 409.

⁹⁷ Adam Fairclough, ‘Historians and the Civil Rights Movement’, *Journal of American Studies* 24, τχ. 3 (Cambridge University, 1990), 387.

⁹⁸ Kenneth B. Clark, ‘The Civil Rights Movement: Momentum and Organization’, *Daedalus* 95, τχ. 1 (MIT, 1966), 249.

⁹⁹ ο.π., 240.

¹⁰⁰ ο.π., 253.

¹⁰¹ George Burson, ‘The Black Civil Rights Movement’, *OAH Magazine of History* 2, τχ. 1 (Oxford Press, 1986), 36.

¹⁰² Terry S Kattleman, ‘IT DON’T MEAN A THING (IF IT AIN’T GOT THAT KA-CHING): A HISTORY OF FEDERAL JAZZ POLICY’, (master thesis, Long Island University, 2013), 134.

¹⁰³ Adam Fairclough, ‘Historians and the Civil Rights Movement’, *Journal of American Studies* 24, τχ. 3 (Cambridge University, 1990), 8.

απόφαση “Brown v. Board of Education of Topeka” ανέτρεψε την “Plessy decision”, που όριζε ταυτόχρονα ισότητα αλλά και διαχωρισμό στη δημόσια εκπαίδευση, τονίζοντας πως ο διαχωρισμός δεν μπορεί να αποτελεί ισότητα σε καμία περίπτωση. Μετά την απόφαση αυτή, οι Αφροαμερικανοί ξεκίνησαν να δραστηριοποιούνται πιο ενεργά και σε άλλα ζητήματα, όπως το δικαίωμα ψήφου και η χρήση δημόσιων εγκαταστάσεων.¹⁰⁴

Ένα χρόνο αργότερα, οι Αφροαμερικανοί υπό την ηγεσία του Martin Luther King Jr,μποϊκοτάρισαν το διαχωρισμό στα λεωφορεία της Αλαμπάμα και του Μοντγκόμερι με ειρηνικές δράσεις,¹⁰⁵ και συνέχισαν την πορεία τους με παρόμοιες δραστηριοποιήσεις, όπως καθιστικές διαμαρτυρίες.¹⁰⁶ Ο ίδιος ηγήθηκε της πρώτης οργάνωσης του Νότου, “Southern Christian Leadership Conference” (SCLC), που ξεκίνησε στην Ατλάντα το 1957 με τη χρήση μη βίαιων μέσων. Ο M.L King Jr ενέπνευσε το κίνημα, καθώς έθεσε το ιδεολογικό του υπόβαθρο. Με τη φιλειρηνική προσέγγισή του, που βασιζόταν στην θεολογία και τη φιλοσοφία, έφερε περισσότερη υποστήριξη στο κίνημα γιατί οι ιδέες του ήταν αποδεκτές από την ευρύτερη κοινωνία.¹⁰⁷

Με τις επιτυχίες ειρηνικές διαδηλώσεις, η αφροαμερικανική πολιτική δράση υπήρξε κινητήρια δύναμη για όλη την αφροαμερικανική κοινότητα.¹⁰⁸ Μέχρι το 1968, ο King είχε γίνει ο άνθρωπος με τη μεγαλύτερη επιρροή στο κίνημα.¹⁰⁹ Η ολοένα και αυξανόμενη πολιτική του δύναμη και όσα πέτυχε με τις ειρηνικές του δράσεις αλλά και με τις εμπνευσμένες ομιλίες του, θεωρήθηκαν «απειλή» για κάποιους με αποτέλεσμα να δολοφονηθεί με πυροβολισμό την ίδια χρονιά.¹¹⁰

Το 1954 εμφανίστηκε στο Χάρλεμ ο Malcolm X,¹¹¹ καθοριστική φιγούρα για ένα άλλο κίνημα, που θεωρήθηκε από τους ιστορικούς περισσότερο μια δράση οπλισμένων αγωνιστών, παρά μια πολιτική δραστηριοποίηση.¹¹² Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για ένα κίνημα που η γέννησή του ορίστηκε με τους διεθνείς αγώνες των Αφροαμερικανών για την ελευθερία, από το 1929 μέχρι και το πέρας του Β’ Παγκοσμίου Πολέμου.¹¹³

¹⁰⁴ George Burson, ‘The Black Civil Rights Movement’, *OAH Magazine of History* 2, τχ. 1 (Oxford Press, 1986), 36.

¹⁰⁵ ο.π., 39.

¹⁰⁶ Adam Fairclough, ‘Historians and the Civil Rights Movement’, *Journal of American Studies* 24, τχ. 3 (Cambridge University, 1990), 8.

¹⁰⁷ Kenneth B. Clark, ‘The Civil Rights Movement: Momentum and Organization’, *Daedalus* 95, τχ.1 (MIT,1966), 254-255.

¹⁰⁸ Robert K. McMichael, “*We Insist-Freedom Now!*”: *Black Moral Authority, Jazz, and the Changeable Shape of Whiteness*, *American Music* 16, τχ. 4 (University of Illinois Press, 1998), 379.

¹⁰⁹ George Burson, ‘The Black Civil Rights Movement’, *OAH Magazine of History* 2, τχ. 1 (Oxford Press, 1986), 39.

¹¹⁰ C. Richard Hofstetter, “Political Disengagement and the Death of Martin Luther King”, *The Public Opinion Quarterly* 33, τχ. 2 (Oxford University Press, 1969), 174.

¹¹¹ Adam Fairclough, ‘Historians and the Civil Rights Movement’, *Journal of American Studies* 24, τχ. 3 (Cambridge University, 1990), 9.

¹¹² ο.π., 8-9.

¹¹³ ο.π., 9.

Ο Malcolm X, η πιο χαρακτηριστική προσωπικότητα του “Black Power”,¹¹⁴ βίωσε μια δύσκολη παιδική ηλικία με πολλές παρανομίες, που τον οδήγησαν στη φυλακή. Μετά την ολοκλήρωση της ποινής του, εισήχθη στους “Black Muslims”, όπου έγινε βασικός ομιλητής.¹¹⁵ Ήταν ένας ιδιαίτερα ευφυής και δημιουργικός ηγέτης, που κατά τις ομιλίες του, εκτός από τις γνώσεις του, χρησιμοποιούσε και τα προσωπικά του βιώματα. Σύμφωνα με τον Turner (1969), αποτέλεσε την πιο σημαντική επιρροή για τα φοιτητικά κινήματα.¹¹⁶ Δολοφονήθηκε το 1965 κατά τη διάρκεια μιας ομιλίας στη Νέα Υόρκη, σε ηλικία 39 ετών.¹¹⁷

Αρκετές φοιτητικές οργανώσεις εμφανίστηκαν τη δεκαετία του 1960. Το 1962 ιδρύθηκε στο Οχάιο το “Revolutionary Action Movement” (RAM), μια ομάδα με προσηλωμένο θαυμασμό στον Malcolm X.¹¹⁸ Την ίδια δεκαετία εμφανίστηκε το “Student Nonviolent Coordinating Committee” (SNCC), εντείνοντας τη δραματική αντιμετώπιση του M. L. King. Πρόκειται για ένα ειρηνικό, φοιτητικό κίνημα με πολλούς ηγέτες που ήταν έτοιμοι να ρισκάρουν την ελευθερία τους για αυτό.¹¹⁹ Το 1964 ο Malcolm X, αφού απέρριψε το “Nation of Islam”, διοργάνωσε το “Organization of Afro-American Unity”, το οποίο στόχευε στην υποστήριξη των Αφροαμερικανών και άλλων μειονοτήτων. Ο ίδιος έκανε ταξίδια σε χώρες της Αφρικής, στη Γαλλία και στο Ηνωμένο Βασίλειο για να διαδώσει τη φιλοσοφία του.¹²⁰

Την ίδια δεκαετία εμφανίστηκε ο «Σύγχρονος Μαύρος Εθνικισμός» (“Contemporary Black Nationalism”), που εστίασε σε τέσσερις θεματικές ομάδες:

- την εκπαιδευτική, που σχετίζεται με προγράμματα μελέτης και ανεξάρτητα ιδρύματα για τους Αφροαμερικανούς,
- τη θρησκευτική,
- την πολιτισμική, με στόχο να εγκαταστήσουν την κουλτούρα τους στις ΗΠΑ, και
- την επαναστατική, η οποία συχνά συγκρούεται με την πολιτισμική και αποτελεί αμφιλεγόμενο θέμα. Το πιο γνωστό κίνημά της είναι το “Black Power”, που προαναφέρθηκε.¹²¹

Το “Black Power” αποτέλεσε το θεωρητικό υπόβαθρο μιας επαναστατικής οργάνωσης, του “Black Panthers Party for Self-Defense”.¹²² Ιδρυτές της ήταν ο Huey P. Newton και ο Bobby Seale, οι οποίοι ήταν ενεργά μέλη κινητοποιήσεων κατά τις σπουδές τους στο κολλέγιο.

¹¹⁴ ο.π., 12.

¹¹⁵ Frederick D. Harper, “The Influence of Malcolm X on Black Militancy”, *Journal of Black Studies* 1, τχ. 4 (Sage Publications, Inc., 1971), 388-389

¹¹⁶ ο.π., 400

¹¹⁷ ο.π., 391

¹¹⁸ Adam Fairclough, ‘Historians and the Civil Rights Movement’, *Journal of American Studies* 24, τχ. 3 (Cambridge University, 1990), 10

¹¹⁹ Kenneth B. Clark, ‘The Civil Rights Movement: Momentum and Organization’, *Daedalus* 95, τχ. 1 (MIT, 1966), 258-260

¹²⁰ Frederick D. Harper, “The Influence of Malcolm X on Black Militancy”, *Journal of Black Studies* 1, τχ. 4 (Sage Publications, Inc., 1971), 389

¹²¹ Jessica C. Harris, “Revolutionary Black Nationalism: The Black Panther Party”, *The Journal of Negro History* 86, τχ. 3 (University of Chicago Press, 2001), 410

¹²² ο.π., 411

Όταν ο Seale άκουσε τον Newton σε μια ομιλία, εντυπωσιάστηκε από τις γνώσεις του και τον πλησίασε με στόχο να δημιουργήσουν τη δική τους οργάνωση. Το πρόγραμμα της οργάνωσης είχε στόχους την ελευθερία λήψης αποφάσεων, τις ισάξιες ευκαιρίες εκπαίδευσης και εργασίας, την αξιοπρεπή στέγαση, την εξαίρεση από τις στρατιωτικές υπηρεσίες, την απελευθέρωση των φυλακισμένων μελών της Αφροαμερικανικής κοινότητας κ.α. Βασικότερο κίνητρο, ωστόσο, υπήρξε η προσπάθεια εξάλειψης της αστυνομικής βίας.¹²³

Τα πρώτα χρόνια το κίνημα αυτό εστίαζε στην αυτοάμυνα για την προστασία της κοινότητας. Από το 1967 αναζητήθηκαν νέα ηγετικά μέλη και τρόποι για να καταφέρουν να τα εφοδιάσουν με όπλα και αυτοκίνητα για περιπολίες. Οι περιπολίες στόχευαν στον έλεγχο της αντιμετώπισης των Αφροαμερικανών πολιτών από την αστυνομία των ΗΠΑ και στη νομική τους υποστήριξη. Το 1967 αποτέλεσε μια κομβική χρονιά για το κίνημα, καθώς εισήχθη σε αυτό ως ηγετικό στέλεχος ο Eldrige Cleaver, που πίεσε να αφαιρεθεί από τον τίτλο του κινήματος ο όρος “Self-Defense”.¹²⁴

Από το 1972, υπήρξαν οικονομικές δυσχέρειες, καθώς το κίνημα υποστήριζε με νομικές υπηρεσίες τα μέλη που αντιμετώπιζαν ζητήματα με την αστυνομία και το νόμο, αλλά και εξαιτίας των συντονισμένων προσπαθειών διάσπασης της αρχηγίας από το FBI, αφού το κράτος των ΗΠΑ θεωρούσε το κίνημα απειλή. Το “Black Panthers Party” κατάφερε να ξεπεράσει αρκετά από αυτά τα προβλήματα, αλλά από το 1974 η δράση του περιορίστηκε σημαντικά.¹²⁵

2.5 Ο ρόλος της τζαζ μουσικής στο «Κίνημα Πολιτικών Δικαιωμάτων»

Η τζαζ είναι ένας είδος μουσικής στενά συνδεδεμένο με τη μαύρη κοινότητα.¹²⁶ Θεωρήθηκε, από το τέλος του 1930 και με την πάροδο της swing εποχής, ως μέσο διαμαρτυρίας κατά του ρατσισμού και υπέρ της διεκδίκησης της κοινωνικής ισότητας και ελευθερίας.¹²⁷ Σύμφωνα με την Natalie Burlin: «Αυτή η μουσική πηγάζει από ανθρώπους που ξέρουν καλύτερα από όλους να εκτιμάνε την ελευθερία».¹²⁸

Η δημοτικότητα της τζαζ μουσικής έδωσε ώθηση στο κίνημα.¹²⁹ Πολλοί τζαζ μουσικοί, γενικότερα, ήταν ενεργοί στο «Κίνημα Πολιτικών Δικαιωμάτων».¹³⁰ Παραδείγματα τέτοιων μουσικών είναι οι Thelonious Monk, Miles Davis, John Coltrane κ.α., οι οποίοι υποστηρίζοντας

¹²³ ο.π., 411-412.

¹²⁴ ο.π., 413-414.

¹²⁵ ο.π., 415-417.

¹²⁶ Nathaniel C. Humphrey, “A change is gonna come: Music and It’s Role in the Civil Rights Movement” (Phd diss, Murray State University Honors College, 2021), 24.

¹²⁷ Wolfram Knauer, Gender and Identity in Jazz, Darmstadt Studies in jazz Research 14 (Darmstadt: JazzInstitut Darmstadt, 2016), 130.

¹²⁸ Jeff Farley, ‘Making America’s Music: Jazz History and the Jazz Preservation Act’ (thesis, University of Glasgow, 2008), 56.

¹²⁹ Nathaniel C. Humphrey, “A change is gonna come: Music and It’s Role in the Civil Rights Movement” (Phd diss, Murray State University Honors College, 2021), 26.

¹³⁰ Christa R Gammage, ‘Freedom Now!: The Function of Jazz in the Civil Rights Movement’, (senior project, Bard College, 2019), 26.

τη μουσική τους κουλτούρα, έδειχναν την υπερηφάνεια τους για το κίνημα. Αξίζει να επισημανθεί ότι αρκετοί από αυτούς, όπως οι παραπάνω, βίωσαν έντονο ρατσισμό.¹³¹

Ο John Coltrane, μάλιστα, επηρεάστηκε, όπως και η Nina Simone, από τον βομβαρδισμό της εκκλησίας στο Birmingham, και συνέθεσε το κομμάτι “Alabama”, εστιάζοντας όμως περισσότερο στο συναίσθημα της οδύνης και όχι του θυμού.¹³² Πρόκειται, γενικότερα, για έναν καλλιτέχνη που επηρεαζόταν πολύ από τις επικρατούσες πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες και συχνά επέλεγε να αντανakλά τα συναισθήματά του για αυτές μέσω της μουσικής του.¹³³

Ο Thelonious Monk, από την άλλη μεριά, είχε δηλώσει πως η μουσική του θα ήταν η ίδια ακόμη και αν δεν ήταν Αφροαμερικανός. Με άλλα λόγια, δε συνήθιζε να εμπλέκει την κοινωνική πραγματικότητα στα κομμάτια που συνέθετε και έδειχνε ένα μη πολιτικό προφίλ στο κοινό.¹³⁴ Ωστόσο, έχει ενισχύσει τις οργανώσεις του κινήματος, για παράδειγμα, μέσω της συμμετοχής του στην εκδήλωση του SNCC με τίτλο “A Salute to Southern Students”, που ήταν αφιερωμένη στην «πάλη» των Αφροαμερικανών σπουδαστών για την ελευθερία και την ισότητα.¹³⁵

2.6 Το «Τραγούδι Διαμαρτυρίας» (“Protest Song”)

Τα τραγούδια του κινήματος που οι στίχοι τους αφορούν την κοινωνική κατάσταση και τις πολιτικές ελευθερίες, δηλαδή τα «τραγούδια διαμαρτυρίας», εξέφραζαν με διαφορετικό τρόπο τον ίδιο σκοπό: στήριζαν τον αγώνα για την ισότητα. Ο ρόλος τους ήταν διπλός. Από τη μία περιέγραφαν την πραγματικότητα ενός σκληρού κόσμου και από την άλλη εξέφραζαν την ελπίδα για αλλαγή, σκιαγραφώντας δηλαδή ένα όνειρο.¹³⁶ Όπως ανέφερε και ο Martin Luther King Jr: «Τα τραγούδια ελευθερίας παίζουν έναν ζωτικής σημασίας ρόλο στις δυσκολίες μας. Δίνουν στους ανθρώπους κουράγιο και αίσθηση ενότητας. Νομίζω ότι διατηρούν ζωντανή μια πίστη, μια ελπίδα».¹³⁷

Τα «τραγούδια διαμαρτυρίας» εμπειρείχαν συχνά soul στοιχεία, καθώς απαιτούσαν ως βάση μία μουσική αμιγώς «μαύρης» προέλευσης¹³⁸ για να ενισχύσουν το αίτημά τους για αναγνώριση της πολιτισμικής ταυτότητας της αφροαμερικανικής κοινότητας, και συνεπώς τη

¹³¹Christa R Gammage, ‘Freedom Now!: The Function of Jazz in the Civil Rights Movement’, (senior project, Bard College, 2019), 7.

¹³² Jonathan Claridad, “Leaders and Players: The Role of Jazz Artists as Civil Rights Activists, Historical Perspectives: Santa Clara University Undergraduate Journal of History”, Series II 24, τχ. 14, (Santa Clara University, 2019), 153.

¹³³ ο.π., 154.

¹³⁴ Ingrid Monson, ‘Monk Meets SNCC’, *Black Music Research Journal* 19, τχ. 2 (Center for Black Music Research - Columbia College Chicago and University of Illinois Press, 1999), 188.

¹³⁵ ο.π., 189.

¹³⁶ Nathaniel C. Humphrey, “A change is gonna come: Music and It’s Role in the Civil Rights Movement” (Phd diss, Murray State University Honors College, 2021), 50-51.

¹³⁷ ο.π., 3.

¹³⁸ Janell Hobson, ‘Everybody’s Protest Song: Music as Social Protest in the Performances of Marian Anderson and Billie Holiday’, *Signs: Journal of Women in Culture and Society* 33, τχ. 2 (The University of Chicago Press, 2008).

διεκδίκηση ισότητας στα πολιτικά δικαιώματα. Κύριος στόχος τους ήταν να διαμορφώσουν στο κοινό ενσυναίσθηση και πολιτική άποψη παρά να λειτουργήσουν ως μέσο διασκέδασης.¹³⁹

Τέτοιου περιεχομένου τραγούδια εμφανίστηκαν ήδη από το τέλος της δεκαετίας του 1930 και αποτέλεσαν μια μορφή διαμαρτυρίας των Αφροαμερικανών καλλιτεχνών, όπως για παράδειγμα, το “Strange Fruit”, που γράφτηκε από τον Abel Meeropol και έγινε γνωστό από την εκτέλεση της Billie Holiday το 1939.¹⁴⁰ Το συγκεκριμένο, μάλιστα, τραγούδι θεωρείται το πρώτο «τραγούδι διαμαρτυρίας» που, εκτός από τον πολιτικό σκοπό του, αποτέλεσε και ένα αξιοσημείωτο δημιούργημα της τέχνης.¹⁴¹ Ένα ακόμη παράδειγμα, αποτελεί το “Mississippi Goddam” της Nina Simone,¹⁴² στο οποίο θα γίνει εκτενέστερη αναφορά σε επόμενο κεφάλαιο.

Η Nina Simone, γενικότερα, αποτελεί ένα παράδειγμα τραγουδίστριας που στήριξε έμπρακτα το κίνημα και τις οργανώσεις του, μέσω των δημόσιων τοποθετήσεών της, αλλά και της θεματολογίας σε ορισμένα τραγούδια της.¹⁴³

Ήδη από τις απαρχές της, η τζαζ και τα πρώιμα είδη της, σχετίζονταν με τη διαμαρτυρία. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το “work song”, αλλά και η blues.¹⁴⁴ Έπειτα, τη δεκαετία του 1930 μεσολάβησε το πιο εμπορικό είδος της τζαζ, το swing, στο τέλος του οποίου ξεκίνησαν να εμφανίζονται και πάλι τραγούδια με πολιτικό χαρακτήρα.

Οι γυναίκες είχαν αξιοσημείωτη συμμετοχή στη blues μουσική, προκάτοχο της τζαζ, με κύριο ρόλο τα φωνητικά, ή και το πιάνο. Ο κοινωνικός τους ρόλος, όμως, που τις περιόριζε στα οικιακά πλαίσια, είχε ως αποτέλεσμα μεγάλο μέρος της μουσικής τους συμβολής να αγνοηθεί από τη μουσική βιομηχανία και συνεπώς να χαθεί.¹⁴⁵ Με το πέρασμα των χρόνων και τα επιτεύγματα του «Φεμινιστικού Κινήματος», οι γυναίκες μουσικοί κατάφεραν να αναδειχθούν και να διαπρέψουν.¹⁴⁶

Η boogie της δεκαετίας του 1940 και η έντονη μουσική και νοηματική της εξωστρέφεια, αναπτύχθηκε παράλληλα με το «Κίνημα των Πολιτικών Δικαιωμάτων», ενισχύοντας τις προσπάθειες για διεκδίκηση ελευθερίας και φυλετικής ισότητας.¹⁴⁷ Τη δεκαετία αυτή οι bebop

¹³⁹R. Serge Denisoff, ‘Protest Songs: Those on the Top Forty and Those of the Streets’, *American Quarterly* 22, τχ. 4 (The Johns Hopkins University Press, 1970), 820.

¹⁴⁰ Nathaniel C. Humphrey, “A change is gonna come: Music and It’s Role in the Civil Rights Movement” (Phd diss, Murray State University Honors College, 2021), 32-33.

¹⁴¹Dorian Lynskey, 33 Revolution per minute History of Protest Song, Billie Holiday”, (New York: Ecco, 2011), 103.

¹⁴² Nathaniel C. Humphrey, “A change is gonna come: Music and It’s Role in the Civil Rights Movement” (Phd diss, Murray State University Honors College, 2021), 35-36.

¹⁴³ Ruth Feldstein, ‘I Don’t Trust You Anymore’: Nina Simone, Culture, and Black Activism in the 1960s’, *Journal of American History* 91, τχ. 4 (Oxford University Press, 2005), 1360.

¹⁴⁴ Marshall W. Stearns, *The story of Jazz* (USA: Oxford University Press, 1973), 91.

¹⁴⁵ William Murray Allison, *One Man’s Journey Through the History of Jazz as a Transformative Process* (2016), 53-54.

¹⁴⁶ Tammie L. Kernodle, ‘Black Women Working Together: Jazz, Gender, and the Politics of Validation’, *Black Music Research Journal* 34, τχ. 1 (Center for Black Music Research - Columbia College Chicago and University of Illinois Press, 2014), 52.

¹⁴⁷ Jeff Farley, ‘Making America’s Music: Jazz History and the Jazz Preservation Act’ (thesis, University of Glasgow, 2008), 14.

καλλιτέχνες παλεύουν να εδραιωθούν στη μουσική σκηνή, αναζητώντας ίση μεταχείριση με τους λευκούς μουσικούς. Με άλλα λόγια, τόσο οι καλλιτέχνες της τζαζ αυτής της δεκαετίας όσο και η ένταση της μουσικής αυτής καθαυτής, αποτέλεσαν το ξεκίνημα μιας περιόδου διεκδίκησης ίσων δικαιωμάτων από την αφροαμερικανική κοινότητα.

Οι δεκαετίες του 1950 και 1960 ήταν ιδιαίτερα σημαντικές για τη σύνδεση της τζαζ μουσικής με το κίνημα.¹⁴⁸ Το πολιτικό σκηνικό της περιόδου, με τα μποϊκοτάζ και τις ειρηνικές διαμαρτυρίες, δεν την άφησε ανεπηρέαστη. Όταν το κίνημα έγινε κέντρο εξέλιξης της αμερικανικής κοινωνίας, η τζαζ ήταν εκεί.¹⁴⁹ Οι τζαζ καλλιτέχνες των δεκαετιών αυτών μέσω της μουσικής τους, και κυρίως μέσα από το hard bop είδος της τζαζ αρχικά, και της Avant-Garde του 1960 στη συνέχεια,¹⁵⁰ αντανakλούσαν τις απόψεις των υποστηρικτών του κινήματος, χρησιμοποιώντας τα πολιτικά τραγούδια ως μια μορφή δύναμης κατά της φυλετικής βαρβαρότητας.¹⁵¹

Πρόκειται για μια περίοδο που πολλοί τζαζ καλλιτέχνες πήραν θέση ενάντια στο φυλετικό διαχωρισμό και στον παραγκωνισμό τους. Ειδικότερα, στο β' μισό του 1950 καλλιτέχνες της τζαζ, όπως ο Max Roach, άρχισαν να υποστηρίζουν μέσα από τη μουσική τους τις ιδέες του κινήματος.¹⁵² Πιο συγκεκριμένα, ο ίδιος το 1960 ηχογράφησε το “We Insist-Freedom Now!”, ένα τραγούδι που ανήκει στην Avant Garde jazz της δεκαετίας, υπογραμμίζοντας την παράλληλη δράση τζαζ μουσικής και κοινωνίας στον αγώνα για ισότητα.¹⁵³ Την ίδια περίοδο μαζί με τον Charles Mingus, μποϊκοτάρισαν το “Newport Jazz Festival”, ως αντίδραση στις φυλετικές ανισότητες της μουσικής βιομηχανίας.¹⁵⁴

Σε πολλές περιπτώσεις, ο ρόλος των μουσικών της τζαζ είναι η ενίσχυση του αγώνα για την αλλαγή της αντιμετώπισης της αφροαμερικανικής κοινότητας, κινητοποιώντας τα μέλη της να συμμετάσχουν στην προσπάθεια αυτή, με συμμετοχή σε διαδηλώσεις και δράσεις του κινήματος. Η αίσθηση συνοχής του κινήματος στηρίχθηκε στη τζαζ μουσική των δεκαετιών του 1950 και του 1960, και στο επαναστατικό περιεχόμενο των τραγουδιών της.

Από την άλλη μεριά, όπως αναφέρει ο Stanley Crouch: «Οι τζαζ μουσικοί δεν ένωσαν το κίνημα, το κίνημα τους ένωσε».¹⁵⁵ Πρόκειται, δηλαδή, για μια αμφίδρομη σχέση. Οι μουσικοί της τζαζ, επηρεασμένοι από το κίνημα, απέκτησαν έναν πιο ενεργό ρόλο στην προσπάθεια

¹⁴⁸Terry S Kattleman, ‘IT DON’T MEAN A THING (IF IT AIN’T GOT THAT KA-CHING): A HISTORY OF FEDERAL JAZZ POLICY’, (master thesis, Long Island University, 2013), 134.

¹⁴⁹ William Murray Allison, *One Man’s Journey Through the History of Jazz as a Transformative Process* (2016), 97.

¹⁵⁰Mark Gridley, ‘Misconceptions in Linking Free Jazz with the Civil Rights Movement’, *College Music Society* 47, (2007), 141.

¹⁵¹ Nathaniel C. Humphrey, ‘A change is gonna come: Music and It’s Role in the Civil Rights Movement’ (Phd diss, Murray State University Honors College, 2021), 1.

¹⁵² Ladislav Novotný, ‘The History of Racial Consciousness in African American Jazz Community’ (Bachelor Thesis, MASARYK UNIVERSITY, 2018), 29.

¹⁵³Robert K. McMichael, ‘We Insist-Freedom Now!: Black Moral Authority, Jazz, and the Changeable Shape of Whiteness’, *American Music* 16, τχ. 4 (University of Illinois Press, 1998), 381.

¹⁵⁴Christa R Gammage, ‘Freedom Now!: The Function of Jazz in the Civil Rights Movement’, (senior project, Bard College, 2019), 32.

¹⁵⁵ William Murray Allison, *One Man’s Journey Through the History of Jazz as a Transformative Process* (2016), 97.

αλλαγής της αντιμετώπισής τους από τη μουσική βιομηχανία. Ουσιαστικά, ο ρόλος τους δεν ήταν πλέον απλά συμβολικός. Ξεκίνησαν να κινητοποιούνται και να οργανώνονται σε ομάδες, απαιτώντας από τις δισκογραφικές εταιρείες οικονομική και κοινωνική ισότητα, αλλά και ίδια επαγγελματικά δικαιώματα με τους λευκούς καλλιτέχνες.¹⁵⁶

Με το «Κίνημα Πολιτικών Δικαιωμάτων» συνδέεται, όπως ειπώθηκε προηγουμένως, και η “free jazz”, τη δεκαετία του 1960.¹⁵⁷ Την ίδια δεκαετία παρατηρούνται εντατικές προσπάθειες από τους καλλιτέχνες να οργανωθούν σε ομάδες, με στόχο την οικονομική, πολιτική και κοινωνική υποστήριξή τους.¹⁵⁸ Μέχρι και τη δεκαετία του 1970, το “Black Power Movement” επηρεάζει την τζαζ και φέρνει αλλαγές, εμφανείς ακόμη και στα εξώφυλλα των δίσκων.¹⁵⁹ Παράδειγμα τέτοιου εξωφύλλου αποτελεί αυτό του άλμπουμ “The Last Poets: This is Madness” των Last Poets, που κυκλοφόρησε το 1971 από την Douglas Record. Το συγκεκριμένο άλμπουμ περιέχει έναν συνδυασμό τζαζ μουσικής, με ποίηση και ραπ στοιχεία.¹⁶⁰

Τις επόμενες δεκαετίες, ο συνδυασμός της κυριαρχίας άλλων ειδών, όπως η RnB¹⁶¹ και η rock,¹⁶² αλλά και ο περιορισμός των δράσεων για τα πολιτικά δικαιώματα από τα μέσα του 1970, επιφέρουν αλλαγές στην τζαζ μουσική σκηνή.¹⁶³ Ωστόσο, τη δεκαετία του 1970 οι κυρίαρχες οργανώσεις του «Κινήματος Πολιτικών Δικαιωμάτων», όπως τα NAACP, SNCC και SCLC, ήταν ακόμη σε λειτουργία. Ταυτόχρονα, δραστηριοποιήσεις ενάντια στον ρατσισμό, αλλά και στη δράση του FBI, που προσπαθούσε να καταστείλει το κίνημα των Αφροαμερικανών, ήταν ακόμη ενεργές. Τα προβλήματα όμως κρίθηκαν, τελικώς, ανυπέρβλητα

¹⁵⁶ Richard G. Fox and Orin Starn, *Between Resistance and Revolution: Cultural Politics and Social Protest* (New Brunswick: Rutgers University Press, 1997), 184-185.

¹⁵⁷ Jeff Farley, ‘Making America’s Music: Jazz History and the Jazz Preservation Act’ (thesis, University of Glasgow, 2008), 14.

¹⁵⁸ Richard G. Fox and Orin Starn, *Between Resistance and Revolution: Cultural Politics and Social Protest* (New Brunswick: Rutgers University Press, 1997), 185.

¹⁵⁹ Carissa Kowalski Dougherty, ‘The Coloring of Jazz: Race and Record Cover Design in American Jazz, 1950 to 1970’, *Design Issues* 23, τχ. 1 (The MIT Press, 2007), 47.

¹⁶⁰ Gilles Peterson and Stuart Baker, *Freedom, Rhythm & Sound: Revolutionary Jazz Original Cover Art 1965–83* (Soul Jazz Records, 2017).

¹⁶¹ David H. Rosenthal, ‘Jazz in the Ghetto: 1950–70’, *Popular Music* 7, τχ. 1 (Cambridge University Press, 1988), 53–54.

¹⁶² Eric Hobsbawm, *The Jazz Scene 2nd edition*, trans. Τάκης Τσήρος (Αθήνα: Εξάντας, 1993), 17.

¹⁶³ Jessica C. Harris, “Revolutionary Black Nationalism: The Black Panther Party”, *The Journal of Negro History* 86, τχ. 3 (University of Chicago Press, 2001), 417.

και έθεσαν το κίνημα και την επιρροή του στη τζαζ σκηνή, σε κατάσταση παρακμής.¹⁶⁴ Την ίδια δεκαετία, ωστόσο, οι γυναίκες μουσικοί οργάνωσαν τις πρώτες τους επαγγελματικές ομάδες υπό την επιρροή του δεύτερου κύματος του «Φεμινιστικού Κινήματος».¹⁶⁵

2.7 Τα βασικά «κύματα» του Φεμινισμού

Η Nina Simone ήταν μια γυναίκα με έντονο πολιτικό λόγο και μαχητικές δημόσιες τοποθετήσεις σε μια εποχή ανισότητας και ρατσισμού. Το περιεχόμενο των στίχων των τραγουδιών της περιέχει συχνά κοινωνικοπολιτικά μηνύματα, μεταξύ των οποίων και την υποστήριξη του γυναικείου φύλου. Μέσα από τα τραγούδια της, όπως τα “Four Women”, “Don’t let me be misunderstood” και “Pirate Jane”, θίγει ζητήματα έμφυλης διάκρισης.¹⁶⁶ Αντίθετα, η κόρη της, Lisa Simone, δεν έχει παρόμοιου περιεχομένου τραγούδια, αλλά πρέπει να επισημανθεί ότι έχει ερμηνεύσει τα αντίστοιχα τραγούδια της μητέρας της.

Τα πολιτικά κινήματα, γενικότερα, προσπαθούν να επιφέρουν αλλαγές στη λειτουργία της κοινωνίας, με γνώμονα την ισότητα. Ωστόσο, υπάρχουν κινήματα που δεν θέτουν στις άμεσες προτεραιότητές τους τη θέση και τα δικαιώματα της γυναίκας, ακόμη και αν πολλά από τα ενεργά μέλη τους είναι γυναίκες.¹⁶⁷ Η ισότητα, όμως, είναι μια διαμαρτυρία απέναντι στην αδικία.¹⁶⁸

Ο όρος φεμινισμός πρωτοχρησιμοποιήθηκε στις αρχές του 20^{ου} αιώνα και είχε εφαρμογή στο πρώτο κίνημα των γυναικών του 19^{ου} αιώνα για ισότητα, γνωστό ως πρώτο φεμινιστικό κύμα.¹⁶⁹ Η πρώτη φεμινιστική έκδοση υπήρξε, ωστόσο, ένα βιβλίο του 1792, το “A Vindication of the Rights of Woman” της Mary Wollstonecraft, που ως κύριο θέμα πραγματεύεται την ισότητα στην εκπαίδευση και τα δικαιώματα των γυναικών.¹⁷⁰

Το πρώτο κύμα του φεμινισμού ξεκίνησε στο τέλος του 19^{ου} αιώνα με αρχές, σχεδόν μέσα, του 20^{ου} στο δυτικό κόσμο, με στόχο να δώσει ευκαιρίες στις γυναίκες να διεκδικήσουν την ανεξαρτησία τους.¹⁷¹ Πιο συγκεκριμένα, εκτυλίσσεται από το 1820 μέχρι τη δεκαετία του 1940. Εστίασε, κατά βάση, στη μάχη για την απόκτηση πολιτικής δύναμης, σε μια περίοδο που το

¹⁶⁴Christopher Paul Lehman, ‘Civil Rights in Twilight: The End of the Civil Rights Movement Era in 1973’, *Journal of Black Studies* 36, τχ. 3 (Sage Publications, Inc.2006), 426-427.

¹⁶⁵B Kernodle, ‘Black Women Working Together: Jazz, Gender, and the Politics of Validation’, *Black Music Research Journal* 34, τχ. 1 (Center for Black Music Research - Columbia College Chicago and University of Illinois Press, 2014), 52.

¹⁶⁶Jasmine A. Mena και P. Khalil Saucier, “‘Don’t Let Me Be Misunderstood’: Nina Simone’s Africana Womanism”, *Journal of Black Studies* 45, τχ. 3 (Sage Publications, Inc, 2014), 256.

¹⁶⁷Manjima Bhattacharjya and Jenny Birchall and Pamela Caro and David Kelleher and Vinita Sahasranaman, ‘Why Gender Matters in Activism: Feminism and Social Justice Movements’, *Gender & Development* 21, τχ. 2 (Taylor & Francis, Ltd. 2013), 277.

¹⁶⁸Adi H. Doctor, ‘UNDERSTANDING EQUALITY IN THE 20th CENTURY’, *The Indian Journal of Political Science* 37, τχ. 4 (Indian Political Science Association, 1976), 128.

¹⁶⁹Rosemary Skinner Keller, Rosemary Radford Ruether, και Marie Cantlon, *Encyclopedia of Women and Religion in North America: Women and Religion: Methods of Study and Reflection* (Indiana University Press, 2006), 12.

¹⁷⁰Sinenhlanhla Sithulisiwe Chisale, ‘Patriarchy and Resistance: A Feminist Symbolic Interactionist Perspective of Highly Educated Married Black Women’, (master thesis, University of South Africa, 2017), 21.

¹⁷¹Haradhan Kumar Mohajan, ‘Four Waves of Feminism: A Blessing for Global Humanity’, *Studies in Social Science & Humanities* 1, τχ. 2 (Bangladesh: University Chittagong, 2022), 3.

γυναικείο φύλο αντιμετωπίζονταν σαν να επρόκειτο για υποδεέστερους πολίτες. Ο αγώνας δόθηκε, κυρίως, στις ΗΠΑ και το Ηνωμένο Βασίλειο.¹⁷² Στόχος ήταν η γυναίκα να αντιμετωπιστεί ως ξεχωριστός άνθρωπος με προσωπικότητα, και όχι σαν αντικείμενο κατοχής του άντρα.¹⁷³

Σημαντικό επίτευγμα των δράσεων του πρώτου κύματος αποτέλεσε το δικαίωμα ψήφου των γυναικών, που θεσμοθετήθηκε στις ΗΠΑ το 1920,¹⁷⁴ μέσω της 19^{ης} Τροπολογίας.¹⁷⁵ Μέχρι τη δεκαετία του 1950, ακολούθησαν το παράδειγμα των ΗΠΑ οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, ενώ κάποιες άλλες, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, προηγήθηκαν (1918).¹⁷⁶ Επιτεύχθηκε, ακόμη, μια πρώτη αναδιοργάνωση στο σύστημα της εκπαίδευσης.¹⁷⁷

Αν και το πρώτο κύμα του φεμινισμού εξέφρασε τον αγώνα των Αφροαμερικανών γυναικών ενάντια στη δουλεία,¹⁷⁸ σε σημαντικό βαθμό τα δικαιώματά τους αγνοήθηκαν από το κίνημα.¹⁷⁹

Το δεύτερο κύμα αναπτύχθηκε μεταξύ της δεκαετίας του 1960 και του 1990,¹⁸⁰ προσπαθώντας να γεφυρώσει τα ιδεολογικά χάσματα σχετικά με την ισότητα και να προσφέρει στις γυναίκες έναν ευρύτερο ρόλο στην κοινωνία,¹⁸¹ πέραν του ρόλου της συζύγου και μητέρας που φροντίζει την οικογένεια και το σπίτι της.¹⁸² Βασικά θέματα προς αντιμετώπιση υπήρξαν ο σεξισμός και η πατριαρχία.¹⁸³ Ο στόχος ήταν να υπάρξει ισότητα στην εκπαίδευση, στην εργασία, στην αμοιβή, στην κατοχή πολιτικών θέσεων και να εξαλειφθεί η βία κατά των γυναικών.¹⁸⁴ Για να επιτευχθούν τα παραπάνω απαιτούνταν συλλογικότητα.¹⁸⁵ Παρόλα αυτά, και σε αυτήν την περίπτωση το κίνημα ασχολήθηκε μόνο με τις γυναίκες των αναπτυγμένων

¹⁷²ο.π., 8.

¹⁷³ Sinenhlanhla Sithulisiwe Chisale, 'Patriarchy and Resistance: A Feminist Symbolic Interactionist Perspective of Highly Educated Married Black Women', (master thesis, University of South Africa, 2017), 22.

¹⁷⁴Haradhan Kumar Mohajan, 'Four Waves of Feminism: A Blessing for Global Humanity', *Studies in Social Science & Humanities* 1, τχ. 2 (Bangladesh: University Chittagong, 2022), 9.

¹⁷⁵ο.π., 10.

¹⁷⁶ο.π., 9.

¹⁷⁷Sinenhlanhla Sithulisiwe Chisale, 'Patriarchy and Resistance: A Feminist Symbolic Interactionist Perspective of Highly Educated Married Black Women', (master thesis, University of South Africa, 2017), 21.

¹⁷⁸ Kimberly Springer, 'Third Wave Black Feminism?', *Signs: Journal of Women in Culture and Society* 27, τχ. 4 (The University of Chicago Press, 2002), 1061.

¹⁷⁹Haradhan Kumar Mohajan, 'Four Waves of Feminism: A Blessing for Global Humanity', *Studies in Social Science & Humanities* 1, τχ. 2 (The University of Chicago Press, 2022), 10.

¹⁸⁰Rosemary Skinner Keller, Rosemary Radford Ruether, και Marie Cantlon, *Encyclopedia of Women and Religion in North America: Women and Religion: Methods of Study and Reflection* (Indiana University Press, 2006), 12.

¹⁸¹Haradhan Kumar Mohajan, 'Four Waves of Feminism: A Blessing for Global Humanity', *Studies in Social Science & Humanities* 1, τχ. 2 (The University of Chicago Press, 2022), 3.

¹⁸²ο.π., 12.

¹⁸³ ο.π., 11.

¹⁸⁴ο.π., 12.

¹⁸⁵Sinenhlanhla Sithulisiwe Chisale, 'Patriarchy and Resistance: A Feminist Symbolic Interactionist Perspective of Highly Educated Married Black Women', (master thesis, University of South Africa, 2017), 22.

χωρών,¹⁸⁶ ενώ οι αγώνες των έγχρωμων γυναικών συχνά αγνοούνταν από τις λευκές φεμινίστριες.¹⁸⁷

Συνεπώς, οι σημαντικότερες αδυναμίες του πρώτου και δεύτερου φεμινιστικού κινήματος υπήρξαν ο περιορισμός τους στη στήριξη των γυναικών της δυτικής κοινωνίας, μιας μέσης και άνω μάλιστα κοινωνικής τάξης, και ο παραγκωνισμός των έγχρωμων γυναικών που καλούσαν για βοήθεια και υποστήριξη.¹⁸⁸

Το τρίτο κύμα διήρκησε από το 1990 μέχρι τη δεκαετία του 2000 και επικεντρώθηκε περισσότερο στα ατομικά δικαιώματα¹⁸⁹ και στη διαφορετικότητα.¹⁹⁰ Βασικός στόχος του τρίτου κύματος υπήρξε η εξάλειψη της σεξουαλικής βίας και της πατριαρχίας,¹⁹¹ αλλά και οι περισσότερες ευκαιρίες των γυναικών στην κοινωνική και επαγγελματική ζωή.¹⁹²

Το τέταρτο, και τελευταίο μέχρι στιγμής κύμα, δεν έχει θεωρηθεί επίσημο.¹⁹³ Ξεκίνησε το 2012 και βασίστηκε στην τεχνολογία και τις διαδικτυακές καμπάνιες για κοινωνική δικαιοσύνη και ισότητα.¹⁹⁴ Σημαντική κατάκτηση του κινήματος αποτέλεσε ότι ένωσε τις φωνές των γυναικών που βρίσκονταν σε απόσταση.¹⁹⁵

2.8 Ο «Μαύρος Φεμινισμός» (“Black Feminism”)

Οι μαύρες φεμινίστριες του 1960 και 1970 είχαν να αντιμετωπίσουν μια διπλή δυσκολία, διότι ζούσαν σε μια ρατσιστική και συγχρόνως σεξιστική κοινωνία.¹⁹⁶ Προσπάθησαν να αποκτήσουν ισότητα στο φύλο, την κοινωνική τάξη και τη φυλή ταυτόχρονα.¹⁹⁷

Το κίνημα του «Μαύρου Φεμινισμού» εμπεριέχεται χρονολογικά και ιδεολογικά στο δεύτερο φεμινιστικό κύμα, που ξεκίνησε τη δεκαετία του 1960 και ολοκληρώθηκε περίπου το

¹⁸⁶ Haradhan Kumar Mohajan, ‘Four Waves of Feminism: A Blessing for Global Humanity’, *Studies in Social Science & Humanities* 1, τχ. 2 (The University of Chicago Press, 2022), 11.

¹⁸⁷ ο.π., 13.

¹⁸⁸ Sinenhlanhla Sithulisiwe Chisale, ‘Patriarchy and Resistance: A Feminist Symbolic Interactionist Perspective of Highly Educated Married Black Women’, (master thesis, University of South Africa, 2017), 23.

¹⁸⁹ Haradhan Kumar Mohajan, ‘Four Waves of Feminism: A Blessing for Global Humanity’, *Studies in Social Science & Humanities* 1, τχ. 2 (The University of Chicago Press, 2022), 3.

¹⁹⁰ Sinenhlanhla Sithulisiwe Chisale, ‘Patriarchy and Resistance: A Feminist Symbolic Interactionist Perspective of Highly Educated Married Black Women’, (master thesis, University of South Africa, 2017), 23.

¹⁹¹ Haradhan Kumar Mohajan, ‘Four Waves of Feminism: A Blessing for Global Humanity’, *Studies in Social Science & Humanities* 1, τχ. 2 (The University of Chicago Press, 2022), 14.

¹⁹² Sinenhlanhla Sithulisiwe Chisale, ‘Patriarchy and Resistance: A Feminist Symbolic Interactionist Perspective of Highly Educated Married Black Women’, (master thesis, University of South Africa, 2017), 23.

¹⁹³ Haradhan Kumar Mohajan, ‘Four Waves of Feminism: A Blessing for Global Humanity’, *Studies in Social Science & Humanities* 1, τχ. 2 (The University of Chicago Press, 2022), 14.

¹⁹⁴ ο.π., 15.

¹⁹⁵ Sinenhlanhla Sithulisiwe Chisale, ‘Patriarchy and Resistance: A Feminist Symbolic Interactionist Perspective of Highly Educated Married Black Women’, (master thesis, University of South Africa, 2017), 23-24.

¹⁹⁶ Kimberly Springer, ‘Third Wave Black Feminism?’, *Signs: Journal of Women in Culture and Society* 27, τχ. 4 (The University of Chicago Press, 2002), 1059–1060.

¹⁹⁷ Sinenhlanhla Sithulisiwe Chisale, ‘Patriarchy and Resistance: A Feminist Symbolic Interactionist Perspective of Highly Educated Married Black Women’, (master thesis, University of South Africa, 2017), 4.

1990.¹⁹⁸ Η δράση του στις ΗΠΑ είναι παράλληλη με το “Black Power Movement” και για αυτόν το λόγο έχει αντλήσει επιρροή από αυτό.¹⁹⁹

Δύο βασικά είδη φεμινισμού κυριάρχησαν αυτήν την περίοδο. Το ένα ήταν ο «Ριζοσπαστικός Φεμινισμός» (“Radical Feminism”) και το άλλο ο «Φιλελεύθερος Φεμινισμός» (“Liberal Feminism”). Ο πρώτος αφορά μια ιδεολογία στην οποία οι άντρες είναι εχθροί των γυναικών και αυτό ήταν που αποτέλεσε και τη βασική του αδυναμία.²⁰⁰ Ο δεύτερος τύπος σχετίζεται με τη διεκδίκηση ίσων ευκαιριών ανάμεσα στα δύο φύλα και την αυτονομία των γυναικών.²⁰¹

Και οι δύο αυτές κατηγορίες φεμινισμού έχουν κοινά χαρακτηριστικά με τα κινήματα πολιτικών δικαιωμάτων, όπως ο στόχος για ενότητα και ελευθερία, με το «Φιλελεύθερο Φεμινισμό», όμως, να παρουσιάζει τις περισσότερες συγκλίσεις.²⁰² Οι στρατηγικές των δύο κινήματων είναι παρόμοιες, με ειρηνικές διαμαρτυρίες και με τη χρήση της εκπαίδευσης ως μέσο για την κοινωνική αλλαγή.²⁰³ Παρόλη τη συμμετοχή των γυναικών στο «Κίνημα Πολιτικών Δικαιωμάτων», η πλειοψηφία των μελών και των οργανωτικών θέσεων παρέμεινε ανδρική.²⁰⁴

¹⁹⁸Haradhan Kumar Mohajan, ‘Four Waves of Feminism: A Blessing for Global Humanity’, *Studies in Social Science & Humanities* 1, τχ. 2 (The University of Chicago Press, 2022), 14.

¹⁹⁹‘Black Civil Rights, Feminism and Power’, *Race, Gender & Class*, 1998, Vol. 5, No. 2, *Race, Gender & Class Studies in Australia, Canada and U.S.* (Jean Ait Belkhir, *Race, Gender & Class Journal*, 1998), 159.

²⁰⁰ Sinenhlanhla Sithulisiwe Chisale, ‘Patriarchy and Resistance: A Feminist Symbolic Interactionist Perspective of Highly Educated Married Black Women’, (master thesis, University of South Africa, 2017), 25.

²⁰¹ ο.π., 25-26.

²⁰²‘Black Civil Rights, Feminism and Power’, *Race, Gender & Class* 5, τχ. 2,(Mankato State University), 160-161.

²⁰³ο.π., 160.

²⁰⁴ Ruth Feldstein, ‘I Don’t Trust You Anymore’: Nina Simone, Culture, and Black Activism in the 1960s’, *Journal of American History* 91, τχ. 4 (Oxford University Press, 2005), 1367.

Κεφάλαιο 3: «Nina Simone και Lisa Simone-Βιογραφική αναφορά»

3.1 Βιογραφικά στοιχεία της Nina Simone

Το πραγματικό όνομα της Nina Simone ήταν Eunice Kathleen Waymon. Γεννήθηκε στις 21 Φεβρουαρίου του 1933 στη Νότια Καρολίνα, μέρος στη νοτιοανατολική περιοχή των ΗΠΑ. Ήταν μέλος μιας πολύτεκνης οικογένειας, καθώς είχε επτά αδέρφια.²⁰⁵ Σε συνέντευξή της, η ίδια έχει δηλώσει ότι προέρχεται από μια ιδιαίτερα φτωχή οικογένεια που τη μεγάλωσε, όμως, με πολλή αγάπη.²⁰⁶

Δύο χρόνια μετά τη γέννησή της, οι οικονομικές δυσχέρειες ανάγκασαν την οικογένειά της να μετακομίσει σε μικρότερο σπίτι, ενώ την ίδια περίοδο ο πατέρας της αρρώστησε βαριά. Σε ηλικία τεσσάρων ετών, η ίδια ανέλαβε να τον φροντίζει κατά την ανάρρωσή του.²⁰⁷ Τα οικονομικά ζητήματα δεν της δημιούργησαν πρόβλημα στη μουσική της πορεία, καθώς όπως η ίδια πίστευε, ήταν ιδιοφυία στο πιάνο.²⁰⁸

Η οικογένειά της είχε σχέση με τη μουσική, χωρίς ωστόσο κανένας να έχει λάβει επίσημη εκπαίδευση.²⁰⁹ Για τη μητέρα της, συγκεκριμένα, έχει αναφέρει πως τραγουδούσε πολύ συχνά θρησκευτικά τραγούδια και ύμνους.²¹⁰

Η δική της σχέση με τη μουσική ξεκίνησε σε ηλικία τριών ετών,²¹¹ δηλαδή «από τότε που μιλούσε έπαιζε πιάνο», όπως αναφέρει η ίδια.²¹² Προερχόμενη από μια βαθιά θρησκευόμενη οικογένεια, κυρίως λόγω της μητέρας της, η Nina Simone ξεκίνησε να παίζει πιάνο σε εκκλησιαστικές τελετές στην ηλικία των έξι ετών.²¹³ Η ίδια θυμάται τη συμμετοχή της σε αυτές, ως συγκλονιστικές εμπειρίες για τη ζωή της,²¹⁴ καθώς της δίδαξαν το μουσικό ρυθμό.²¹⁵ Συνέχισε να παίζει εκεί μέχρι τα δώδεκά της έτη, ένα είδος που η ίδια θεωρούσε gospel.²¹⁶

Η κόρη της, Lisa Simone, έχει αναφέρει πως ως παιδί η μητέρα της έκανε μοναχική ζωή γιατί εξασκούσαν οκτώ ώρες την ημέρα στο πιάνο. Η ίδια η Nina Simone είχε συνειδητοποιήσει πόσο είχε απομονωθεί από τα άλλα παιδιά και μάλιστα υποστήριζε ότι την ήθελαν στην παρέα τους μόνο για να τους παίζει μουσική.²¹⁷ Το ταλέντο της την είχε απομακρύνει από την κοινωνική αλληλεπίδραση, τις φίλιες και τις προσωπικές σχέσεις.²¹⁸

²⁰⁵ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 6.

²⁰⁶ *Nina Simone on BBC HARDtalk*, 1999, 2017, https://www.youtube.com/watch?v=8olEruTT_io.

²⁰⁷ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 10-11.

²⁰⁸ *Nina Simone on BBC HARDtalk*, 1999, 2017, https://www.youtube.com/watch?v=8olEruTT_io.

²⁰⁹ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 14.

²¹⁰ ο.π., 7.

²¹¹ Τι συνέβη κυρία Σιμόν;?, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

²¹² *Nina Simone on BBC HARDtalk*, 1999, 2017, https://www.youtube.com/watch?v=8olEruTT_io.

²¹³ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 6.

²¹⁴ ο.π., 9.

²¹⁵ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 17.

²¹⁶ ο.π., 18-19.

²¹⁷ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 30.

²¹⁸ ο.π., 30-31.

Στα επτά της χρόνια συμμετείχε σε μια παράσταση τοπικού θεάτρου, παίζοντας ένα κομμάτι στο πιάνο.²¹⁹ Στο ακροατήριο βρισκόταν η εργοδότη της μητέρας της, η κυρία Miller, η οποία ενθουσιάστηκε από το ταλέντο της.²²⁰ Τη σύστησε στην καθηγήτρια πιάνου Muriel Massinonitch, αποφασίζοντας να καλύψει οικονομικά η ίδια τα μαθήματά της αρχικά για έναν χρόνο.²²¹ Ωστόσο, η συγκεκριμένη υπήρξε καθηγήτρια της για πέντε χρόνια.²²²

Η κλασική μουσική σε πρώτη φάση την τρόμαξε, λόγω της πολυπλοκότητας του Μπαχ, όμως στη συνέχεια τη λάτρευε. Μέσα από τη μουσική του, κατάλαβε ότι θέλει να γίνει κλασική πιανίστρια.²²³ Η καθηγήτριά της, την οποία φώναζε “Miz Mazzy”, ήταν ένας σημαντικός άνθρωπος για αυτήν. Συναισθηματικά της προσέφερε μια μητρική παρουσία την οποία είχε στερηθεί από πολύ μικρή ηλικία, λόγω της εργασίας της μητέρας της.²²⁴

Όπως έχει δηλώσει η Nina Simone, η πρώτη της δασκάλα άνοιξε έναν λογαριασμό δωρεών για να καταφέρει να εξασφαλίσει την ανώτερη εκπαίδευσή της.²²⁵ Οι άνθρωποι όμως που συνέβαλαν στον έρανο ήθελαν να παρακολουθούν την εξέλιξή της. Για το λόγο αυτό, έδωσε το πρώτο της ρεσιτάλ σε ηλικία οκτώ ετών.²²⁶

Φοίτησε στο “Allen High School for Girls” στο οποίο, παρά την καθημερινή και πολύωρη εξάσκησή της στο πιάνο, κατάφερε να δημιουργήσει φίλιες.²²⁷ Έπειτα από την αποφοίτησή της, κέρδισε υποτροφία για το ωδείο “Julliard School of Music”.²²⁸ Για εκείνη ήταν μια ευκαιρία για να προετοιμαστεί για το “Curtis Institute of Music” στην Φιλαδέλφεια, για το οποίο έκανε αίτηση για υποτροφία.²²⁹ Το όνειρο της, αλλά ταυτόχρονα και η φιλοδοξία της μητέρας της και της πρώτης της δασκάλας,²³⁰ ήταν να γίνει «η πρώτη μαύρη κλασική πιανίστρια των ΗΠΑ».²³¹

Η προετοιμασία για τις εξετάσεις, εφόσον τα χρήματα του εράνου τελείωναν, έγινε με τη βοήθεια παλιών δασκάλων της, της “Miz Mazzy” και του Joycee Carrol.²³² Στη Φιλαδέλφεια ζούσαν δύο από τα αδέρφια της και γινόταν προσπάθεια να μετακομίσει όλη της η οικογένεια. Έτσι, η περιοχή αυτή ήταν σημαντική για το οικογενειακό της περιβάλλον.²³³ Για όλους αυτούς τους λόγους, η απόρριψή της από το συγκεκριμένο ίδρυμα την καταρράκωσε.²³⁴

²¹⁹Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

²²⁰ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 6.

²²¹ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 22.

²²² ο.π.

²²³ ο.π., 23

²²⁴ ο.π., 24.

²²⁵ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 6.

²²⁶ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 25.

²²⁷ ο.π., 33.

²²⁸ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 9.

²²⁹ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 39.

²³⁰ ο.π., 32.

²³¹Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

²³² Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 44.

²³³ ο.π., 40-41.

²³⁴ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 9.

Απογοητευμένη, έφυγε από τη Νέα Υόρκη και μετακόμισε στη Φιλαδέλφεια, ξεκινώντας, λίγο αργότερα, μαθήματα με τον Vladimir Sokhaloff, που δίδασκε στο Curtis Institute,²³⁵ ο οποίος την ενθάρρυνε να ξαναπροσπαθήσει στις επόμενες εξετάσεις.²³⁶ Η μητέρα της πρότεινε να ακολουθήσει τη μουσική στον ελεύθερο της χρόνο και να βρει μια άλλη δουλειά, αλλά για την Simone το κλασικό πιάνο ήταν το όνειρό της.²³⁷ Παρά τις διαφωνίες, η οικογένειά της μετακόμισε μαζί της για να την υποστηρίξει.²³⁸

Τα χρήματα του εράνου τελείωσαν και, εφόσον είχε αποτύχει, πίστεψε ότι δε θα την βοηθούσε και πάλι ο κόσμος της πατρίδας της.²³⁹ Έτσι, ξεκίνησε να παραδίδει μαθήματα πιάνου, τα οποία όμως δεν της εξασφάλιζαν οικονομική άνεση.²⁴⁰ Τα μαθήματα πραγματοποιούνταν στο “Arlene Smith Studio”, όπου κέρδισε την εμπιστοσύνη της ιδιοκτήτριας, Arlene, γρήγορα.²⁴¹ Έπειτα, για ένα διάστημα έγινε βοηθός φωτογράφου στην προσπάθειά της να ξεφύγει για λίγο από τη μουσική.²⁴² Η λύση, όμως, για να καταφέρει να ζήσει μόνη της θεώρησε πως ήταν τα ιδιαίτερα μαθήματα.²⁴³

Έζησε για τρία χρόνια μία άκρως μοναχική ζωή, δουλεύοντας και παράλληλα μελετώντας πιάνο. Επισκέφθηκε σε αυτήν τη φάση της ζωής της για πρώτη φορά έναν ψυχίατρο, αλλά δεν ένιωσε πως τη βοηθούσε στην ψυχολογική ενίσχυση.²⁴⁴

Μετά από την παρακίνηση ενός μαθητή της και την επικοινωνία με τον ατζέντη του, άρχισε να σκέφτεται τη δουλειά σε μπαρ ως μουσικός, με μοναδικό της άγχος να μη το μάθει η οικογένειά της, καθώς ήταν αντίθετο με τις θρησκευτικές τους αντιλήψεις.²⁴⁵

Η αλλαγή του ονόματός της αποφασίστηκε από την ίδια για τον προαναφερθέντα λόγο. Ο φίλος της, Roger Nurie, επεξηγεί πώς δημιουργήθηκε το συγκεκριμένο όνομα: «Πήρε το όνομα Nina που σήμαινε μικρούλα γιατί ο φίλος της την έλεγε έτσι. Και το Simone από τη Γαλλίδα ηθοποιό Σιμόν Σινιόρε».²⁴⁶

Παρόλα αυτά, ξεκίνησε να εργάζεται σε ένα μπαρ στο Ατλάντικ Σίτι, όπου έπαιζε pop, spiritual, gospel κ.α. είδη. Στο μαγαζί αυτό της ζητήθηκε, ως απαραίτητη προϋπόθεση, για να εργαστεί εκεί, να τραγουδήσει, κάτι το οποίο η ίδια έχει δηλώσει πως δεν είχε ξανακάνει.²⁴⁷ Για

²³⁵ ο.π., 10.

²³⁶ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 45.

²³⁷ ο.π., 42.

²³⁸ Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

²³⁹ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 42.

²⁴⁰ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 10.

²⁴¹ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 46.

²⁴² ο.π., 44.

²⁴³ ο.π., 46.

²⁴⁴ ο.π., 47.

²⁴⁵ ο.π., 48-49.

²⁴⁶ Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

²⁴⁷ ο.π.

την αμοιβή της έχει αναφέρει ότι της έδιναν ενενήντα δολάρια τη βδομάδα.²⁴⁸ Την δουλειά αυτή, όπως ανέφερε, την έκανε για τα χρήματα, καθώς τα ωράρια εργασίας δεν της επέτρεπαν να έχει κοινωνική ζωή.²⁴⁹ Ωστόσο, η μουσική της είχε ανταπόκριση στο κοινό και της προσέφερε φήμη και πολλούς νέους μαθητές.²⁵⁰ Η διδασκαλία, όμως, την κούραζε και προτίμησε τη δουλειά στα μπαρ, που της εξασφάλιζε σημαντική οικονομική άνεση.²⁵¹

Αρχισε, σταδιακά, να γίνεται γνωστή και να παίζει σε διάφορα μαγαζιά της περιοχής και έτσι ο μάνατζερ της κατάφερε να της εξασφαλίσει κάποιες εμφανίσεις στη Νέα Υόρκη. Εκεί γνωρίστηκε με τον κιθαρίστα Al Shackham, ο οποίος αποτέλεσε ένα από τα πιο στενά πρόσωπα του περιβάλλοντός της στη μετέπειτα ζωή της.²⁵² Στη ζωή της μπήκε ένας ακόμη νέος φίλος που τον γνώρισε από τη δουλειά της στα μπαρ, ο Ted Axelrod, ο οποίος της πρότεινε να εντάξει στο πρόγραμμά της το τραγούδι “I Loves you Porgy”.²⁵³ Λίγο αργότερα το ηχογράφησε και εκτόξευσε τη φήμη της.

Αφού βρήκε δουλειά σε μπαρ στη Φιλαδέλφεια, το ανακοίνωσε στη μητέρα της, η οποία είχε πολλές αντιρρήσεις, όπως και ο πατέρας της. Τους τόνισε όμως ότι ο λόγος της απόφασής της ήταν οικονομικός και εξυπηρετούσε την προσπάθειά της να εδραιωθεί στο κλασικό πιάνο.²⁵⁴

Παρά τη σημαντική πορεία της στο τραγούδι, η ίδια εξακολουθούσε πάντα να επιθυμεί καριέρα κλασικής πιανίστριας. Τη δεκαετία του 1960 το όνομά της εδραιώθηκε στη μουσική βιομηχανία, με την επανεκτέλεση του τραγουδιού “I put a spell on you”.²⁵⁵

3.2 Ο ρόλος της μουσικής στη ζωή της Nina Simone

Η μουσική είχε ενεργό ρόλο στη ζωή της Nina Simone, καθώς από πολύ μικρή ηλικία συνδέθηκε με το κλασικό πιάνο. Σε συνεντεύξεις, έχει αναφέρει πως το πιάνο ήταν η μεγάλη της αγάπη και το γεγονός ότι δεν κατάφερε να κάνει καριέρα ως κλασική πιανίστρια δεν το ξεπέρασε ποτέ.²⁵⁶ Πιο συγκεκριμένα, έχει αναφέρει πως αν και κατάφερε να παίζει στο Carnegie Hall, δεν ήταν ευχαριστημένη γιατί δεν έπαιζε κλασική μουσική.²⁵⁷

Μέσω της μουσικής της αισθανόταν πλήρης, όταν υπήρχαν άνθρωποι στο κοινό που ένιωθαν το ίδιο συναίσθημα με εκείνη.²⁵⁸ Η μουσική της πίστευε πως έπρεπε να δηλώνει την αλήθεια, την πραγματικότητα του κόσμου στον οποίο ζει. Παρά το γεγονός ότι θεωρούσε πως

²⁴⁸ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 51.

²⁴⁹ Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

²⁵⁰ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 52-53.

²⁵¹ ο.π., 53.

²⁵² *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 10.

²⁵³ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 53.

²⁵⁴ ο.π., 55.

²⁵⁵ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 13.

²⁵⁶ *Nina Simone on BBC HARDtalk, 1999, 2017*, https://www.youtube.com/watch?v=8olEruTT_io.

²⁵⁷ ο.π.

²⁵⁸ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 91.

οι «καλλιτέχνες που δεν προσπαθούν να περάσουν ένα κοινωνικό μήνυμα είναι πιο ευτυχημένοι», εκείνη επέμενε να είναι ο εαυτός της όσο δύσκολο και αν ήταν.²⁵⁹

Η μουσική, όπως έλεγε η ίδια, είχε πρώτη θέση στη ζωή της και της έδινε δύναμη στις δύσκολες στιγμές.²⁶⁰ Ωστόσο, υπήρξαν περίοδοι που η ψυχολογική της κατάσταση δεν της επέτρεπε να ασχοληθεί με την καριέρα της. Η κόρη της, Lisa Simone, έχει πει πως κάποια στιγμή η μητέρα της μίσησε το πιάνο, που αγαπούσε από μικρή ηλικία, εξαιτίας της ψυχολογικής της κατάστασης και της απογοήτευσης που ένιωθε για το κίνημα και τις ΗΠΑ.²⁶¹

Όταν ξεκίνησε να ξεπερνά αυτήν την κατάσταση, σε μία συναυλία της επανόδου της στο Μοντρέ, απευθυνόμενη στο κοινό ανέφερε: «Δε με ξεχάσατε έτσι; Είναι τρελό που δεν με ξεχάσατε. Δεν περίμενα να με ξεχάσατε, αλλά κουράστηκα. Δεν έχετε ιδέα τι εννοώ. Ελπίζω να δείτε εμένα σε ένα άλλο επίπεδο σύντομα. Δε θέλω να σας απογοητεύσω και πάλι».²⁶² Με τον καιρό η μουσική, σύμφωνα με την κόρη της, της έκανε καλό, «ήταν η λύτρωσή της» από τα ψυχολογικά προβλήματα που αντιμετώπιζε.²⁶³

Σε συνέντευξή της, έχει τονίσει πως κρίνει τότε είναι η κατάλληλη στιγμή να ανέβει στη σκηνή από ένστικτο, προσπαθώντας να αντιληφθεί τότε το κοινό είναι έτοιμο να ακούσει αυτά που ήθελε να δηλώσει μέσω της μουσικής της.²⁶⁴ Ο συνεργάτης της Al Schackman, δήλωσε πως άλλαζε τα τραγούδια μέσα από τις προσωπικές εμπειρίες της,²⁶⁵ ενώ ο μάνατζερ της, Raymond Gonzalez, πως «η ενέργειά της, η μεγαλοπρέπεια της πάνω στη σκηνή ήταν σαν να ήταν βασίλισσα».²⁶⁶

3.3 Μουσικές επιρροές της Nina Simone

Η σύνδεσή της με την εκκλησία από μικρή ηλικία την οδήγησε να υιοθετήσει spiritual και gospel ήχους,²⁶⁷ γεγονός που επιβεβαιώνει και η ίδια, δηλώνοντας σε συνέντευξή της ότι στα πρώτα της βήματα δεν τραγουδούσε ούτε μπλουζ ούτε τζαζ.²⁶⁸ Οι ερμηνείες της δε μπορούν να χαρακτηριστούν απόλυτα ως τζαζ, καθώς υπάρχει ένα εύρος επιρροών μεταξύ των οποίων η soul, η blues,²⁶⁹ αλλά και η folk.²⁷⁰ Η ίδια, γενικότερα, απέφευγε να κατατάσσει τη μουσική της

²⁵⁹Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

²⁶⁰ *Nina Simone on BBC HARDtalk*, 1999, 2017, https://www.youtube.com/watch?v=8olEruTT_io.

²⁶¹Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

²⁶² ο.π.

²⁶³ ο.π.

²⁶⁴ *Nina Simone on BBC HARDtalk*, 1999, 2017, https://www.youtube.com/watch?v=8olEruTT_io.

²⁶⁵Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

²⁶⁶ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 47-48.

²⁶⁷ ο.π, 6.

²⁶⁸Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

²⁶⁹ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 4.

²⁷⁰ *Nina Simone and Stephen Cleary, I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 69.

σε κατηγορίες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα του συνδυασμού πολλαπλών μουσικών στυλ αποτελεί το άλμπουμ της “In Concert”.²⁷¹

3.4 Προσωπική ζωή της Nina Simone

Η Nina Simone το 1978, δίνοντας συνέντευξη σε αγγλική εφημερίδα, χαρακτήρισε την προσωπική της ζωή ως «μακελειό» και «μαύρη». Σε μεταγενέστερη συνέντευξή της, σε μεγάλη ηλικία, το επιβεβαίωσε λέγοντας πως από τη ζωή της λείπει η συντροφικότητα, αποδίδοντας αυτή την έλλειψη στις θυσίες που έπρεπε να κάνει για την καριέρα της.²⁷²

Ωστόσο, η ίδια παντρεύτηκε δύο φορές. Ο πρώτος της σύζυγος ήταν ο Don Ross, τον οποίο γνώρισε σε μπαρ στη Φιλαδέλφεια, που ο ίδιος επισκέφθηκε για να την ακούσει. Την υποστήριζε στις δουλειές, και εκτός Φιλαδέλφειας, και φαινόταν να την αγαπούσε, σύμφωνα με την ίδια.²⁷³ Παντρεύτηκαν το 1958 και μετακόμισαν στη Νέα Υόρκη αλλά χώρισαν λίγους μήνες μετά.²⁷⁴ Ο λόγος, σύμφωνα με την ίδια τη Simone, ήταν ότι ο Don δεν εργαζόταν και απλώς ξόδευε τα χρήματά της. Τότε συνειδητοποίησε ότι τον παντρεύτηκε απλώς για να μην είναι μόνη και ότι δεν τον χρειαζόταν πλέον.²⁷⁵

Την ίδια περίοδο είχε δίπλα της τον συνεργάτη της, Al Shackham,²⁷⁶ με τον οποίο από τις πρώτες φορές που συνεργάστηκαν αισθάνθηκε να επικοινωνεί άριστα και έγιναν φίλοι πολύ γρήγορα.²⁷⁷

Τον δεύτερο της σύζυγο, Andrew Stroud, τον γνώρισε σε ένα κλαμπ μέσω ενός κοινού φίλου και άρχισαν να βγαίνουν το 1960.²⁷⁸ Ο Al Shackham δήλωσε για αυτόν: «Θυμάμαι την πρώτη συνάντησή με τον Άντι. Ήταν ένας σκληρός αστυνομικός από τη Νέα Υόρκη. Σου προκαλούσε φόβο. Παντρεύτηκαν το 1961». ²⁷⁹ Η ίδια έχει αναφέρει ότι σε μία δύσκολη περίοδο ασθένειας της που νοσηλεύτηκε σε νοσοκομείο, πριν ακόμη παντρευτούν, ο Andy την στήριξε και την έκανε να αισθανθεί ασφάλεια μαζί του.²⁸⁰

Λίγες μέρες μετά το γάμο τους, η Simone επισκέφθηκε τη Νιγηρία με μία ομάδα Αφροαμερικανών καλλιτεχνών για συναυλία υπό την αιγίδα της “American Society of African Culture”.²⁸¹ Με την επιστροφή της, μετακόμισαν σε ένα σπίτι που αγόρασαν στο Mount Vernon όπου ζούσαν μαζί και συχνά και με τα τρία παιδιά του συζύγου της, από προηγούμενους

²⁷¹ Ruth Feldstein, “I Don’t Trust You Anymore’: Nina Simone, Culture, and Black Activism in the 1960s”, *Journal of American History* 91, τχ. 4 (Oxford University Press, 2005), 1349.

²⁷² *Nina Simone on BBC HARDtalk*, 1999, 2017, https://www.youtube.com/watch?v=8olEruTT_io.

²⁷³ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 56.

²⁷⁴ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 10.

²⁷⁵ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 63-65.

²⁷⁶ ο.π., 71-72.

²⁷⁷ ο.π., 58-59.

²⁷⁸ ο.π., 74.

²⁷⁹ Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

²⁸⁰ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 75-76.

²⁸¹ ο.π., 80.

γάμους.²⁸² Λίγο μετά η Simone έμεινε έγκυος και δούλευε μέχρι τους τελευταίους μήνες πριν γεννήσει την κόρη της. Για κάποιους μήνες, μετά τη γέννησή της Lisa, σταμάτησε τις εμφανίσεις της και ξεκίνησε να προετοιμάζει νέα περιοδεία τον Σεπτέμβρη του 1963.²⁸³ Δύο χρόνια μετά πραγματοποίησε την πρώτη της ευρωπαϊκή περιοδεία, με τη συνοδεία του Andy Stroud και της κόρης της.²⁸⁴

Η επόμενη δεκαετία ήταν μια δύσκολη περίοδος για τη Nina Simone, καθώς χώρισε με τον σύζυγό της.²⁸⁵ Η ίδια για την περίοδο αυτή δήλωσε: «Έβγαλα το δαχτυλίδι μου, το άφησα στο τραπέζι και έφυγα από τη χώρα». Ωστόσο, δεν ήταν η τελική απόφασή της ότι θέλει να χωρίσει.²⁸⁶ Η ενέργειά της αυτή είχε ως συνέπεια να αφήσει πίσω για ένα διάστημα την κόρη της.²⁸⁷

Αρχικά, πήγε στα νησιά Barbados, ξεκινώντας μια περίοδο μετακομίσεων από χώρα σε χώρα. Είχε, όμως, προγραμματισμένη συναυλία στο San Fransisco και πίστευε ότι θα επικοινωνήσει μαζί της ο σύζυγός της για το λόγο αυτό. Όταν επισκέφθηκε το σπίτι τους και δεν τον βρήκε εκεί, κατάλαβε ότι είχαν χωρίσει οριστικά.²⁸⁸ Έτσι, επέστρεψε για λίγο στα Barbados και μετά στη Νέα Υόρκη, για να ξεκαθαρίσει την κατάσταση με τον σύζυγό της, να διαχειριστεί τα οικονομικά της και να δει την κόρη της.²⁸⁹ Το σπίτι της, όμως, στο Mount Vernon κατασχέθηκε και πουλήθηκε και έτσι νοίκιασε προσωρινά ένα διαμέρισμα, ψάχνοντας να βρει μία λύση.²⁹⁰

Έπειτα, ακολουθώντας τη συμβουλή της φίλης της Makeba Miriam, έφυγε με την κόρη της για τη Λιβερία.²⁹¹ Για την περίοδο εκείνη, η Nina Simone έχει δηλώσει πως ήταν σαν να πήγε σε έναν κόσμο που ονειρευόταν μια ζωή²⁹² και ότι πρόκειται για την πιο χαρούμενη περίοδο της ζωής της.²⁹³ Η Lisa Simone αναφέρει: «Όταν έγινα δεκατριών ετών, η μαμά μου με πήρε στη Λιβερία, αλλά ταξίδευε συνεχώς. Όταν έγινα δεκατεσσάρων, πήγα στη Νέα Υόρκη να μείνω με τον μπαμπά μου και δε γύρισα ποτέ πίσω».²⁹⁴

Τη δεκαετία αυτή, η Nina ήρθε σε ρήξη με τον άρρωστο πατέρα της, έχοντας αντιληφθεί ότι ο μοναδικός άνθρωπος που εμπιστευόταν και θεωρούσε ειλικρινή, έλεγε ψέματα στον

²⁸² ο.π., 81.

²⁸³ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 89.

²⁸⁴ ο.π., 106.

²⁸⁵ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 16.

²⁸⁶ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 119.

²⁸⁷ Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;', directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

²⁸⁸ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 119-20.

²⁸⁹ ο.π., 120-121.

²⁹⁰ ο.π., 137.

²⁹¹ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 16.

²⁹² Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;', directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

²⁹³ *Nina Simone on BBC HARDtalk, 1999, 2017*, https://www.youtube.com/watch?v=8olEruTT_io.

²⁹⁴ Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;', directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

αδερφό της και τον χειραγωγούσε.²⁹⁵ Αρνούνταν να τον συναντήσει, αν και είχε επιστρέψει στην Tryon λόγω της ασθένειάς του, και λίγο καιρό μετά ο πατέρας της απεβίωσε. Μια εβδομάδα μετά έχασε και τη μεγάλη της αδελφή, Lucy, με την οποία είχε πολύ καλή σχέση. Η αδερφή της ήταν βαριά άρρωστη αλλά δεν το γνώριζε κανείς.²⁹⁶

Ταυτόχρονα, βρισκόταν σε διένεξη με τις αμερικάνικες αρχές για φοροδιαφυγή, οι οποίες μάλιστα προχώρησαν σε κατάσχεση του σπιτιού της, όπως προαναφέρθηκε.²⁹⁷ Ο πρώην άντρας της ανέφερε ότι μετά το χωρισμό τους, η Simone σταμάτησε να ασχολείται με τις φορολογικές υποχρεώσεις και τη δουλειά της, φτάνοντας σε άσχημη κατάσταση.²⁹⁸

Η Λιβερία ήταν το μέρος που η ίδια ήθελε να ζήσει με την κόρη της, όμως αποφάσισε το 1976 να μεταναστεύσουν στην Ελβετία για να της παρέχει καλύτερη εκπαίδευση.²⁹⁹ Ήταν μια ιδιαίτερα δύσκολη απόφαση για εκείνη, καθώς πίστευε ότι στην Ελβετία την υποδέχτηκαν θερμά μόνο λόγω της, μέχρι τότε, καλής οικονομικής της κατάστασης. Έναν ακόμη λόγο για την απόφαση αυτή, αποτέλεσε η προσωπική της ανάγκη για τη συνέχεια της καριέρας της. Κατέληξε, όμως, σε μια δύσκολη οικονομική περίοδο, καθώς μετά το διαζύγιο από τον πρώην σύζυγό της δεν είχε καμία οικονομική απαίτηση από εκείνον, όπως έχει τονίσει η ίδια.³⁰⁰

Το διάστημα αυτό έκανε κάποιες εμφανίσεις σε Γαλλία, Ολλανδία, Γερμανία και Ελβετία, χωρίς τη βοήθεια κάποιου μάνατζερ.³⁰¹ Δέχτηκε, επίσης, ένα τηλεφώνημα από το Andy Stroud για να κανονίσουν μια, αυστηρώς επαγγελματική, περιοδεία στην Αμερική. Αν και η υποδοχή από το κοινό ήταν θερμή, τα προβλήματα για τη Simone επανήλθαν, καθώς είχε νομικές και οικονομικές εκκρεμότητες στις ΗΠΑ. Η πίεση αυτή την ώθησε να επιστρέψει στην Ευρώπη.³⁰²

Το 1979 εγκαταστάθηκε στο Παρίσι, όπου η μη εμπορική μουσική πλευρά της μπορούσε να εκτιμηθεί.³⁰³ Ωστόσο, βρέθηκε στο λάθος μέρος καθώς δούλεψε σε ένα μικρό καφέ για λίγα χρήματα, χωρίς επιτυχία. Εκεί αντιλήφθηκε ότι το κοινό δε πίστευε πως η ίδια δούλευε εκεί και την αντιμετώπιζε ως σταρ και όχι μόνο ως μουσικό.³⁰⁴

3.5 Εμπλοκή του συζύγου της Simone στην επαγγελματική της πορεία

Ο σύζυγός της, Andy Stroud, ασχολήθηκε με την επαγγελματική της σταδιοδρομία ως μάνατζερ της από το 1961. Ο ίδιος ήθελε να την εξελίξει ως καλλιτέχνη και για αυτό ίδρυσε ένα επαγγελματικό γραφείο, ελέγχοντας εκτός από τις εμφανίσεις της, και τα οικονομικά της.³⁰⁵

²⁹⁵ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 124

²⁹⁶ ο.π., 125-128.

²⁹⁷ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 16.

²⁹⁸ Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

²⁹⁹ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 153.

³⁰⁰ Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

³⁰¹ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 159.

³⁰² ο.π., 160-163.

³⁰³ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 20.

³⁰⁴ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 166.

³⁰⁵ ο.π., 82-83.

Την περίοδο αυτή, ήρθαν πολλές επιτυχίες, όπως η εμφάνιση της Simone στο Carnegie Hall το 1963, υπό τη χρηματοδότηση του συζύγου της.³⁰⁶

Ο Stroud δήλωσε ότι μετά από εκείνη την εμφάνιση έγινε «πετυχημένη και δημοφιλής». Η κόρη τους πιστεύει ότι ο πατέρας της ήταν εξαιρετικός σε αυτήν τη θέση.³⁰⁷ Το ίδιο πίστευε και η ίδια η Simone, για τις ικανότητες του Andy στο ρόλο του μάντζερ. Συγκεκριμένα, έχει δηλώσει πως ήταν ο καλύτερος που είχε σε όλη την καριέρα της.³⁰⁸

Η πίεση, όμως, που ασκούσε στη γυναίκα του για την επαγγελματική της επιτυχία, έφερε τριβές στη σχέση τους και επιδείνωση της ψυχολογίας της. Ο Andy της προγραμμάτιζε περιοδικές διάρκειας οκτώ μηνών ανά έτος, ενώ τους υπόλοιπους μήνες έκανε ηχογραφήσεις.³⁰⁹ Ο Al Shackham δήλωσε πως «τη μεταχειριζόταν σαν άλογο κούρσας» και εκείνη είχε αγανακτήσει.³¹⁰ Ακριβώς τα ίδια λόγια έχει χρησιμοποιήσει και η Simone στην αυτοβιογραφία της.³¹¹ Η ίδια έχει δηλώσει πως πίστευε ότι ο σύζυγός της κάποια στιγμή θα την άφηνε να ξεκουραστεί, αλλά αυτό δε συνέβη ποτέ.³¹²

3.6 Ενδοοικογενειακή βία

Η Nina Simone βίωσε περιστατικά κακοποίησης από τον σύζυγό της. Το πρώτο περιστατικό το περιέγραψε η ίδια, μετά από χρόνια, αναφέροντας πως όταν την είδε να μιλάει ένα βράδυ σε μία ντίσκο με κάποιον θαυμαστή που της έδωσε ένα γράμμα, τη χτύπησε, την κακομεταχειρίστηκε και την απείλησε με περίστροφο. Καταφύγιο βρήκε για αρκετές μέρες στο σπίτι του Al Shackham, όπως έχει επιβεβαιώσει και ο ίδιος. Όταν την προσέγγισε ο σύζυγός της, έδειχνε σαν να μην είχε καταλάβει τι είχε συμβεί και δεν παραδεχόταν το περιστατικό. Όταν τελικά το παραδέχτηκε, έπειτα από δύο εβδομάδες, τον συγχώρησε, καθώς πίστευε ότι δεν θα ξανασυμβεί.³¹³

Για τον σύζυγό της έχει αναφέρει, ακόμη, ότι «την προστάτευε από όλους εκτός από τον εαυτό του», για αυτό και τον φοβόταν.³¹⁴ Η κόρη τους έχει δηλώσει πως έχει ακούσει τη μητέρα της να λέει ότι ο πατέρας της τη χτυπούσε ακόμη και όταν ήταν έγκυος, και «πως έχει υποφέρει από αυτόν σε υπερβολικό βαθμό». Η Lisa παραξενευόταν, όμως, από το γεγονός ότι συνέχισαν για πολλά χρόνια να ζουν μαζί.

Τα περιστατικά βίας άρχισαν να έχουν σημαντικές συνέπειες στην ψυχολογία της Nina Simone. Αυτό είναι εμφανές και από τις σημειώσεις της στο προσωπικό της ημερολόγιο: «Ο

³⁰⁶ ο.π., 103.

³⁰⁷ Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;?, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

³⁰⁸ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 82.

³⁰⁹ ο.π., 114.

³¹⁰ Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;?, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

³¹¹ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 82.

³¹² Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;?, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

³¹³ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 76-78.

³¹⁴ ο.π., 78.

Άντριου με χτύπησε χθες βράδυ. Ήταν ό,τι χρειαζόμουν μετά από τόσες μέρες κατάθλιψης. Πιστεύει ότι θέλω να με χτυπά (μου το είπε)».³¹⁵

3.7 Βιώματα ρατσιστικής αντιμετώπισης στη ζωή της Nina Simone

Ένας ακόμη λόγος που καταρράκωσε την ψυχολογία της, είναι τα ρατσιστικά περιστατικά που βίωσε από πολύ μικρή ηλικία. Η ίδια θυμάται πως για να πάει στο σπίτι της πρώτης της δασκάλας πιάνου, περνούσε τη γραμμή του τρένου, που σύμφωνα με την ίδια «χώριζε τους μαύρους από τους λευκούς».³¹⁶ Ακόμη, έχει εξιστορήσει ότι όσο ήταν παιδί, σημασία για την οικογένειά της είχε η επιβίωση και πως για αυτόν το λόγο «δεν παραπονέθηκαν ποτέ για την φτώχεια, την εκμετάλλευση και την κακομεταχείριση».

Φοβόντουσαν ακόμη περισσότερο να μιλήσουν για όλα αυτά, λόγω της αναγκαστικής μετακίνησης της ίδιας κοντά στο σιδηρόδρομο: «Ήξερα ότι το να σπάσεις τη σιωπή σου, σήμαινε διαμάχη με τους λευκούς της πόλης. Αν ο μαύρος σηκωνόταν και έλεγε φτάνει πια, αυτό σήμαινε το θάνατό του».³¹⁷ Έτσι, στο σπίτι της δεν μίλησαν ποτέ για τα φυλετικά ζητήματα.³¹⁸

Επιπλέον, ανέφερε την εμπειρία της από το πρώτο της ρεσιτάλ πιάνου, όπου αντιλήφθηκε για πρώτη φορά συνειδητά το ρατσισμό.³¹⁹ Περιέγραψε πως στο ρεσιτάλ της, ζητήθηκε από τους γονείς της να φύγουν από τις μπροστινές θέσεις για να κάτσουν λευκοί ακροατές. Εκείνη, όμως, αντέδρασε και δήλωσε πως δεν θα παίξει μέχρι να ξαναφέρουν μπροστά τους γονείς της.³²⁰ Η εμπειρία αυτή στιγμάτισε τη Simone, που πρώτη φορά ένιωσε θύμα κοινωνικών διακρίσεων.³²¹

Όσο μεγάλωνε, όπως έχει αναφέρει και η ίδια, δεν μπορούσε να καταλάβει γιατί της απαγορευόταν η είσοδος σε συγκεκριμένα μαγαζιά ή σε δημόσιες τουαλέτες. Κατανόησε, ωστόσο, πως όλοι οι λευκοί δεν ήταν καλοί άνθρωποι σαν την κυρία Miller και την “Miz Mazzy”, και αντιλήφθηκε έναν νέο κόσμο.³²²

Η ζωή της στο Νότο για δεκαεπτά ολόκληρα χρόνια, την έκανε να αισθάνεται απομονωμένη λόγω του χρώματος του δέρματός της. Η κόρη της μεταφέρει ένα βίωμα της μητέρας της, λέγοντας πως ως παιδί άκουγε πως «έχει πολύ μεγάλη μύτη και χείλη και σκούρο δέρμα και πως για αυτό δεν θα κατάφερνε τίποτα στη ζωή της».³²³

³¹⁵Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

³¹⁶ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 26.

³¹⁷Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

³¹⁸ ο.π.

³¹⁹ *Nina Simone on BBC HARDtalk*, 1999, 2017, https://www.youtube.com/watch?v=8olEruTT_io.

³²⁰ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 26.

³²¹Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

³²² Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 26.

³²³Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

Ακόμη, ένα περιστατικό που της στοίχισε ψυχολογικά και δεν το ξεπέρασε ούτε αφού είχε δημιουργήσει μια αξιοσημείωτη καριέρα, ήταν η απόρριψη της από το “Curtis Institute”. Η ίδια πίστευε έντονα ότι ο λόγος που την απέρριψαν ήταν το χρώμα του δέρματός της.³²⁴ Γνώριζε πως ήταν εξαιρετικά ικανή και αισθάνθηκε ότι η αρνητική απάντηση που έλαβε οφειλόταν στον ρατσισμό, καταλήγοντας να νιώθει ντροπή και θυμό.³²⁵ Η απόρριψη αυτή υπήρξε ένα σημείο καμπής στη ζωή της καθώς, όπως η ίδια έλεγε, ήξερε πως υπήρχε προκατάληψη και ρατσισμός, αλλά όχι σε σημείο, που το χρώμα του δέρματός της θα μπορούσε να καθορίσει τη ζωή και το μέλλον της.³²⁶

Ωστόσο, ανέφερε και μια αλλαγή της στάσης του κόσμου στις ΗΠΑ απέναντί της, αφότου έγινε δημοφιλής. Κατά την περιοδεία της στην Αμερική το 1999, που είχε να επισκεφτεί επτά χρόνια, την αντιμετώπισαν πολύ θερμά. Αυτό, όμως, δεν άλλαξε την άποψη και την απόφασή της να μην ξαναζήσει εκεί μόνιμα.³²⁷

3.8 Η σχέση της με τη μουσική βιομηχανία

Μέχρι και τα τελευταία χρόνια της καριέρας της, η Nina Simone παραδεχόταν ότι είχε προβλήματα με τη μουσική βιομηχανία. Συγκεκριμένα, σε συνέντευξή της γίνεται αναφορά σε κυκλοφορία «πειρατικών» δίσκων της στην Αγγλία, για τους οποίους δε πληρώθηκε ποτέ.³²⁸ Επιπλέον, έχει δηλώσει πως δεν εκτιμούσε τη μουσική βιομηχανία, καθώς «είναι γεμάτη κλέφτες».³²⁹

Παράδειγμα που υποστηρίζει τα λεγόμενα της, αποτελεί η αντιμετώπιση της από τη δισκογραφική εταιρεία Bethlehem, όπου υπέγραψε ένα συμβόλαιο, χωρίς να διαβάσει τους όρους, στο οποίο αναφερόταν ότι παραχωρεί τα δικαιώματά της στην εταιρεία.³³⁰

Η Simone θεωρούσε πως ο λόγος για τις κακές σχέσεις της με τη μουσική βιομηχανία ήταν η συμμετοχή της στο «Κίνημα Πολιτικών Δικαιωμάτων». Πίστευε ότι οι δισκογραφικές εταιρείες προωθούσαν άτομα με λιγότερο ταλέντο, αλλά εύκολα χειραγωγίσιμα στην έκφραση απόψεων, και συνεπώς η ίδια δεν είχε θέση σε αυτήν.³³¹ Παρά την πεποίθησή της ότι τιμωρήθηκε για αυτό, υποστήριξε ότι δε θα άλλαζε τον ενεργό της ρόλο στη διεκδίκηση δικαιωμάτων για την αφροαμερικανική κοινότητα.³³²

Ακόμη, η Nina Simone πίστευε πως για τον ίδιο λόγο αντιμετώπισε προβλήματα με την φορολόγηση και το κράτος. Τα φορολογικά της προβλήματα εστιάστηκαν στην απώλεια

³²⁴ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 10.

³²⁵ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 42-43.

³²⁶ ο.π., 44.

³²⁷ *Nina Simone on BBC HARDtalk, 1999, 2017*, https://www.youtube.com/watch?v=8olEruTT_io.

³²⁸ ο.π.

³²⁹ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 171.

³³⁰ ο.π., 65.

³³¹ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 135-136.

³³² Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

κάποιων σημαντικών εγγράφων, λόγω πυρκαγιάς στο γραφείο και πλημμύρας στο σπίτι της.³³³ Επιπλέον, έχει δηλώσει πως το FBI την κυνήγησε και μάλιστα είχε φτιάξει φάκελο για αυτήν.³³⁴

3.9 Το «ψυχολογικό προφίλ της»

Τα ρατσιστικά περιστατικά, η απογοήτευση για τον αγώνα των πολιτικών δικαιωμάτων, η αποτυχία εδραίωσης στο κλασικό πιάνο και η βία που δέχθηκε από τον σύζυγό της, αποτελούν αιτίες που επιβάρυναν την ψυχική της υγεία. Η κόρη της έχει δηλώσει πως «ακόμη και όταν τελείωναν οι εμφανίσεις της, εκείνη συνέχιζε να μάχεται με τους δικούς της δαίμονες» και πως «δεν τα είχε καλά με τον εαυτό της».³³⁵

Ο Al Schackman επιβεβαιώνει πως από την αρχή της γνωριμίας τους κατάλαβε ότι κάτι της συνέβαινε, αλλά αυτό όσο πέραγε ο καιρός γινόταν πιο έντονο.³³⁶ Ο George Wein, ιδρυτής του “Newport Jazz Festival”, με τον οποίο γνωρίστηκε η Simone τη δεκαετία του 1960, έχει αναφέρει: «Το σκοτάδι της φωνής της πρόδιδε τι ένιωθε η ψυχή της».³³⁷ Για την ίδια περίοδο, ο Schackman τονίζει πως η Simone συχνά γινόταν βίαιη. Δηλώνει χαρακτηριστικά πως: «Σύντομα κατάλαβα ότι δεν “ήταν η αδελφή μου” αυτή, ήταν κάποια άλλη».³³⁸

Ο ίδιος έχει, ακόμη, αναφέρει ότι η σχέση της με τη μουσική βιομηχανία, της δημιουργούσε έντονα ξεσπάσματα θυμού και κατάθλιψης.³³⁹ Στο προσωπικό της ημερολόγιο, έχει σημειώσει πως δεν είχε πια όρεξη για ζωή και πως έπαιρνε χάπια για να μπορεί να κοιμάται και να δουλεύει.³⁴⁰ Το τραγούδι απασχολούσε το μυαλό της με έναν τρόπο που ποτέ δεν έκανε η κλασική μουσική και δεν την άφηνε να χαλαρώσει.³⁴¹

Η πίεση της δουλειάς την είχε επηρεάσει αλλά ήξερε πως δεν μπορούσε να μη δουλέψει από προσωπική της επιλογή, γιατί εξαρτιόντουσαν οικονομικά πολλοί άνθρωποι από τις εμφανίσεις της και ένιωθε υπεύθυνη για αυτούς.³⁴² Για τις εμφανίσεις αυτές στο ημερολόγιό της καταγράφει, πως παρίστανε ότι ήταν χαρούμενη, ενώ στην πραγματικότητα δεν ήταν, και πως προσπαθούσε να ζητήσει βοήθεια «αλλά είναι σαν να φωνάζεις και να μη βγαίνει ήχος».³⁴³

Η ίδια στην αυτοβιογραφία της περιγράφει ένα περιστατικό, το οποίο λειτούργησε σαν προειδοποίηση ότι η ψυχική της υγεία όδευε προς την κατάρρευση. Πριν την περιοδεία της με τον Bill Cosby το 1966, ο σύζυγός της αντιλήφθηκε ότι δεν φαινόταν καλά και τη ρώτησε αν ήθελε να την ακυρώσουν. Εκείνη δεν δέχθηκε, αν και είχε φτάσει στο σημείο να βλέπει

³³³ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 122.

³³⁴ *Nina Simone on BBC HARDtalk*, 1999, 2017, https://www.youtube.com/watch?v=8olEruTT_io.

³³⁵ Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

³³⁶ ο.π.

³³⁷ ο.π.

³³⁸ ο.π.

³³⁹ Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

³⁴⁰ ο.π.

³⁴¹ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 83.

³⁴² ο.π., 86.

³⁴³ Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

οράματα. Ωστόσο, αγνόησε το γεγονός, λόγω της εξέλιξης του κινήματος και της σημασίας που είχε για αυτήν να αποτελεί ενεργό μέλος του.³⁴⁴ Ένα ακόμη ξέσπασμα φανερώθηκε σε συναυλία στο Άμστερνταμ, όπου ξαφνικά άρχισε να κλαίει ενώ έπαιζε πιάνο και, μάλιστα, η εμφάνιση της βιντεοσκοπούταν. Εκείνη ήθελε να σταματήσει αλλά τη συγκράτησε ο σύζυγός της, καθώς ήξερε πως αν διέκοπτε την εμφάνισή της, το θέμα θα έπαιρνε μεγάλες διαστάσεις στον Τύπο.³⁴⁵

Ο Andrew Stroud υποστηρίζει πως σε στιγμές που η Simone ήταν καλά, ανησυχούσε για τα ξεσπάσματα της και πήγε σε νοσοκομείο για να κάνει εξετάσεις, χωρίς όμως να καταφέρουν οι γιατροί να διαγνώσουν κάποια ασθένεια. Η πορεία της υγείας της ήταν, ωστόσο, καθοδική.³⁴⁶

Κατά τη διάρκεια της εξέλιξης του «Κινήματος Πολιτικών Δικαιωμάτων», η αδιαφορία του συζύγου της για το ζήτημα κλόνισε τη σχέση τους ακόμη περισσότερο. Ο Stroud πίστευε ότι ενώ κάποιες φορές η σχέση του με τη γυναίκα του ήταν καλή, άλλες φορές εκείνη σκεφτόταν να τον σκοτώσει.³⁴⁷ Ένας ακόμη λόγος της μεταξύ τους έντασης, ήταν ότι ο Andy Stroud δε κατανοούσε ότι η Simone χρειαζόταν ξεκούραση και ένα πιο χαλαρό πρόγραμμα. Την αντιμετώπιζε, με άλλα λόγια, μόνο ως μανάτζερ και όχι ως σύζυγο.³⁴⁸

Η βία, που της επιβλήθηκε από εκείνον, την είχε καταβάλει έντονα. Την καταπίεζε, εκείνη τον φοβόταν³⁴⁹ και αυτό φαίνεται από τις σημειώσεις στο ημερολόγιό της, όπου σημειώνει πως είπε στον σύζυγό της πως θα αυτοκτονήσει και εκείνος απάντησε πως αν το έκανε, θα ανακουφιζόταν. Γλαφυρά έχει γράψει: «Αν ζήσω θα τον παρατήσω. Το ξύλο, Άντι, δε το αντέχω. Εσωτερικά με καταστρέφει».³⁵⁰

Στα ψυχολογικά της ξεσπάσματα, η Simone ερχόταν σε αντιπαράθεση με την κόρη της, η οποία έχει αναφέρει πως η μητέρα της δεν ήταν ποτέ ικανοποιημένη μαζί της, τη χτυπούσε για να της επιβληθεί συναισθηματικά και όταν εκείνη δεν αντιδρούσε, η μητέρα της προσπαθούσε επίτηδες να την κάνει να κλάψει.³⁵¹

Τη δεκαετία του 1970, η απώλεια του πατέρα και της αδερφής της, της δημιούργησαν έντονα συμπτώματα κατάθλιψης.³⁵² Επίσης, κατά τη διάρκεια μιας επίσκεψής της στη Λιβερία, γνώρισε έναν άντρα που θέλησε να τη βοηθήσει να ξαναρχίσει την καριέρα της. Ο άντρας αυτός, όμως, αποδείχθηκε απατεώνας και η Simone αποπειράθηκε να αυτοκτονήσει.³⁵³

³⁴⁴ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 111.

³⁴⁵ ο.π., 115.

³⁴⁶ Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

³⁴⁷ ο.π.

³⁴⁸ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 116.

³⁴⁹ ο.π., 116.

³⁵⁰ Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

³⁵¹ ο.π.

³⁵² Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 128.

³⁵³ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 18.

Η ίδια είχε ήδη μια άσχημη ψυχολογία λόγω της κατάρρευσης του κινήματος, για το οποίο στερήθηκε την οικογένειά της αλλά και μια εμπορική καριέρα. Ένωθε προδομένη από όλους, από τις ΗΠΑ, από την οικογένειά της, από τη μουσική βιομηχανία, ακόμη και από την κοινότητά της.³⁵⁴

Συνεχή ξεσπάσματα θυμού παρατηρούνται την ίδια περίοδο και γίνονται αντιληπτά τόσο από την οικογένεια και τους συνεργάτες της, όσο και από τις προσωπικές της σημειώσεις. Πιο συγκεκριμένα, έχει καταγράψει τη φράση: «Να πάρει, θα μπορούσα να τους σκοτώσω όλους. Τους μισώ αλλά περισσότερο τον εαυτό μου».³⁵⁵ Φαίνεται πως η ίδια δεν ήταν ευχαριστημένη από τη ζωή και την καριέρα της, καθώς απολογείται σε συνέντευξη πως δε κατάφερε να είναι η πρώτη μαύρη κλασική πιανίστρια των ΗΠΑ.³⁵⁶

Στις αρχές της επόμενης δεκαετίας, η περίεργη συμπεριφορά της και οι συχνές ακυρώσεις των συναυλιών της, γίνονταν αντικείμενο σχολιασμού από το κοινό.³⁵⁷ Ο Gerrit de Bruin, φίλος της από το τέλος της δεκαετίας του 1960, την επισκέφτηκε το 1982 στο Παρίσι, όπου ζούσε σε ένα βρώμικο διαμέρισμα, χωρίς χρήματα και σε άθλια ψυχολογική κατάσταση.³⁵⁸ Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνει και ο Schachman.

Οι δυο τους κατάφεραν να της βρουν ένα σπίτι στην Ολλανδία, να την πείσουν να δεχθεί ιατρική βοήθεια και να ξεκινήσει φαρμακευτική αγωγή.³⁵⁹ Ο Gerrit την βοήθησε να καταλάβει πως ή θα υποχωρούσε και θα δεχόταν τη θεραπεία ή θα πέθαινε. Η ίδια υποχώρησε γιατί της υποσχέθηκαν ότι θα της έβρισκαν σπίτι και μουσικούς για να συνεργαστεί, αν έκανε όσα έπρεπε.³⁶⁰

Η κόρη της την επισκέφτηκε την ίδια περίοδο και έμαθε πως ήταν διπολική, κατανοώντας έτσι τις έντονες αλλαγές στην συμπεριφορά της μητέρας της. Η Lisa Simone, πάντως, ανησύχησε όταν είδε πως είχε αποκτήσει νευρικό τικ και ότι περπατούσε σέρνοντας τα πόδια της.³⁶¹

Τα φάρμακα, αν και βοήθησαν την ψυχική της υγεία, με τον καιρό επηρέασαν τις κινητικές της λειτουργίες, αλλά το οικογενειακό της περιβάλλον αποφάσισε πως ήταν απαραίτητα.³⁶² Η κόρη της, όμως, δεν ένιωθε σίγουρη ότι αυτό ήταν το καλύτερο για τη μητέρα της.³⁶³

³⁵⁴ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 118.

³⁵⁵Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

³⁵⁶ ο.π.

³⁵⁷ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 20.

³⁵⁸Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

³⁵⁹ ο.π.

³⁶⁰ ο.π.

³⁶¹ ο.π.

³⁶²Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

³⁶³ ο.π.

Υπήρχαν, ωστόσο, περιστατικά που έδειχναν ότι η διανοητική της ισορροπία αντιμετώπιζε προβλήματα, όπως επιβεβαιώνει και ο Raymond Gonzalez.³⁶⁴ Για παράδειγμα, σε μία επαγγελματική συνάντηση, έβγαλε όπλο γιατί της είπαν πως δεν θα την πλήρωναν. Η ίδια δήλωσε για το περιστατικό αυτό: «Τους ακολούθησα σε ένα εστιατόριο και προσπάθησα να τους σκοτώσω. Αλλά αστόχησα!»³⁶⁵ Τη δεκαετία του 1990, ο πυροβολισμός δύο παιδιών με άσφαιρα φυσίγγια και η εγκατάλειψη του χώρου ενός τροχαίου ατυχήματος, την ανάγκασαν να ενταχθεί σε πρόγραμμα ψυχολογικής υποστήριξης.³⁶⁶

3.10 Η τελευταία της ακμή

Το 1985, με τη βοήθεια ενός νέου μάνατζερ, ηχογράφησε το “Nina’s Back” και ξεκίνησε περιοδεία στις ΗΠΑ.³⁶⁷ Το 1987, η χρήση του τραγουδιού της “My baby just cares for me” σε διαφήμιση αρώματος του οίκου Chanel, την έφερε ξανά στο προσκήνιο.³⁶⁸ Ο φίλος της Gerrit τόνισε ότι η επαγγελματική της επάνοδος οφειλόταν στο προαναφερθέν τραγούδι.³⁶⁹ Για την ίδια τη Simone πρόκειται για το πιο γνωστό τραγούδι που ηχογράφησε ποτέ.³⁷⁰

Τη δεκαετία του 1990, αν και η ψυχική της υγεία ήταν ασταθής, η καριέρα της συνέχισε να έχει άνοδο στην Ευρώπη.³⁷¹ Το 1991 δημοσιεύτηκε η αυτοβιογραφία της, “I put a spell on you”.³⁷² Μετακόμισε μόνιμα στη Νότια Γαλλία δύο χρόνια μετά.³⁷³

Παρόλα αυτά, η ηλικία της αρχίζει να επηρεάζει τις αντοχές της στις ζωντανές εμφανίσεις. Πεθαίνει στις 21 Απριλίου του 2003 στο σπίτι της στη Νότια Γαλλία και οι στάχτες της σκορπίζονται στην Αφρική, κατόπιν επιθυμίας της.³⁷⁴

Συνολικά στην καριέρα της απέσπασε 15 υποψηφιότητες στα βραβεία “Grammy” και κατέκτησε το “Hall of Fame” του 2000. Δύο μέρες πριν πεθάνει, της απονεμήθηκε τιμητικό δίπλωμα από το “Curtis Institute”.³⁷⁵

3.11 Βιογραφικά στοιχεία της Lisa Simone

Η Lisa Simone Kelly, που ονομάστηκε από τους γονείς της Lisa Celeste Stroud, γεννήθηκε στις 12 Σεπτεμβρίου του 1962.³⁷⁶ Ο χωρισμός των γονιών της κατά την παιδική της ηλικία,

³⁶⁴ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 48.

³⁶⁵ Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

³⁶⁶ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 23.

³⁶⁷ ο.π., 20.

³⁶⁸ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 170.

³⁶⁹ Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

³⁷⁰ *Nina Simone on BBC HARDtalk*, 1999, 2017, https://www.youtube.com/watch?v=8olEruTT_io.

³⁷¹ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 23.

³⁷² ο.π.

³⁷³ Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

³⁷⁴ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 23.

³⁷⁵ Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

³⁷⁶ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 84.

περίπου στα εννέα της έτη, αλλά και η συχνή απουσία της μητέρας της την ίδια περίοδο για επαγγελματικούς λόγους, την οδήγησαν να μένει σε σπίτια γνωστών ή συγγενών για μεγάλα χρονικά διαστήματα. Το γεγονός αυτό της δημιούργησε αισθήματα εγκατάλειψης, καθώς και άλλα ψυχολογικά θέματα. Σύμφωνα με την ίδια, ανάμνηση της παιδικής της ηλικίας αποτελεί η διαρκής απουσία της μητέρας της και τα συνεχόμενα δικά της ταξίδια της.³⁷⁷

Ακόμη, η Lisa έχει δηλώσει πως όταν ήταν μικρή δεν καταλάβαινε τι δουλειά έκανε η μητέρα της και πως ενώ προσπαθούσε να διατηρεί ένα πρόγραμμα και μια φυσιολογική καθημερινότητα για την ίδια, δούλευε συνεχώς μακριά της.³⁷⁸ Τα βιώματα αυτά, εντυπώνονται και στο τραγούδι που έγραψε για εκείνη, “Child in me”, στο οποίο περιγράφει τα συναισθήματά της ως παιδί κάθε φορά που την αποχωριζόταν.³⁷⁹

Στα δώδεκα έτη της εγκατέλειψε τις ΗΠΑ, μαζί με τη μητέρα της, και εγκαταστάθηκε στη Λιβερία, όπου πέρασαν κάποιες όμορφες στιγμές μαζί.³⁸⁰ Ωστόσο, η Nina Simone ταξίδευε συχνά, αφήνοντας την κόρη της πίσω. Τελικά, όταν η Lisa έγινε περίπου δεκατεσσάρων ετών,³⁸¹ τα βίαια ξεσπάσματα της μητέρας της την ανάγκασαν να επιστρέψει στη Αμερική και να ζήσει με τον πατέρα της.³⁸² Στα δεκαέξι της χρόνια, άρχισε να τραγουδά στη χορωδία της εκκλησίας, γεγονός που τάραξε τη Nina, καθώς δεν ήταν θετική στην ιδέα ενασχόλησης της κόρη της με το τραγούδι επαγγελματικά.³⁸³

Η Lisa, όντας καλή μαθήτρια στο σχολείο, ήθελε να σπουδάσει Νομική. Η αίτησή της, όμως, για το κολλέγιο απορρίφθηκε και δεν ήθελε να περιμένει την επόμενη χρονιά για να ξαναπροσπαθήσει να σπουδάσει. Έτσι εντάχθηκε, κατόπιν επιθυμίας της, στην «Αμερικανική Αεροπορία» (“United States Air Force”), μόλις τελείωσε τη σχολική της φοίτηση, σε ηλικία περίπου δεκαεπτά ετών.³⁸⁴ Τρία χρόνια μετά, παντρεύτηκε τον Robert Kelly και απέκτησαν μια κόρη.

Από την αεροπορία έφυγε μόνο όταν αποφάσισε να ασχοληθεί επαγγελματικά με το τραγούδι, στα είκοσι οκτώ της έτη, έχοντας υπηρετήσει τις ΗΠΑ για έντεκα ολόκληρα χρόνια. Η απόφαση της αυτή βασίστηκε στο γεγονός ότι συνειδητοποίησε πως η δουλειά της δεν της άρεσε και όπως η ίδια πίστευε, δεν θα μπορούσε να έχει μια επιτυχημένη πορεία σε αυτή.³⁸⁵

Αντίθετα με τη μητέρα της, πήρε την απόφαση να γίνει μουσικός ούσα ενήλικη και αρκετά συνειδητοποιημένη. Η ίδια έχει δηλώσει πως επηρεάστηκε από την επιβλητική παρουσία της

³⁷⁷ *My Music is my Testimony...and each song I have written has a story that led to its creation.*, 2020, <https://www.youtube.com/watch?v=ervHs5kguHg>.

³⁷⁸ Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

³⁷⁹ ‘All is Well’ for Lisa Simone, 2014, <https://www.youtube.com/watch?v=J2QiPSFesBU>.

³⁸⁰ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 16.

³⁸¹ Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

³⁸² ο.π.

³⁸³ *Video: Lisa Simone finds her own voice*, 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=kc5qEtLc5Tw>.

³⁸⁴ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 168.

³⁸⁵ ‘All is Well’ for Lisa Simone, 2014, <https://www.youtube.com/watch?v=J2QiPSFesBU>.

Nina Simone στη σκηνή, γεγονός που κατ' επέκταση, την ώθησε να ακολουθήσει το ίδιο επάγγελμα.³⁸⁶ Ένωθε πως η μουσική ήταν κάτι έμφυτο για εκείνη, «πως υπήρχε στο αίμα της».

Η μητέρα της είχε αντιρρήσεις, λόγω της δικής της εμπειρίας στο επάγγελμα και της συχνής ψυχολογικής της καταρράκωσης, αλλά η Lisa ήταν βέβαιη πως το τραγούδι την έκανε χαρούμενη.³⁸⁷ Συγκριτικά με τη μητέρα της, η ίδια δεν είχε να εκφράσει έναν πολιτικό σκοπό μέσω της μουσικής της, ήταν ελεύθερη, ήρεμη και ευτυχισμένη. Η σχέση της με το κοινό ήθελε πάντα να είναι πιο ελεύθερη, σε αντίθεση με την αυστηρότητα και την πειθαρχία που επέβαλε η μητέρα της όταν ερμήνευε πάνω στη σκηνή.³⁸⁸

Η αρχή της επαγγελματικής της πορείας βασίστηκε σε επανεκτελέσεις των τραγουδιών της μητέρας της, ενώ παράλληλα έγραφε και δικά της τραγούδια³⁸⁹, τα οποία εντάσσονται κυρίως στην κατηγορία της “Acid Jazz”, με επιρροές από soul και RnB.³⁹⁰ Τα πρώτα της χρόνια στο επαγγελματικό τραγούδι χρησιμοποιούσε το ψευδώνυμο L’Simone, προς τιμή της μητέρας της.³⁹¹

Από το 1996 ξεκίνησε να ασχολείται με το μιούζικαλ, καταφέροντας μάλιστα να παίξει στο Broadway,³⁹² χρησιμοποιώντας το όνομα Simone.³⁹³ Μέχρι το 1999 συμμετείχε στην παράσταση “Rent”, ενώ την περίοδο 2001-2003 πρωταγωνιστούσε στο μιούζικαλ “Aida”.³⁹⁴

Ο θάνατος της μητέρας της, το 2003, διέκοψε προσωρινά τη συμμετοχή της, αλλά λίγο καιρό μετά επέστρεψε μέχρι να ολοκληρωθεί η παράσταση την ίδια χρονιά.³⁹⁵ Πιο συγκεκριμένα, στις 15 Ιουνίου πραγματοποίησε την τελευταία της εμφάνιση στο “Palace Theatre” του Broadway, δύο μήνες μετά την απώλεια της Nina Simone.³⁹⁶ Συμμετείχε και στις περιοδείες του “Broadway Musical” κερδίζοντας, μάλιστα, το “National Theatre Award for Best Actress in a Musical”, για το ρόλο της ως Aida.³⁹⁷

Το 2008 κυκλοφόρησε το πρώτο άλμπουμ με τίτλο “Simone On Simone”, ένα άλμπουμ προς τιμήν της μητέρας της, που περιέχει επανεκτελέσεις των τραγουδιών της,³⁹⁸ ενώ την

³⁸⁶ Video: *Lisa Simone finds her own voice*, 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=kc5qEtLc5Tw>.

³⁸⁷ ‘All is Well’ for Lisa Simone, 2014, <https://www.youtube.com/watch?v=J2QiPSFesBU>.

³⁸⁸ ο.π.

³⁸⁹ Video: *Lisa Simone finds her own voice*, 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=kc5qEtLc5Tw>.

³⁹⁰ ‘Lisa Simone’, στο *Wikipedia*, 23 Μάιος 2024,

https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Lisa_Simone&oldid=1225361198.

³⁹¹ *Lisa Simone: interview et session Qobuz*, 2014, <https://www.youtube.com/watch?v=FGeFed6UZzg>.

³⁹² Video: *Lisa Simone finds her own voice*, 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=kc5qEtLc5Tw>.

³⁹³ *Lisa Simone: interview et session Qobuz*, 2014, <https://www.youtube.com/watch?v=FGeFed6UZzg>.

³⁹⁴ ‘Simone – Broadway Cast & Staff | IBDB’, ημερομηνία πρόσβασης 2 Ιούνιος 2024, <https://www.ibdb.com/broadway-cast-staff/simone-75043>.

³⁹⁵ ‘Sun Journal - Αναζήτηση σε αρχεία Ειδήσεων Google’, ημερομηνία πρόσβασης 2 Ιούνιος 2024, <https://news.google.com/newspapers?id=1914&dat=20030426&id=qCtHAAAAIIBAJ&sjid=3fMMAAAAIIBAJ&pg=2736,4888922>.

³⁹⁶ *LISA SIMONE WHOSE MOTHER IS NINA SIMONE, EX PRODUCER OF THE BROADWAY MOVIE-MUSICAL SOUL DOCTOR*, 2023, <https://www.youtube.com/watch?v=ngpqEbhunUs>.

³⁹⁷ ‘Simone – Broadway Cast & Staff | IBDB’, ημερομηνία πρόσβασης 2 Ιούνιος 2024, <https://www.ibdb.com/broadway-cast-staff/simone-75043>.

³⁹⁸ Simone, *Simone on Simone* (Koch Records). <https://www.amazon.com/Simone-SIMONE/dp/B0016GLX3U>.

επόμενη χρονιά ξεκίνησε ευρωπαϊκή περιοδεία. Τα επόμενα χρόνια βρίσκουν τη Lisa να συνεχίζει τη μουσική της καριέρα με περιοδείες.³⁹⁹ Το 2012 επισκέφθηκε το Παρίσι για να συμμετάσχει στο “Paris Jazz Festival” και αποφάσισε να μετακομίσει εκεί μόνιμα με την οικογένεια της, κάτι που πραγματοποίησε σε διάστημα έντεκα μηνών,⁴⁰⁰ δηλαδή το Σεπτέμβρη του 2013.⁴⁰¹

Τα συναισθήματα της μητέρας της και της ίδιας για τις ΗΠΑ ήταν κοινά, καθώς και η Lisa, όπως ακριβώς και η Nina, ένιωθε πως δεν αναγνωρίζονταν η δουλειά της εκεί και είχε απογοητευτεί. Με την επιμονή της, όμως, και την υποστήριξη της οικογένειάς της, που την ακολούθησε στη Γαλλία, μπορεί να ειπωθεί ότι στην Ευρώπη, η δουλειά της αναγνωρίστηκε. Εξάλλου, η ίδια έχει δηλώσει πως για αυτήν η Γαλλία είναι το σπίτι της. Επέλεξε τη συγκεκριμένη χώρα ως μόνιμη κατοικία γιατί ήθελε να ζήσει στο σπίτι της μητέρας της και γιατί θεώρησε ότι ήταν το μέρος στο οποίο ταιριάζει η μουσική της.⁴⁰² Εκεί καθιερώθηκε ως καλλιτεχνική της ονομασία, το όνομα Lisa Simone.⁴⁰³

Το 2014 κυκλοφόρησε τον πρώτο δίσκο με δικά της τραγούδια, όπου κυριαρχούσε το funk-jazz ύφος, με τίτλο “All is well”.⁴⁰⁴ Σημείο αναφοράς του δίσκου, αποτέλεσε το ομώνυμο τραγούδι το οποίο έγραψε σε μια δύσκολη στιγμή της ζωής της, θέλοντας να δώσει αισιοδοξία στον εαυτό της και στο κοινό της ότι στο τέλος όλα θα είναι καλά.⁴⁰⁵ Την ίδια χρονιά πραγματοποίησε εμφανίσεις κυρίως στη Γαλλία, αλλά ξεκίνησε και την περιοδεία της σε Ευρώπη και Αμερική με τίτλο “Sing the Truth: A Tribute to Nina Simone”, με στόχο να κρατήσει ζωντανό το έργο της μητέρας της.⁴⁰⁶

Τα δύο επόμενα χρόνια οι περισσότερες εμφανίσεις της έλαβαν χώρα στη Γαλλία, ενώ επισκέφτηκε και άλλες ευρωπαϊκές πόλεις, όπως επίσης και τις ΗΠΑ. Το 2016 κυκλοφόρησε το άλμπουμ “My World”. Το 2017 πραγματοποίησε πολλές εμφανίσεις σε τζαζ φεστιβάλ,⁴⁰⁷ ενώ την ίδια περίοδο κυκλοφόρησε ο επόμενος δίσκος της, “Lisa Simone Live at the Edge”,⁴⁰⁸ και δύο χρόνια μετά ακόμη ένας με τίτλο “In need of love”.⁴⁰⁹ Εξακολουθεί και στον δίσκο αυτό να συνθέτει κομμάτια με funk στοιχεία, αλλά και με soul ύφος.⁴¹⁰

³⁹⁹ A World of Music With Lisa Simone’, *Lisa Simone* (blog), ημερομηνία πρόσβασης 2 Ιούνιος 2024, <https://lisasimonemusic.com/discography/>.

⁴⁰⁰ *All is Well’ for Lisa Simone*, 2014, <https://www.youtube.com/watch?v=J2QiPSFesBU>.

⁴⁰¹ *Lisa Simone: interview et session Qobuz*, 2014, <https://www.youtube.com/watch?v=FGeFed6UZzg>.

⁴⁰² *Video: Lisa Simone finds her own voice*, 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=kc5qEtLc5Tw>.

⁴⁰³ *Lisa Simone: interview et session Qobuz*, 2014, <https://www.youtube.com/watch?v=FGeFed6UZzg>.

⁴⁰⁴ A World of Music With Lisa Simone’, *Lisa Simone* (blog), ημερομηνία πρόσβασης 2 Ιούνιος 2024, <https://lisasimonemusic.com/discography/>.

⁴⁰⁵ *All is Well’ for Lisa Simone*, 2014, <https://www.youtube.com/watch?v=J2QiPSFesBU>.

⁴⁰⁶ ‘Check Out My Performance History’, *Lisa Simone* (blog), ημερομηνία πρόσβασης 2 Ιούνιος 2024, <https://lisasimonemusic.com/my-performance-history/>.

⁴⁰⁷ ο.π.

⁴⁰⁸ Amazon.com: Live at the Edge (Live at The Edge): Lisa Simone: Digital Music’, ημερομηνία πρόσβασης 2 Ιούνιος 2024, <https://www.amazon.com/Live-Edge-Lisa-Simone/dp/B06XHMRCW7>.

⁴⁰⁹ ‘Check Out My Performance History’, *Lisa Simone* (blog), ημερομηνία πρόσβασης 2 Ιούνιος 2024, <https://lisasimonemusic.com/my-performance-history/>.

⁴¹⁰ *Lisa Simone - In Need of Love*, 2019, <https://www.discogs.com/release/14479534-Lisa-Simone-In-Need-Of-Love>.

Το 2023 ανέλαβε την παραγωγή του “Soul Doctor”, ενός έργου βασισμένου στη ζωή της μητέρας της πριν την εμπλοκή της με το «Κίνημα Πολιτικών Δικαιωμάτων», παρουσιάζοντας την πιο χαρούμενη περίοδο της ζωής της.⁴¹¹ Ταυτόχρονα πραγματοποίησε την περιοδεία “Big Band Concert Tour-Keeper of the Flame”.⁴¹²

Γενικότερα, σε όλη την επαγγελματική της πορεία προσπαθούσε, παράλληλα με τη δική της δράση, να υπενθυμίζει στον κόσμο το καλλιτεχνικό έργο της μητέρας της, ώστε να μην ξεχαστεί. Έχει δηλώσει ότι φροντίζει να συνεχίζει την κληρονομιά της γιατί είναι «κομμάτι του εαυτού της».⁴¹³

3.12 Η σχέση της Nina με τη Lisa Simone

Οι Nina και Lisa Simone είχαν μια ιδιαίτερη σχέση μητέρας-κόρης. Η Nina έχει δηλώσει για την κόρη της πως οι πρώτες ώρες μετά τη γέννησή της ήταν οι πιο ήρεμες της ζωής της.⁴¹⁴ Της άρεσε να είναι μητέρα και ένιωθε πως ήταν καλή σε αυτόν τον ρόλο.⁴¹⁵ Θεωρούσε πως η Lisa της χάρισε όμορφες στιγμές και την εξέλιξε ως άνθρωπο.⁴¹⁶

Ωστόσο, ένιωθε τύψεις για τη διαρκή απουσία της, κατά τη διάρκεια της παιδικής ηλικίας της κόρης της.⁴¹⁷ Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με τα ξεσπάσματα βίας που είχε απέναντί της, λόγω των ψυχολογικών της θεμάτων, δημιούργησαν τριβές στη σχέση τους.⁴¹⁸ Για αυτόν τον λόγο, η κόρη της κάποια στιγμή αποφάσισε να ζήσει στην Αμερική με τον πατέρα της, όπως προαναφέρθηκε.⁴¹⁹ Αν και επικοινωνούσαν με αλληλογραφία, η σχέση τους παρέμεινε περίπλοκη.⁴²⁰

Αξίζει πάντως να αναφερθεί ότι, αν και οι σχέσεις τους δεν ήταν σε όλες τις περιόδους ιδανικές, εμφανίστηκαν μαζί στο “Guinness Blues Festival” του Δουβλίνου το 1999⁴²¹. Η Lisa Simone προσπάθησε να διατηρήσει το έργο της μητέρας της, μετά το θάνατό της, ζωντανό καθώς τη θαύμαζε.⁴²²

Όπως έχει αναφέρει η ίδια, η σχέση τους ήταν όπως κάθε σχέση μητέρας-κόρης, με καλές και άσχημες στιγμές και με χάσμα γενεών να δυσχεραίνει την επικοινωνία τους.⁴²³ Παρόλα

⁴¹¹ LISA SIMONE WHOSE MOTHER IS NINA SIMONE, EX PRODUCER OF THE BROADWAY MOVIE-MUSICAL SOUL DOCTOR, 2023, <https://www.youtube.com/watch?v=ngpqEbhunUs>.

⁴¹² Check Out My Performance History’, Lisa Simone (blog), ημερομηνία πρόσβασης 2 Ιούνιος 2024, <https://lisasimonemusic.com/my-performance-history/>.

⁴¹³ Lisa Simone: interview et session Qobuz, 2014, <https://www.youtube.com/watch?v=FGeFed6UZzg>.

⁴¹⁴ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 85.

⁴¹⁵ Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

⁴¹⁶ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 134.

⁴¹⁷ ο.π., 150.

⁴¹⁸ Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

⁴¹⁹ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 167.

⁴²⁰ ο.π., 168.

⁴²¹ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 23.

⁴²² Lisa Simone: interview et session Qobuz, 2014, <https://www.youtube.com/watch?v=FGeFed6UZzg>.

⁴²³ *All is Well’ for Lisa Simone*, 2014, <https://www.youtube.com/watch?v=J2QiPSFesBU>.

αυτά, η Lisa Simone στο τραγούδι της “Child in me”, που όπως προαναφέρθηκε αφιέρωσε στη μητέρα της, προσπάθησε να της εξηγήσει ότι την έχει συγχωρήσει για την απουσία της και να της αναγνωρίσει ότι έκανε το καλύτερο που μπορούσε για αυτήν σε δύσκολες συνθήκες. Σύμφωνα με την ίδια, μάλιστα, την πρώτη φορά που η μητέρα της άκουσε αυτό το τραγούδι ξέσπασε σε κλάματα.⁴²⁴

⁴²⁴ Lisa Simone: *interview et session Qobuz*, 2014, <https://www.youtube.com/watch?v=FGeFed6UZzg>.

Κεφάλαιο 4^ο : Η θέση της Αφροαμερικανίδας γυναίκας την εποχή των Nina και Lisa Simone

4.1 Η αφροαμερικανική κοινότητα μέσα από τα μάτια της Nina Simone

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, κατά τις δεκαετίες του 1950 και 1960 στις ΗΠΑ επικρατούσε αναταραχή λόγω του «Κινήματος Πολιτικών Δικαιωμάτων». Πολλοί καλλιτέχνες, οι οποίοι βίωσαν ρατσισμό, τόσο στις βόρειες όσο και στις νότιες πολιτείες,⁴²⁵ εντάχθηκαν στο κίνημα. Συχνό φαινόμενο αποτέλεσε η αλλαγή στάσης των μουσικών της τζαζ με την άνοδο του κινήματος,⁴²⁶ αποκτώντας έναν πιο ενεργό ρόλο στη διεκδίκηση της ισότητας. Η συμμετοχή τους στο κίνημα θεωρήθηκε τόσο σημαντική, που αναφέρεται ότι δημιούργησαν ένα “soundtrack” της αμερικανικής ιστορίας.⁴²⁷

Για την αφροαμερικανική κοινότητα η Nina Simone έχει δηλώσει πως θεωρεί πως έχει τους ομορφότερους, από άποψη χαρακτήρα, ανθρώπους στον κόσμο. Ωστόσο, η ίδια έχει εκφράσει προβληματισμούς σχετικά με το εάν οι Αφροαμερικανοί γνωρίζουν την πολιτισμική τους ταυτότητα και αποδέχονται πλήρως την κουλτούρα τους. Υποστηρίζει, ακόμη, πως η αφροαμερικανική κοινότητα δε γνωρίζει όλα όσα θα έπρεπε για τις καταβολές της και την χαρακτηρίζει ως «χαμένη φυλή».⁴²⁸ Ο στόχος της, με άλλα λόγια, ήταν να υπενθυμίσει στους Αφροαμερικανούς πόσο σημαντική είναι η ιστορία και η κουλτούρα τους.

Βιώνοντας και η ίδια ρατσισμό από νεαρή ηλικία, έχει παρομοιάσει την αμερικανική κοινωνία με «καρκίνο που χρίζει ίασης», τονίζοντας πως στόχος της ήταν να συμβάλει στην «εξυγίανση» της, μέσα από τα τραγούδια της. Ανέφερε σε συνεντεύξεις της πως στην Αμερική ένιωθε ότι ζούσε σαν κυνηγημένη. Τα έντονα περιστατικά ρατσισμού στις ΗΠΑ την οδήγησαν να τις εγκαταλείψει το 1972. Για τη ζωή της εκεί δήλωσε πως αναπολεί τις μέρες αυτές «σαν εφιάλη, σαν μια φυλακή».⁴²⁹

Επίσης, έχει αναφερθεί σε συνεντεύξεις της στην άνιση αντιμετώπιση που δεχόταν η κοινότητά της, χαρακτηρίζοντας το φυλετικό διαχωρισμό ως μια απελπιστική συνθήκη για τους περισσότερους Αφροαμερικανούς, καθώς «οι φτωχοί ήταν υπερβολικά φτωχοί και οι πλούσιοι υπερβολικά πλούσιοι». Εκφράζεται, μάλιστα, για το γεγονός αυτό με απαισιοδοξία ότι μπορεί να επέλθει αλλαγή.⁴³⁰

⁴²⁵ Nathaniel C. Humphrey, “A change is gonna come: Music and It’s Role in the Civil Rights Movement” (Phd diss, Murray State University Honors College, 2021), 26.

⁴²⁶ Jeff Farley, ‘Making America’s Music: Jazz History and the Jazz Preservation Act’ (thesis, University of Glasgow, 2008), 34.

⁴²⁷ Marcie Jergel Hutchinson και Lauren McArthur Harris, ‘Using Jazz Music as a Primary Source’, *Social Education*, (2016), 1 34.

⁴²⁸Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

⁴²⁹Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

⁴³⁰ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 51.

4.2 Η σχέση της με το «Κίνημα Πολιτικών Δικαιωμάτων», οι επιρροές και ο ρόλος της μουσικής της

Η Nina Simone αποτέλεσε μια καλλιτέχνη που συνέβαλε στην κληρονομιά της τζαζ μουσικής που αναφέρεται στη φυλετική αδικία.⁴³¹ Ήταν μια έντονη προσωπικότητα, που δήλωνε τη θέση της για το ζήτημα με πολύ άμεσο τρόπο.⁴³² Συγκαταλέχθηκε ανάμεσα στις πιο δυνατές φωνές του κινήματος και αγωνίστηκε με τα τραγούδια της κατά των φυλετικών διακρίσεων και του ρατσισμού. Στόχος της ήταν να βοηθήσει το κοινό να διαμορφώσει μια βαθιά πολιτικοποιημένη ορθή σκέψη.⁴³³ Με τη μουσική της, συμμετείχε σε συναυλίες και ακτιβιστικές δράσεις, αλλά και στήριζε οικονομικά τις προσπάθειες των κινήματων που αγωνίζονταν για τα πολιτικά δικαιώματα, με δωρεές.⁴³⁴

Πιο συγκεκριμένα, υποστήριζε οργανώσεις, όπως το SNCC, το CORE και το NAACP. Η συμμετοχή της στο «Κίνημα Πολιτικών Δικαιωμάτων» έγινε ξεκάθαρη όταν πραγματοποίησε μια εμφάνιση στο “Carnegie Hall” για το SNCC.⁴³⁵ Το 1966 εντάχθηκε στο κίνημα “Black Power” και απέκτησε ακόμη πιο ριζοσπαστική σκέψη.⁴³⁶ Ο σύζυγός της, Andy Stroud, την χαρακτήρισε «θρύλο του ακτιβιστικού κινήματος», όμως διατηρούσε επιφυλάξεις για την επίδραση του στον ήδη έντονο και επαναστατικό της χαρακτήρα. Η ίδια έχει αναφέρει πως δεν ήταν ποτέ κατά της βίας και πως η διεκδίκηση δικαιωμάτων πρέπει να γίνεται με κάθε τρόπο.⁴³⁷ Ακόμη, ο σύζυγός της υποστηρίζει ότι η πρόθεσή της ήταν να συνταχθεί με ακραίους αγωνιστές,⁴³⁸ κάτι που επιβεβαιώνει και η ίδια, αναφέροντας πως έκανε προσπάθεια να κατασκευάσει μόνη της ένα όπλο, αλλά εκείνος τη σταμάτησε, αφήνοντάς της ως μοναδικό «όπλο» τη μουσική της.⁴³⁹

Οι κύριες επιρροές που έδωσαν δύναμη στην ακτιβιστική της δράση ήταν, μεταξύ άλλων, οι Lorraine Hansberry, Abbey Lincoln, Miriam Makeba, Martin Luther King Jr κ.α.⁴⁴⁰ Συγκεκριμένα η Lorraine Hansberry, Αφροαμερικανίδα θεατρική συγγραφέας που τα έργα της ανέβηκαν στο Broadway,⁴⁴¹ αποτελούσε πολύ στενή της φίλη και εμπνεύστηκε από αυτήν, καθώς την έφερε σε επαφή με τον Καρλ Μαρξ, τον Λένιν και τη φιλοσοφία.⁴⁴² Έγραψε το

⁴³¹ Nathaniel C. Humphrey, “A change is gonna come: Music and It’s Role in the Civil Rights Movement” (Phd diss, Murray State University Honors College, 2021), 35.

⁴³² Ruth Feldstein, ‘I Don’t Trust You Anymore’: Nina Simone, Culture, and Black Activism in the 1960s’, *Journal of American History* 91, τχ. 4 (Oxford University Press, 2005), 1350-1351.

⁴³³ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 55.

⁴³⁴ ο.π, 56.

⁴³⁵ Ruth Feldstein, ‘I Don’t Trust You Anymore’: Nina Simone, Culture, and Black Activism in the 1960s’, *Journal of American History* 91, τχ. 4 (Oxford University Press, 2005), 1360.

⁴³⁶ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 56.

⁴³⁷Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

⁴³⁸Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

⁴³⁹Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 89.

⁴⁴⁰ Ruth Feldstein, ‘I Don’t Trust You Anymore’: Nina Simone, Culture, and Black Activism in the 1960s’, *Journal of American History* 91, τχ. 4 (Oxford University Press, 2005), 1352.

⁴⁴¹*Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 56.

⁴⁴²Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

θεατρικό ‘Young, gifted and black’, από το οποίο αργότερα η Simone συνέθεσε το ομώνυμο τραγούδι ως φόρο τιμής.⁴⁴³

Άλλη σημαντική επιρροή αποτέλεσαν οι ακτιβιστές φίλοι της, James Baldwin και Langston Hughes, με τους οποίους ταξίδεψε στη Νιγηρία, λίγο μετά το γάμο της, εμπειρία που τη συντάραξε και διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στη μετέπειτα μάχη της για τα πολιτικά δικαιώματα.⁴⁴⁴ Η Αφρική, γενικότερα, ήταν σημαντική πηγή έμπνευσης για αυτήν.

Τέλος, ιδιαίτερα επιδραστική προσωπικότητα που αφύπνισε τις κινητοποιήσεις της, ήταν ο Martin Luther King Jr. Η αφοσίωσή του στο κίνημα ήταν κάτι που τη συγκινούσε. Όταν δολοφονήθηκε, η Simone κατέρρευσε και την κατέκλυσε απογοήτευση.⁴⁴⁵ Ο θάνατός του, όπως αναφέρει και η ίδια, την καταρράκωσε και της δημιούργησε την ανάγκη να σταματήσει προσωρινά την καριέρα της.⁴⁴⁶ Έγραψε προς τιμήν του το τραγούδι “Why? The King of Love is Dead”.⁴⁴⁷

Η Nina Simone πάλεψε για το κίνημα μέσα από τη μουσική της για περισσότερο από τριάντα χρόνια. Μέσω της μουσικής της ερμηνείας, των στίχων της και των εμφανίσεών της, ήθελε να κινητοποιήσει το κοινό και να φανερώσει όλα όσα είχε αντιμετωπίσει η κοινότητα της, οι «άνθρωποι της».⁴⁴⁸ Η κόρη της έχει αναφέρει πως η μητέρα της προσπάθησε να δώσει στη σκηνή έναν σκοπό, δηλαδή αυτόν του να εκφράσει το λαό της.⁴⁴⁹ Η Simone ήθελε να «αντανακλά την εποχή που έζησε» και το θεωρούσε καθήκον της. Ένωθε πως, είτε θα πρέπει οι καλλιτέχνες σαν και αυτή να προσπαθήσουν να διαμορφώσουν τη χώρα, είτε η χώρα θα σταματήσει να διαμορφώνεται πια.⁴⁵⁰

Η συμμετοχή της στο κίνημα την ωφέλησε ψυχολογικά, την έκανε να αισθάνεται χρήσιμη και της έδωσε ένα σκοπό στη ζωή της.⁴⁵¹ Τραγουδούσε πια, όπως έλεγε, τη μουσική των ανθρώπινων δικαιωμάτων.⁴⁵² Ένωθε πως προσέφερε στην κοινωνία, πως τα τραγούδια της ενέπνεαν τον κόσμο.⁴⁵³ Η ίδια, όμως, σταμάτησε να έχει προσωπικές φιλοδοξίες, καθώς εστίασε στη «μουσική διαμαρτυρίας» που κυριάρχησε στη ζωή της.⁴⁵⁴

⁴⁴³ Ruth Feldstein, ‘I Don’t Trust You Anymore’: Nina Simone, Culture, and Black Activism in the 1960s’, *Journal of American History* 91, τχ. 4 (Oxford University Press, 2005), 1375.

⁴⁴⁴ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 55.

⁴⁴⁵ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 110.

⁴⁴⁶ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 59.

⁴⁴⁷ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 115.

⁴⁴⁸ ο.π., 88.

⁴⁴⁹ Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

⁴⁵⁰ ο.π.

⁴⁵¹ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 94.

⁴⁵² Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

⁴⁵³ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 109.

⁴⁵⁴ ο.π., 109.

Ο σύζυγός της, ωστόσο, ήταν αντίθετος με το ρόλο της αυτό, επειδή η συμμετοχή της στο κίνημα επηρέαζε τη φήμη και την καριέρα της.⁴⁵⁵ Η σχέση τους κλονίστηκε εξαιτίας αυτού. Γενικότερα, η οικογένειά της αντιμετώπισε προβλήματα. Η ανιψιά της έχει αναφέρει πως η εμπλοκή της με τον ακτιβισμό έφερε προβλήματα στην οικογένεια, καθώς «ήταν ένα ελεύθερο πνεύμα σε μια εποχή που δεν εκτιμούσε τη γυναικεία ιδιοφυΐα».⁴⁵⁶

Αφορμή για να ξεκινήσει να γράφει επαναστατικά τραγούδια ήταν ο βομβαρδισμός της «Βαπτιστικής εκκλησίας της 16^{ης} οδού στο Birmingham», που στοίχισε τη ζωή σε τέσσερα ανήλικα κορίτσια.⁴⁵⁷ Στο άκουσμα της είδησης αυτής, η Simone οργίστηκε και ταυτόχρονα καταρρακώθηκε.⁴⁵⁸ Έτσι έγραψε το τραγούδι “Mississippi Goddam”.⁴⁵⁹

4.3 Η Nina Simone και ο βαθμός εμπλοκής της στο «Κίνημα των Φεμινιστικών Δικαιωμάτων»

Η Nina Simone αποτέλεσε μία από τις φωνές του «Μαύρου Φεμινισμού»,⁴⁶⁰ καθώς παράλληλα με τη στήριξη του αγώνα για τα πολιτικά δικαιώματα της αφροαμερικανικής κοινότητας, εξύμνησε τη δύναμη της γυναίκας, τονίζοντας την προσφορά της στα πολιτικά αυτά κινήματα.⁴⁶¹ Με άλλα λόγια, έθεσε τη γυναίκα στο κέντρο της μάχης για την ισότητα.⁴⁶² Χρησιμοποίησε, λοιπόν, τη μουσική της όχι μόνο προς την εξάλειψη του φυλετικού ρατσισμού, αλλά και για να πολεμήσει κάθε μορφή διάκρισης και πατριαρχίας.⁴⁶³

Αποτέλεσε, μέσω της συμμετοχής της στον αγώνα για τα πολιτικά δικαιώματα, ένα παράδειγμα ότι οι γυναίκες καλλιτέχνες, μέσω του ακτιβισμού, μπορούν να φέρουν την αλλαγή στο φεμινισμό, στην ισότητα και στην κοινωνία.⁴⁶⁴ Στο ξεκίνημα της ακτιβιστικής της δράσης επηρεάστηκε σημαντικά από γυναίκες με επαναστατικό τρόπο σκέψης και από το έργο τους, όπως η Abbey Lincoln και η Lorraine Hansberry, όπως προαναφέρθηκε.⁴⁶⁵

⁴⁵⁵ Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

⁴⁵⁶ ο.π.

⁴⁵⁷ Ruth Feldstein, ‘I Don’t Trust You Anymore’: Nina Simone, Culture, and Black Activism in the 1960s’, *Journal of American History* 91, τχ. 4 (Oxford University Press, 2005), 1349.

⁴⁵⁸ Ruth Feldstein, ‘I Don’t Trust You Anymore’: Nina Simone, Culture, and Black Activism in the 1960s’, *Journal of American History* 91, τχ. 4 (Oxford University Press, 2005), 1349.

⁴⁵⁹ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 89-90.

⁴⁶⁰ Jasmine A. Mena και P. Khalil Saucier, “‘Don’t Let Me Be Misunderstood’: Nina Simone’s African Womanism”, *Journal of Black Studies* 45, τχ. 3 (Sage Publications, Inc., 2014), 249.

⁴⁶¹ Ruth Feldstein, ‘I Don’t Trust You Anymore’: Nina Simone, Culture, and Black Activism in the 1960s’, *Journal of American History* 91, τχ. 4 (Oxford University Press, 2005), 1352.

⁴⁶² ο.π., 1365.

⁴⁶³ Jasmine A. Mena και P. Khalil Saucier, “‘Don’t Let Me Be Misunderstood’: Nina Simone’s African Womanism”, *Journal of Black Studies* 45, τχ. 3 (Sage Publications, Inc., 2014), 248.

⁴⁶⁴ Ruth Feldstein, ‘I Don’t Trust You Anymore’: Nina Simone, Culture, and Black Activism in the 1960s’, *Journal of American History* 91, τχ. 4 (Oxford University Press, 2005), 1349.

⁴⁶⁵ ο.π., 1374.

4.4 Η Lisa Simone και ο βαθμός εμπλοκής της στο «Κίνημα Πολιτικών Δικαιωμάτων» και στο «Κίνημα των Φεμινιστικών Δικαιωμάτων»

Σε αντίθεση με τη μητέρα της, η Lisa Simone σύμφωνα με τις συνεντεύξεις της και τις βιβλιογραφικές αναφορές που ερευνήθηκαν δεν φαίνεται να σχετίζεται ενεργά με τα φεμινιστικά ή τα πολιτικά κινήματα. Δεν εντοπίστηκαν αναφορές για συμμετοχή της σε σχετικές δράσεις ή κάποια δημόσια δήλωσή της σχετική με αυτό το ζήτημα.

Έπειτα από μελέτη των τραγουδιών της, δεν εντοπίστηκαν κομμάτια που να αφορούν τον αγώνα του γυναικείου φύλου για ισότητα, ενώ ελάχιστα τραγούδια της σχετίζονται με τα δικαιώματα της αφροαμερικανικής κοινότητας και τις κοινωνικοπολιτικές συνθήκες, όπως τα δύο που επιλέχθηκαν προς ανάλυση στο επόμενο κεφάλαιο. Αντίθετα, παρατηρήθηκε ότι η θεματολογία τους εστιάζει κυρίως στη μουσική κληρονομιά της μητέρας της που συνεχίζει η ίδια, την παιδική της ηλικία και την αγάπη.

Η μουσική της καριέρα ξεκινάει την εποχή που τα πολιτικά κινήματα βρίσκονται σε κατάσταση παρακμής, τη δεκαετία του 1990. Συνυπάρχει χρονικά, όμως, με την περίοδο του τρίτου φεμινιστικού κινήματος, το οποίο εστιάζει στη διεκδίκηση ίσων ευκαιριών στον επαγγελματικό χώρο και στην εξάλειψη της σεξουαλικής βίας και της πατριαρχίας.⁴⁶⁶ Παρόλα αυτά, η ίδια δε φαίνεται να ενεπλάκη σε αυτό, καθώς δεν θίγει τα ζητήματα αυτά μέσω των στίχων των τραγουδιών της. Ωστόσο, η περίοδος αυτή αποτελεί γενικότερα, μια εποχή με λιγότερα προβλήματα για το γυναικείο φύλο σε σχέση με την εποχή που δραστηριοποιήθηκε η μητέρα της, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν ήταν σημαντικό οι γυναίκες να συνεχίσουν την διεκδίκηση της ισότητας.

Ουσιαστικά, ο μόνος συσχετισμός που μπορεί να πραγματοποιηθεί μεταξύ του φεμινισμού και της Lisa Simone είναι η επανεκτέλεση των τραγουδιών της μητέρας της, είτε σε επίσημη ηχογράφιση είτε σε κάποια συναυλία της. Παράδειγμα τέτοιου τραγουδιού αποτελεί το “Four Women, το οποίο ερμήνευσε στην περιοδεία “Sing the Truth: A Tribute to Nina Simone”, μαζί με τις Dianne Reeves, Lizz Wright και Angélique Kidjo και την επίσημη μπάντα της μητέρας της.⁴⁶⁷

⁴⁶⁶ Sinenhlanhla Sithulisiwe Chisale, ‘Patriarchy and Resistance: A Feminist Symbolic Interactionist Perspective of Highly Educated Married Black Women’, (master thesis, University of South Africa, 2017), 23.

⁴⁶⁷ *Four Women: Lisa Simone, Dianne Reeves, Lizz Wright, Angélique Kidjo*, 2013, https://www.youtube.com/watch?v=7R_Qk1AN5S4.

Κεφάλαιο 5^ο: Το «Κίνημα των Πολιτικών Δικαιωμάτων» και το «Φεμινιστικό Κίνημα», μέσα από τραγούδια των Nina και Lisa Simone

5.1 “Mississippi Goddam” της Nina Simone

5.1.1 Ιστορικά στοιχεία

Όπως ήδη αναφέρθηκε, το πρώτο «τραγούδι διαμαρτυρίας» που έγραψε η Simone είναι το “Mississippi Goddam”.⁴⁶⁸ Το τραγούδι αυτό θεωρείται, μάλιστα, ένα από τα πιο δημοφιλή της τραγουδίστριας.⁴⁶⁹ Ταυτόχρονα, αποτελεί και την πιο έντονη και συναισθηματικά εκρηκτική σύνθεσή της.⁴⁷⁰

Το “Mississippi Goddam” γράφτηκε εξ ολοκλήρου από τη Simone, δηλαδή η ίδια συνέθεσε τη μουσική και έγραψε τους στίχους. Αφορμή για τη δημιουργία του τραγουδιού αυτού στάθηκε ο βομβαρδισμός μιας εκκλησίας στο Birmingham της Alabama⁴⁷¹ στις 15 Σεπτεμβρίου του 1963.⁴⁷² Πιο συγκεκριμένα, τέσσερα μέλη της ρατσιστικής ομάδας Ku Klux Klan τοποθέτησαν εκρηκτικό υλικό κοντά στο υπόγειο της 16th Street Baptist Church, με αποτέλεσμα το θανάσιμο τραυματισμό και θάνατο τεσσάρων νεαρών Αφροαμερικανίδων μαθητριών.⁴⁷³

Το κομμάτι συμπεριλαμβάνεται στο άλμπουμ της “Nina Simone In Concert”, που κυκλοφόρησε το 1964⁴⁷⁴. Ωστόσο, το συγκεκριμένο τραγούδι γράφτηκε ακριβώς μετά το βομβαρδισμό της εκκλησίας το 1963.⁴⁷⁵ Το άλμπουμ κυκλοφόρησε από τη δισκογραφική εταιρεία Philips. Μάλιστα, ο διευθυντής της εταιρείας, Wilhelm Langenberg, όταν πρωτοάκουσε το “Mississippi Goddam”, συνέχισε να το ακούει για πενήντα δύο συνεχόμενες ώρες.⁴⁷⁶

Το άλμπουμ αυτό αποτελεί μια ηχογράφιση της εμφάνισης της Nina Simone στο “Carnegie Hall” το 1964, μπροστά σε ένα κοινό που, κατά πλειοψηφία, αποτελούνταν από λευκούς. Έτσι, η Simone προσπάθησε με έντονο και σαφές τρόπο να διαδώσει το μήνυμά της ισότητας και να τους κλονίσει.⁴⁷⁷

⁴⁶⁸ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 90.

⁴⁶⁹ Daphne A. Brooks, ‘Nina Simone’s Triple Play’, *Callaloo* 34, τχ. 1 (The Johns Hopkins University Press, 2011), 181.

⁴⁷⁰ ο.π., 182.

⁴⁷¹ ο.π.

⁴⁷² Ruth Feldstein, ‘I Don’t Trust You Anymore’: Nina Simone, Culture, and Black Activism in the 1960s’, *Journal of American History* 91, τχ. 4 (Oxford University Press, 2005), 1349.

⁴⁷³ Danielle C. Heard, “DON’T LET ME BE MISUNDERSTOOD”: Nina Simone’s Theater of Invisibility, *Callaloo* 35, τχ. 4 (The Johns Hopkins University Press, 2012), 1061.

⁴⁷⁴ Jasmine A. Mena και P. Khalil Saucier, “Don’t Let Me Be Misunderstood”: Nina Simone’s *Africana Womanism*, *Journal of Black Studies* 45, τχ. 3 (Sage Publications, Inc., 2014), 253.

⁴⁷⁵ ο.π., 261.

⁴⁷⁶ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 56.

⁴⁷⁷ Danielle C. Heard, “DON’T LET ME BE MISUNDERSTOOD”: Nina Simone’s Theater of Invisibility, *Callaloo* 35, τχ. 4 (The Johns Hopkins University Press, 2012), 1066.

Πρόκειται για ένα άλμπουμ που συνδέει διαφορετικά είδη της τζαζ μουσικής, αλλά και διαφορετικά μουσικά ιδιώματα, όπως blues και folk.⁴⁷⁸ Οι μουσικοί που συμμετείχαν στο συγκεκριμένο άλμπουμ ήταν, εκτός της ίδιας της Simone που τραγούδησε και έπαιξε πιάνο, οι Rudy Stevenson στην κιθάρα, Lisle Atkinson στο ηλεκτρικό μπάσο και Bobby Hamilton στα ντραμς.⁴⁷⁹

Το “Nina Simone In Concert” έκανε το ντεμπούτο του στα Billboard Charts στις 19 Σεπτεμβρίου του 1964 και έφτασε στην καλύτερη θέση του, δηλαδή στην 102^η, στις 14 Νοεμβρίου της ίδιας χρονιάς. Συνολικά στην κατάταξη αυτή παρέμεινε για έντεκα εβδομάδες.⁴⁸⁰

Ήδη πριν να γράψει το συγκεκριμένο κομμάτι, η Nina Simone ήταν ενεργή στο «Κίνημα Πολιτικών Δικαιωμάτων» και στήριζε τις οργανώσεις του.⁴⁸¹ Ωστόσο το περιστατικό με τη δολοφονία των τεσσάρων κοριτσιών, της δημιούργησε έντονα εκδικητικά και βίαια ξεσπάσματα.⁴⁸²

Πρόκειται για το γεγονός, που όπως ήδη αναφέρθηκε, την οδήγησε να επιχειρήσει να κατασκευάσει μόνη της ένα όπλο στο σπίτι της με στόχο να εκδικηθεί όσους έβλαπταν την κοινότητά της, δράση την οποία σταμάτησε ο Andrew Stroud, παροτρύνοντας τη Simone να χρησιμοποιήσει τη μουσική της ως μέσο αντίδρασης.⁴⁸³ Έτσι, κάθισε στο πιάνο και σε μία ώρα είχε γράψει το “Mississippi Goddam”.⁴⁸⁴ Το τραγούδι αυτό αποτέλεσε μια διέξοδο για την οργή που την κατέκλυσε, αλλά ταυτόχρονα εξέφρασε την απογοήτευση και τη λύπη της για την κοινωνική συνθήκη που επικρατούσε.⁴⁸⁵

Γενικότερα, όμως, το κομμάτι προκάλεσε αντιδράσεις. Πολλοί ακροατές, κυρίως αυτοί που κατάγονταν από το Νότο, κατέστρεψαν τους δίσκους της και τους έστειλαν σπασμένους πίσω στη δισκογραφική εταιρεία.⁴⁸⁶ Η επαναστατική διάθεση του τραγουδιού, το υβριστικό λεξιλόγιο και το γεγονός ότι κατέρριπτε τα στερεότυπα της εποχής,⁴⁸⁷ είναι ένας βασικός λόγος που προκάλεσε τις παραπάνω αντιδράσεις και συνεπώς την επιβολή απαγορεύσεων από ραδιοφωνικούς σταθμούς.⁴⁸⁸

⁴⁷⁸ Ruth Feldstein, “I Don’t Trust You Anymore’: Nina Simone, Culture, and Black Activism in the 1960s’, *Journal of American History* 91, τχ. 4 (Oxford University Press, 2005), 1363.

⁴⁷⁹ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 56.

⁴⁸⁰ ‘Nina Simone | Biography, Music & News | Billboard’, ημερομηνία πρόσβασης 31 Μάιος 2024, <https://www.billboard.com/artist/nina-simone/chart-history/hsi/>.

⁴⁸¹ Ruth Feldstein, “I Don’t Trust You Anymore’: Nina Simone, Culture, and Black Activism in the 1960s’, *Journal of American History* 91, τχ. 4 (Oxford University Press, 2005), 1349.

⁴⁸² Danielle C. Heard, “DON’T LET ME BE MISUNDERSTOOD”: Nina Simone’s Theater of Invisibility, *Callaloo* 35, τχ. 4 (The Johns Hopkins University Press, 2012), 1061.

⁴⁸³ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 89.

⁴⁸⁴ ο.π., 1061.

⁴⁸⁵ Daphne A. Brooks, ‘Nina Simone’s Triple Play’, *Callaloo* 34, τχ. 1 (The Johns Hopkins University Press, 2011), 261.

⁴⁸⁶ Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;’, directed by Liz Garbus, (Netflix, June 26, 2015), <https://www.netflix.com/title/70308063>.

⁴⁸⁷ Ruth Feldstein, “I Don’t Trust You Anymore’: Nina Simone, Culture, and Black Activism in the 1960s’, *Journal of American History* 91, τχ. 4 (Oxford University Press, 2005), 1365.

⁴⁸⁸ ο.π., 1368.

5.1.2 Μουσική θεώρηση

Το “Mississippi Goddam” έχει μία γενικά σταθερή δομή, δηλαδή ρυθμό και διαδοχή συγχορδιών, που δεν αλλάζουν σε μεγάλο βαθμό σε ολόκληρο το κομμάτι.⁴⁸⁹ Ωστόσο, κάθε μέρος του κομματιού εμφανίζει κάποιες παραλλαγές, που θα αναφερθούν παρακάτω, σε σχέση με τα μουσικά στοιχεία του.

Ειδικότερα, σχετικά με το τέμπο του κομματιού εμφανίζεται μια μικρή διαφοροποίηση. Το τραγούδι ξεκινάει με ένα τέμπο περίπου στα 150 bpm, αλλά φαίνεται αυτό να αυξάνει όταν επέρχεται η τονική αλλαγή στη σχετική ελάσσονα κλίμακα. Επίσης, το κομμάτι έχει γραφτεί σε μέτρο 4/4 .

➤ Έκταση:

Έκταση: F#3-A#4

Η μακροδομή του τραγουδιού, αλλά και η χρήση των πτώσεων, υποδηλώνουν την εμπειρία της Nina Simone στην κλασική μουσική και την επιρροή που αυτή άσκησε στις συνθέσεις της. Ωστόσο, η ακολουθία των συγχορδιών σε αρκετά σημεία έρχεται σε αντίθεση με τους κανόνες της κλασικής αρμονίας, επιβεβαιώνοντας με αυτόν τον τρόπο τη σχέση της με άλλα μουσικά είδη, όπως η τζαζ, η soul και η blues. Τέλος, ως προς το θεματικό υλικό υπάρχουν θεματικές ομάδες που επαναλαμβάνονται είτε αυτούσιες, είτε μέρη αυτών, με ή χωρίς παραλλαγές σε αρκετά σημεία του κομματιού.

Αναλυτικά:

- **Δομή:** Ακολουθεί, με βάση τη μουσική δομή του, το σχήμα **A1-B-A2-B-A3**. Τα τμήματα A1, A2 και A3 βρίσκονται τονικά στη Σολ μείζονα (**G major**), ενώ το τμήμα B που παρεμβάλλεται μεταξύ αυτών βρίσκεται στη σχετική ελάσσονα, δηλαδή στη Μι ελάσσονα (**E minor**). Η αλλαγή στην τονικότητα εξυπηρετεί την είσοδο μίας καινούργιας συνθετικής ενότητας, ενώ παράλληλα εντάσσει ένα στοιχείο της blues μουσικής,⁴⁹⁰ σε μία σύνθεση με αρκετά έντονα τζαζ στοιχεία, όπως οι συγχορδίες και η ρυθμική δομή.

⁴⁸⁹Danielle C. Heard, "DON'T LET ME BE MISUNDERSTOOD": Nina Simone's Theater of Invisibility, Callaloo 35, τ.χ 4 (The Johns Hopkins University Press, 2012), 1067.

⁴⁹⁰ ο.π.

28

31

1. Hound dogs on my trail

491

Παράδειγμα: **ρυθμική δομή με συγκοπές και όγδοα**, τροπικότητα με τη χρήση της Μι ελάσσονας (Mi-).

Στο παραπάνω παράδειγμα χρησιμοποιείται η πιανιστική συνοδεία, με σκοπό την κατανόηση της ρυθμικής δομής του κομματιού.

➤ **Αρμονία:**

Οι βασικές διαδοχές συγχορδιών φαίνονται στα παρακάτω αποσπάσματα του μουσικού κειμένου:

1^ο μέρος (Sol+):

⁴⁹¹ Η συνολική παρτιτούρα που γράφτηκε περιέχει ελάχιστα στοιχεία από ήδη υπάρχουσα, αλλά αποτελεί σε μεγάλο βαθμό προσωπική ακουστική καταγραφή.

$\text{♩} = 150$ G6 G6 I6

Spoken: The name of the song is Mississippi Goddam. Al-a-ba-ma's got
And I mean every word of

G6 G6 Am7 D7 Am7 E7 Am7
me so up-set, Ten-nes-see made me lose my rest and eve-ry-bo dy knows

D7 Am7 D7 V7-I G 1. Am7 D7 2. G I G
a-bout Mis-sis-sip-pi god-dam Can't you see it Can't

G7 C IV C A7 A7
you feel it It's all in the air I can't stand the pres-sure much lon-ger

D7 D7 V7 G6 I6 G6 G6
some-bodysa-y a prayer Al-a-ba-ma's got meso up-set Ten-nes-see made me

Am7 D7 Am7 E7 Am7 D7 Am7 D7 G F#m7sus4 B7
lose my rest and eve-ry bo-dy knows a-bout Mis-sis-sip-pi god-dam

spoken: This is a showtune but
show hasn't been written for it yet

2^ο μέρος (Mi-): 2 διαδοχές που επαναλαμβάνονται

28 Em Mi- Em i Em Em
1. Hound dogs on my trail school chil-dren

35 Em F#m7b5 ii7b5 B7 V7 Em7 I7
sit-ting in jail, black cat crossed my path I think ev-eryday is going to

2
39 B7 V7-I Em Em Em Em Em Em Em
be my la-ast Lord ha-ve mer-cy on this land of mine We

51 B7 Em B7 Em Em Em Em Em i
 so I know They keep on say-ing, "Go slow" But

68 Em too slow Em too slow Am7 iv7
 Em Em Em Em
 that's just the trou-ble wash-ing the win-dows pick-ing the cot-ton

73 too slow Am7 Em i too slow Em F#/C# F#/C#
 Am7 Em Em Em
 you're just plain rot-ten, you're too da-mn la-zy The

78 Am/C iv B7 too slow V7 C/E VI F9#11 II9#11 Em7 i7 A7 IV7 Eb7 Ib7
 Am7 Em7 Em7 Em7
 think-ing's cra-zy Where am I go-ing? What am I do-ing? I don't know,

83 D11 V11--7 D7 G6 i6 G6 G6
 D7 G6 G6 G6
 I don't know Just try to do your ve-ry best stand up, be count-ed with

Στο μέρος αυτό, η χρήση ελάσσονων συγχορδιών ακολουθεί το δραματικό περιεχόμενο των στίχων, όπου η τραγουδίστρια εξιστορεί τα δεινά της αφροαμερικανικής κοινότητας και αποζητά την ισότητα.

Οι συχνές πτώσεις, ημιπτώσεις και ακόμη περισσότερο οι τέλειες πτώσεις, διαχωρίζουν τις μουσικές φράσεις, εξυπηρετώντας ταυτόχρονα την εκφορά των στίχων και την ολοκλήρωση των νοημάτων.

- Παραδείγματα τέλειων πτώσεων:

8 D7 Am7 V7-I D7 G
 a-bout Mis-sis-sip-pi god-dam

39 B7 V7-I Em
 be my la-ast

- Παράδειγμα ημίπτωσης:

18 D7 D7 V7

some-body sa-y a prayer

- **Σχήμα:** Παρατίθεται ένα μικρό σχήμα της μουσικής δομής του τραγουδιού, με αντίστοιχα αποσπάσματα του μουσικού κειμένου.

Μακροδομή: A1 – B – A2 – B – A3

1. A1= Versus 1, Τονικότητα: Sol+

- α' θεματική ομάδα (3-10):

$\text{♩} = 150$ G6 G6

Spoken: The name of the song is Mississippi Goddam. Al-a-ba-ma's got
And I mean every word of

me so up-set, Ten-nes-see made me lose my rest and eve-ry-bo-dy knows
a-bout Mis-sis-sip-pi god-dam Can't you see it Can't

- β' θεματική ομάδα (11-19):

8 D7 Am7 D7 G Am7 D7 G G G

a-bout Mis-sis-sip-pi god-dam Can't you see it Can't
you feel it It's all in the air I can't stand the pres-sure much lon-ger
some-body sa-y a prayer Al-a-ba-ma's got meso up-set Ten-nes-see made me

- Επανεμφάνιση α' θεματικής ομάδας (20-26)

2. B= Verse 2 (+refrain), Τονικότητα: Mi-

- α' θεματική ομάδα (32-39)

spoken: This is a showtune but
show hasn't been written for it yet

28 Em Em Em Em

1.Hound dogs on my trail school chil-dren

35 Em F#m7b5 B7 Em7

sit-ting in jail, black cat crossed my path I think ev - ery day is going to

- 1^η Παραλλαγή α' θεματικής ομάδας (43-51)
- 2^η Παραλλαγή α' θεματικής ομάδας (55-64):

39 B7 Em Em Em Em Em Em Em

be my la-ast Lord ha-ve mer-cy on this land of mine We

46 Em Em F#m7b5 B7

all gon-na get it in due time I don't be-long here I don't be-long there I've

50 Em B7 Em Em Em Em Em

e-ven stopped be - liev-ing in pray-er Don't

56 Em Em Em Em F#m7b5

tell me I'll tell you me and my peo-ple just a-bout due I've been there

61 B7 Em B7 Em Em Em Em Em

so I know They keep on say-ing, "Go slow" But

- β' θεματική ομάδα (67-83):

61 B7 Em B7 Em Em Em Em Em

so I know They keep on say-ing, "Go slow" But

68 Em too slow Em Em too slow Em Am7

that's just the trou-ble wash-ing the win-dows pick-ing the cot-ton

73 too slow Am7 Em too slow Em F#/C# too slow F#/C#

you're just plain rot-ten, you're too da-mn la-zy The

78 Am/C B7 too slow C/E F9#11 Em7 A7 Eb7

think-ing's cra-zy Where am I go-ing? What am I do-ing? I don't know,

83 D11 D7 G6 G6 G6

I don't know Just try to do your ve-ry best stand up, be count-ed with

3. A2= Είναι μέρος του Versus 2, είναι τμήμα του A1 και όχι ολική επαναφορά του, γι' αυτό και δεν ονομάστηκαν και τα δύο A. Τονικότητα: Επαναφορά της αρχικής Sol+
- Επαναφορά α' θεματικής ομάδας (84-91)
4. B= Versus 3, επαναφορά του B, απλώς με διαφορετικούς στίχους και μικρές παραλλαγές του φωνητικού μέρους, Τονικότητα: Mi- (95-146)

92 Em Em Em Em Em Em
 spoken: I bet you
 thought I was kidding,
 didn't you? 1. Pick-et lines, school boy - cotts they try to say it's

98 Em F#m7b5 B7 Em
 a com-mun-ist plot All I want is e - qua-li - ty for my sis-ter my bro-ther,

102 B7 Em Em Em Em Em
 my peo-ple and me. .Yes, you lied to me

108 Em Em Em Am7 B7
 all these years. You told me to wash and clean my ears. And talk real fine just like a la - dy.

113 Em Em Em Em Em Em
 And you'd stop call-ing me Si-ster Sa-die Oh, but

119 Em Em Em Em Am
 this whole coun-try is full of lies. You're all gon-na die and die like flies. I don't trust you

124 B7 Em Em Em Em Em
 a-ny more. You keepon say-ing "Go slow" Go - o - o slow

5. A3= Μέρος του Versus 3, είναι τμήμα του A1 και όχι ολική επαναφορά του, ελαφρώς παραλλαγμένο, τονικότητα: Επαναφορά στη Sol+. (αν μιλούσαμε για κλασική μουσική θα λέγαμε ότι είναι μία coda που χρησιμοποιεί θεματικό υλικό από το πρώτο μέρος, παρουσιάζει ενδιαφέρον σαν παρατήρηση λόγω της κλασικής της εκπαίδευσης)

144 Em7 A7 Eb7 D11 D7 G6

Why don't you feel it? I don't know, I don't know. You don't have to live

148 G6 G6 Am7 D7 Am E7 Am7

next to me, just give me my e - qua-li - ty, 'cause ev - ery-bo - dy knows

152 D7 Am7 D7 Am E7 Am7 D7 Am D7 Am7 E7 Am7

a-bout Mis - sis-sip-pi ev - ery-bo - dy knows a-bout A - la-ba-ma ev-ery-bo - dy knows

156 D7 Am7 D7 G G G G

a-bout Mis - sis-sip-pi god - dam

5.1.3 Κοινωνικό υπόβαθρο

Το τραγούδι αποτελεί έναν πολιτικό ύμνο, καθώς η Nina Simone μέσα από τους στίχους της εκφράζει θυμό και απελπισία⁴⁹² και αμφισβητεί την αποδοτικότητα της ειρηνικής διαμαρτυρίας.⁴⁹³

Πριν το πρώτο μέρος, η Simone απευθύνεται στο κοινό τονίζοντας πως εννοεί πλήρως κάθε λέξη του τραγουδιού, χωρίς καμία εξαίρεση.⁴⁹⁴ Την έντονη αυτή συνομιλία συνεχίζει και στο τέλος του δεύτερου μέρους όταν απευθυνόμενη στο κοινό αναφέρει πως νόμιζαν πως αστειεύεται με όσα τους είπε στο ξεκίνημά του.

⁴⁹² Ruth Feldstein, 'I Don't Trust You Anymore': Nina Simone, Culture, and Black Activism in the 1960s', *Journal of American History* 91, τχ. 4 (Oxford University Press, 2005), 1349.

⁴⁹³ ο.π., 253.

⁴⁹⁴ Danielle C. Heard, "DON'T LET ME BE MISUNDERSTOOD": Nina Simone's Theater of Invisibility, *Callaloo* 35, τ.χ 4 (The Johns Hopkins University Press, 2012), 1066.

Στο πρώτο μέρος, ο γρήγορος ρυθμός έρχεται σε αντίθεση με την αντίδραση κατά του ρατσισμού και της πολιτικής του Jim Crow, που δηλώνεται έμμεσα.⁴⁹⁵ Χρησιμοποιεί, μάλιστα, την αναφορά σε μέρη όπου έχει εκδηλωθεί με βίαιο τρόπο το αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής, όπως ο βομβαρδισμός στο Birmingham και ο πυροβολισμός του ακτιβιστή Medgar Evers στον Μισσισιπή⁴⁹⁶ (“*And everybody knows about Mississippi, goddamn*”). Ταυτόχρονα, δηλώνει τα προσωπικά της αισθήματα αναστάτωσης και ανησυχίας (“*Alabama's gotten me so upset*”, “*Tennessee made me lose my rest*”).

Στο μέρος αυτό, ακόμη, προκαλεί το κοινό να αντιμετωπίσει την πραγματικότητα μέσω των στίχων: “*Can't you see it?*”, “*Can't you feel it?*” και “*It's all in the air*”. Σε πολλούς στίχους, η ίδια εκδηλώνει ότι η κοινωνική συνθήκη που επικρατούσε στις ΗΠΑ, της δημιουργούσε αισθήματα καταπίεσης. Παράδειγμα αποτελεί ο στίχος: “*I can't stand the pressure much longer*”.

Στο δεύτερο μέρος, η αλλαγή τονικότητας εξυπηρετεί και τη στιχουργική μεταφορά από την οργή στην τραγικότητα. Τα λόγια σε αυτό το σημείο, αν και μοιάζουν με αυτά του πρώτου μέρους, εστιάζουν στο να γίνουν αντιληπτές από το κοινό οι τραγικές συνθήκες που βιώνει η κοινότητά της.⁴⁹⁷ Ουσιαστικά, δηλώνει τον πόνο των Αφροαμερικανών για τα ρατσιστικά στερεότυπα και την άνιση πολιτική τους μεταχείριση. Ένα παράδειγμα αποτελούν οι στίχοι: “*Washing the windows*” και “*Picking the cotton*”, που κάνουν αναφορά στα χρόνια της δουλειάς. Επιπλέον, φαίνεται να κλονίζεται η πίστη της στο Θεό στον στίχο: “*I've ever stopped believing in prayer*”.

Στο τρίτο και τελευταίο μέρος του τραγουδιού, η Simone ασκεί κριτική στο «Κίνημα των Πολιτικών Δικαιωμάτων» για τις ειρηνικές του διαθέσεις.⁴⁹⁸ Η αποστροφή της προς την ειρηνική στάση της κοινότητάς της και η εκδικητική διάθεσή της, φανερώνονται στον στίχο: “*You're all gonna die and die like flies*”. Στο ίδιο μέρος επιβεβαιώνεται η ακτιβιστική της δράση με στόχο την ίση μεταχείριση όλων των πολιτών, μέσω των στίχων: “*All I want is equality. For my sister, my brother, my people, and me*”.

Λίγους στίχους μετά τίθεται προς προβληματισμό και το ζήτημα της ισότητας των δύο φύλων με έντονο τρόπο. Η Simone δηλώνει αντίθετη στον εξευγενισμό που «οφείλει» να διακρίνει τη γυναίκα, σύμφωνα με τα πρότυπα της εποχής, μέσω των στίχων: “*You told me to wash and clean my ears*”, “*And talk real fine just like a lady*” και “*And you'd stop calling me Sister Sadie*”. Με αυτόν τον τρόπο, προσπαθεί να δείξει ότι πρέπει να αναθεωρηθεί ο ρόλος της γυναίκας στον αγώνα για την ισότητα, και προωθεί τον σεβασμό προς τις έγχρωμες γυναίκες.⁴⁹⁹

⁴⁹⁵ο.π., 1063-1064.

⁴⁹⁶ Liz Fields, “The story behind Nina Simone’s protest song, Mississippi Goddam”, Pbs, January 14, 2021, accessed by 24 July, 2024, <https://www.pbs.org/wnet/americanmasters/the-story-behind-nina-simones-protest-song-mississippi-goddam/16651/>.

⁴⁹⁷Danielle C. Heard, “DON'T LET ME BE MISUNDERSTOOD”: Nina Simone's Theater of Invisibility, Callaloo 35, τ.χ 4 (The Johns Hopkins University Press, 2012), 1067-1068.

⁴⁹⁸ο.π.

⁴⁹⁹Ruth Feldstein, “I Don’t Trust You Anymore’: Nina Simone, Culture, and Black Activism in the 1960s”, *Journal of American History* 91, τχ. 4 (Oxford University Press, 2005), 1365-1366.

5.1.4 Παράθεση και απόδοση των στίχων

Spoken: “The name of this tune is Mississippi Goddam. And I mean every word of it!”	«Το όνομα του τραγουδιού είναι Mississippi Goddam. Και εννοώ κάθε λέξη του»!
Alabama's gotten me so upset	Η Αλαμπάμα με αναστάτωσε τόσο πολύ.
Tennessee made me lose my rest	Το Τένεσυ με έκανε να χάσω τον ύπνο μου.
And everybody knows about Mississippi, goddamn.	Και όλοι ξέρουν για το Μισισιπή, διάολε (goddam: παράφραση του goddamn), (2φορές)
Can't you see it? Can you feel it?	Δε το βλέπεις; Δε το νιώθεις?
It's all in the air I can't stand the pressure much longer	Είναι όλα στον αέρα. Δεν αντέχω άλλο αυτήν τη πίεση.
Somebody say a prayer	Κάποιος ας προσευχηθεί.
Alabama's gotten me so upset	Η Αλαμπάμα με αναστάτωσε τόσο πολύ.
Tennessee made me lose my rest	Το Τένεσυ με έκανε να χάσω τον ύπνο μου.
And everybody knows about Mississippi, goddamn.	Και όλοι ξέρουν για το Μισισιπή, διάολε
Spoken: “This is a show tune, but the show hasn't been written for it, yet.”	Μιλώντας: «Αυτή είναι μια μελωδία για παράσταση. Αλλά η παράσταση αυτή δεν έχει γραφτεί ακόμη»!
Hound dogs on my trail School children sitting in jail Black cat cross my path	«Κυνηγόσκυλα» στα ίχνη μου. Μαθητές στην φυλακή. Μαύρες γάτες διασχίζουν το δρόμο μου.
I think every day's gonna be my last	Νιώθω ότι κάθε μέρα είναι η τελευταία μου.
Lord, have mercy on this land of mine.	Κύριε δείξε έλεος στη γη μου.
We all gonna get it in due time. I don't belong here, I don't belong there.	Όλοι θα το έχουμε στην ώρα μας. Δεν ανήκω εδώ, δεν ανήκω εκεί.

I've even stopped believing in prayer.	Έχω σταματήσει να πιστεύω ακόμη και στην προσευχή.
Don't tell me, I'll tell you.	Μη μου πεις. Θα σου πω εγώ.
Me and my people just about due.	Εγώ και οι άνθρωποι μου έχουμε σχεδόν τελειώσει.
I've been there, so, I know.	Έχω βρεθεί εκεί, οπότε ξέρω.
They keep on saying, "Go slow".	Λένε συνεχώς: «Πήγαινε αργά»
But that's just the trouble (do it slow)	Αλλά αυτό είναι το πρόβλημα! («κάντο αργά»)
Washing the windows (too slow).	Πλένοντας τα παράθυρα («πολύ αργά»).
Picking the cotton (too slow.)	Μαζεύοντας το βαμβάκι («πολύ αργά»).
You're just plain rotten (too slow.)	Είσαι απλά σάπιος («πολύ αργά»).
You're too damn lazy (too slow).	Είσαι πολύ τεμπέλης («πολύ αργά»).
The thinking is crazy (too slow).	Οι σκέψεις είναι μια τρέλα («πολύ αργά»).
Where am I going? What am I doing? I don't know, I don't know.	Που πηγαίνω; Τι κάνω; Δεν ξέρω, δεν ξέρω.
Just try to do your very best.	Απλά προσπάθησε να κάνεις ό,τι καλύτερο μπορείς.
Stand up, be counted with all the rest.	Ξεσηκωθείτε ώστε να υπολογιστείτε όπως όλοι οι άλλοι.
'Cause everybody knows about Mississippi, goddamn.	Γιατί όλοι ξέρουν για το Μισισιπή, διάολε
Spoken: "I bet you thought I was kidding, didn't you"?	«Στοιχηματίζω ότι νομίζατε ότι αστειεύομαι, έτσι;»
Picket lines, school boycotts	Απεργίες, μποϊκοτάζ σχολείων (κατά του διαχωρισμού στην εκπαίδευση)
They try to say it's a communist plot.	Προσπαθούν να αποδείξουν ότι είναι ένα κομμουνιστικό σχέδιο.
All I want is equality	Το μόνο που ζητώ είναι ισότητα.
For my sister, my brother, my people, and me	Για την αδελφή μου, τον αδερφό μου, τους ανθρώπου μου και εμένα.

Yes, you lied to me all these years.	Ναι, μου είπες ψέματα όλα αυτά τα χρόνια.
You told me to wash and clean my ears.	Μου είπες να καθαρίσω τα αυτιά μου.
And talk real fine just like a lady.	Και να μιλάω κομψά, όπως αρμόζει σε μία κυρία.
And you'd stop calling me Sister Sadie.	Και θα σταματήσεις να με αποκαλείς αδερφή Sadie. ⁵⁰⁰
Oh, but this whole country is full of lies.	Ωωω, αλλά αυτή η χώρα είναι γεμάτη ψέματα.
You're all gonna die and die like flies.	Θα πεθάνετε όλοι, σαν να είστε μύγες. (ο ένας μετά τον άλλον, σαν να μην είστε άνθρωποι)
I don't trust you anymore.	Δεν σε εμπιστεύομαι πια.
You keep on saying, "Go slow".	Συνεχίζεις να λες: «Πάνε αργά».
Go slow.	«Πάνε αργά».
But that's just the trouble! (too slow)	Αλλά αυτό είναι το πρόβλημα! («πολύ αργά»)
Desegregation (too slow)	Κατάργηση φυλετικού διαχωρισμού («πολύ αργά»)
Mass participation (too slow)	Μαζική συμμετοχή («πολύ αργά»)
Reunification (too slow)	Επανένωση («πολύ αργά»)
Do things gradually (too slow)	Δράστε σταδιακά («πολύ αργά»)
But bring more tragedy (too slow).	Αλλά φέρτε περισσότερη τραγωδία («πολύ αργά»).
Why don't you see it? Why don't you feel it?	Γιατί δεν το βλέπεις; Γιατί δε το νιώθεις;
I don't know, I don't know	Δεν ξέρω, δεν ξέρω.
You don't have to live next to me.	Δεν χρειάζεται να ζήσεις δίπλα μου.
Just give me my equality.	Απλώς δώσε μου την ισότητά μου.
Everybody knows about Mississippi	Όλοι ξέρουν για το Μισισιπή.
Everybody knows about Alabama	Όλοι ξέρουν για την Αλαμπάμα.

⁵⁰⁰ Χαρακτήρας από το “*The Adventures of Huckleberry Finn*” του Mark Twain, γυναίκα ενός διωγμένου σκλάβου (“Who Is Sister Sadie?”, Viva, <https://vocal.media/viva/who-is-sister-sadie>.)

Everybody knows about Mississippi, Και όλοι ξέρουν για το Μισισιπή, διάολε
goddamn

Screaming: “That's it!”

«Αυτό ήταν»!

5.2 Four Women της Nina Simone

5.2.1 Ιστορικά στοιχεία

Το “Four Women” γράφτηκε, και αυτό, από την ίδια τη Nina Simone. Ηχογραφήθηκε το 1966⁵⁰¹ από τη Philips Records⁵⁰² για το άλμπουμ “Wild is the wind”.⁵⁰³ Το κομμάτι αποτελεί έναν ύμνο του «Μαύρου Φεμινισμού» της δεκαετίας του 1970.⁵⁰⁴

Το άλμπουμ αυτό εντάχθηκε στα Top 200 άλμπουμ του Billboard Charts στις 5 Νοεμβρίου 1966 και κατέκτησε την 110^η θέση στις 24 Δεκεμβρίου της ίδιας χρονιάς. Συνολικά, παρέμεινε στην κατάταξη αυτή για εννέα εβδομάδες.⁵⁰⁵

Δεν υπήρξε κάποια συγκεκριμένη αφορμή για να γράψει το τραγούδι αυτό, όπως έγινε με το “Mississippi Goddam”. Γράφτηκε σε μια περίοδο που η Simone είχε ήδη αρχίσει να γράφει «τραγούδια διαμαρτυρίας» και να είναι πολιτικά ενεργή.

Για το τραγούδι αυτό ανέφερε στην αυτοβιογραφία της πως οι Αφροαμερικανίδες γυναίκες δε ξέρουν τι θέλουν, γιατί καθορίζονται από παράγοντες εκτός του ελέγχου τους, μέχρι να καταφέρουν να βρουν τη δύναμη να ορίσουν οι ίδιες τον εαυτό τους.⁵⁰⁶

Σύμφωνα με κάποιες απόψεις, το “Four Women” συνδέεται με το “Mississippi Goddam” σε νοηματικό επίπεδο. Κατά κάποιον τρόπο, φαίνεται η Simone να μεταφέρει την πνευματική υπόσταση των τεσσάρων κοριτσιών του Birmingham στις ιστορίες των τεσσάρων γυναικών του παρόντος τραγουδιού.⁵⁰⁷

Το βασικό στοιχείο του είναι η εξιστόρηση των εμπειριών τεσσάρων διαφορετικών μαύρων γυναικών, που η ζωή τους καθορίστηκε από την απόχρωση του δέρματος τους και τη γενεαλογική σχέση τους με τη σκλαβιά και την καταπίεση.⁵⁰⁸ Πρόθεση της ίδιας της δημιουργού ήταν να δείξει πως οι γυναίκες αυτές γίνονται θύματα των λευκών προτύπων ομορφιάς.⁵⁰⁹

⁵⁰¹Ruth Feldstein, “I Don’t Trust You Anymore’: Nina Simone, Culture, and Black Activism in the 1960s’, *Journal of American History* 91, τχ. 4 (Oxford University Press, 2005), 1352.

⁵⁰² *Nina Simone - Four Women*, 1966, <https://www.discogs.com/master/1260209-Nina-Simone-Four-Women>.

⁵⁰³ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 59.

⁵⁰⁴ Danielle C. Heard, “Don’t Let Me Be Misunderstood”: Nina Simone’s Theater of Invisibility’, *Callaloo* 35, τχ. 4 (The Johns Hopkins University Press, 2012), 1071-1072.

⁵⁰⁵ ‘Nina Simone | Biography, Music & News | Billboard’, ημερομηνία πρόσβασης 31 Μάιος 2024, <https://www.billboard.com/artist/nina-simone/chart-history/hsi/>.

⁵⁰⁶ Nina Simone and Stephen Cleary, *I put a spell on you* (USA: Hachette Books, 2020), 115.

⁵⁰⁷ Danielle C. Heard, “DON’T LET ME BE MISUNDERSTOOD”: Nina Simone’s Theater of Invisibility, *Callaloo* 35, τ.χ 4 (The Johns Hopkins University Press, 2012), 1072.

⁵⁰⁸ ο.π.

⁵⁰⁹ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 59.

Ωστόσο, αποτελεί ένα διαφορούμενο τραγούδι που προκάλεσε αντιδράσεις.⁵¹⁰ Θεωρήθηκε από αρκετούς ακροατές ότι πρόσβαλε τις μαύρες γυναίκες και απαγορεύτηκε σε διάφορες περιοχές, όπως η Νέα Υόρκη και η Φιλαδέλφεια.⁵¹¹

Το τραγούδι θίγει αρκετά ζητήματα παράλληλα, όπως φυλετικά, κοινωνικής τάξης, ισότητας φύλου και σεξουαλικής ταυτότητας. Παρόλα αυτά, εστιάζει περισσότερο στις φυλετικές και έμφυλες διακρίσεις που ταλάνιζαν την Αμερική του 1960.⁵¹² Μεταξύ των δύο αυτών κύριων ζητημάτων, γίνεται συσχετισμός για το πώς η απόχρωση του δέρματος εντείνει το φυλετικό διαχωρισμό και την ανισότητα των δύο φύλων.⁵¹³ Εξερευνεί, με άλλα λόγια, τα όρια μεταξύ των ανισοτήτων μέσα από το παράδειγμα των τεσσάρων γυναικών.⁵¹⁴

Θεωρείται ένα τραγούδι με το οποίο ταυτίστηκαν πολλές γυναίκες, συμβάλλοντας στο να σπάσουν τη σιωπή τους για όσα βίωναν και να μιλήσουν για τις εμπειρίες τους.⁵¹⁵ Ξεχωρίζει για τον ποιητικό λόγο των στίχων,⁵¹⁶ τη σαφήνεια και την ευθύτητά του.⁵¹⁷

Σε μία συναυλία της το 1968 στην Ολλανδία, η Simone για την ερμηνεία του συγκεκριμένου τραγουδιού υιοθέτησε μια εμφάνιση με afro χτένισμα, ως σύμβολο της μαύρης περηφάνειας. Η επιλογή αυτής της εμφάνισης είχε πολιτική χροιά.⁵¹⁸

5.2.2 Μουσική θεώρηση

Το τραγούδι βρίσκεται τονικά στη Λα ελάσσονα (**A minor**) και δεν παρατηρείται κάποια μετατροπία κατά τη διάρκειά του. Διατηρεί μια σταθερή ρυθμική δομή, αλλά και μια αρμονική συνοχή σε κάθε μέρος. Τα **τέσσερα μέρη** είναι **δομικά όμοια** και δεν εμφανίζεται κάποιο ρεφραίν ανάμεσά τους. Αποτελεί, κατά κάποιον τρόπο, μια μορφή μουσικής απαγγελίας, που εστιάζει στο να ειπωθεί μια ιστορία και να διαδοθεί ένα μήνυμα, αυτό της ισότητας.

Από άποψη τέμπο, το κομμάτι βρίσκεται στα 80 bpm και δεν παρατηρείται κάποια αλλαγή σε αυτό. Το μέτρο του τραγουδιού είναι τα 4/4.

⁵¹⁰Ruth Feldstein, 'I Don't Trust You Anymore': Nina Simone, Culture, and Black Activism in the 1960s', *Journal of American History* 91, τχ. 4 (Oxford University Press, 2005), 1352.

⁵¹¹*Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 59.

⁵¹² Jasmine A. Mena και P. Khalil Saucier, "Don't Let Me Be Misunderstood": Nina Simone's Africana Womanism', *Journal of Black Studies* 45, τχ. 3 (Sage Publications, Inc., 2014), 261.

⁵¹³Ruth Feldstein, 'I Don't Trust You Anymore': Nina Simone, Culture, and Black Activism in the 1960s', *Journal of American History* 91, τχ. 4 (Oxford University Press, 2005), 1352.

⁵¹⁴Jasmine A. Mena και P. Khalil Saucier, "Don't Let Me Be Misunderstood": Nina Simone's Africana Womanism', *Journal of Black Studies* 45, τχ. 3 (Sage Publications, Inc., 2014), 256.

⁵¹⁵ο.π., 261.

⁵¹⁶Danielle C. Heard, "DON'T LET ME BE MISUNDERSTOOD": Nina Simone's Theater of Invisibility, *Callaloo* 35, τ.χ 4 (The Johns Hopkins University Press, 2012), 1072.

⁵¹⁷ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 59.

⁵¹⁸Danielle C. Heard, "DON'T LET ME BE MISUNDERSTOOD": Nina Simone's Theater of Invisibility, *Callaloo* 35, τ.χ 4 (The Johns Hopkins University Press, 2012), 1072-1073.

➤ Έκταση:

Έκταση: G3-A4

Χαρακτηριστικό ρυθμικό μέρος του κομματιού επαναλαμβάνεται διαρκώς από το πιάνο, όπως φαίνεται στο παρακάτω παράδειγμα, αιτιολογώντας την αρμονική και ρυθμική σταθερότητα που προαναφέρθηκε.

519

Η πιανιστική συνοδεία συμβάλλει στην κατανόηση της ρυθμικής δομής του κομματιού.

⁵¹⁹ Η συνολική παρτιτούρα που γράφτηκε χρησιμοποιεί στοιχεία από ήδη υπάρχουσα, αλλά επιβλήθηκαν σημαντικές αλλαγές λόγω εύρεσης λαθών, με βάση την ακουστική αναγνώριση.

➤ **Αρμονία:** Σε όλο το τραγούδι χρησιμοποιείται μια σταθερή αρμονική διαδοχή:

Nina Simone

♩ = 80

Am7 i7 Am7 Am7 Am7 Am7₃ Am7

My skin is black My

7 Am7 Am7 Bm7b5 ii7b5 Bm7b5 Am7 i7

arms are long My hair is woolly My back is

12 Am7 Bm7b5 ii7b5 E7sus4 V7-i7 Am7

strong Strong enough to take the pain inflicted again

16 Am7 Bm7b5 ii7b5 E7sus4 V7-i7 Am7

and again What do they call me My name is AUNT SA-RAH

20 Am7 Am7 Am7 Am7 Am7

My name is Aunt Sa-rah Aunt Sa-rah

Στο τέλος του, παρατηρείται μια μικρή διαφοροποίηση στην αρμονική διαδοχή:

77 Bm7b5 ii7b5 Bm7b5 Am7 i7 Am7 3

kill the first mother I see my life has been rough I'm

81 Bm7b5 ii7b5 E7sus4 V7 Am7 i7 Am/G i

awfully bitter these days Because my parents were slaves What do they call

85 rit. VI E7sus4 V7-i Am Bm7b5 E7sus4 A

me My name is PEA-CHES freely

Ισχυρότερη Τέλεια Πτώση(TAIΠ)

Στο πρώτο μέρος (4-23), οι πτώσεις συμβαίνουν σχεδόν σε κάθε στίχο επικυρώνοντας τη σημασία τους. Η ισχυρότερη αυτών είναι η τέλεια πτώση, που βρίσκεται στο τέλος του 1^{ου} μέρους, με επανάληψη του ίδιου στίχου.

Nina Simone

$\text{♩} = 80$

My skin is black My
 arms are long My hair is woolly My back is
 strong Strong enough to take the pain inflicted again
 and again What do they call me My name is AUNT SA-RAH
 My name is Aunt Sa-rah Aunt Sa-rah

Το ίδιο συμβαίνει και με το 2^ο μέρος (25-41), όπου παρατηρούνται όμως κάποιες διαφοροποιήσεις στο κλείσιμο του σχετικά με τη μελωδική γραμμή, αλλά και με το χαρακτηριστικό ρυθμικό μοτίβο, που εμφανίζει μικρές παραλλαγές σε κάποια μέτρα.

My skin is yellow My hair is long Bet-ween
 to worlds I do be-long My father was rich and white

Η αρμονία, οι πτώσεις και η ρυθμική διάρθρωση παραμένει ίδια και στο τρίτο μέρος (46-65). Η ομοιογένεια των τριών πρώτων μερών σχετίζεται με την αφήγηση τριών διαφορετικών ιστοριών, αλλά εξίσου σημαντικών, για τη Simone.

43 Am7 Am7 Am7 Am7 Am7 Am7 Am7

My skin is tan My hair is fine

50 Am7 Bm7b5 Bm7b5 Am7 Am7

My hips in - vite you My mouth like wine

55 Bm7b5 E7sus4 Am7 Am7 3

Whose li-ttle girl am I A-ny-one who was mo-ney to buy What do they

59 Bm7b5 E7sus4 Am7 Am7 Am7 Am7

call me My name is SWEET THING My name is Sweet Thing

Το τελευταίο μέρος (72-88) είναι γενικότερα το πιο έντονο ερμηνευτικά. Εμφανίζει αλλαγές στην προσέγγιση της μελωδίας, με περισσότερη ένταση στις ψηλές νότες και κορώνες. Επίσης, εμφανίζεται ένα ritenuτο που ενισχύει την ένταση αυτή στο μέτρο 85, όπως φαίνεται στο παρακάτω απόσπασμα. Η τελευταία τέλεια πτώση είναι η πιο ισχυρή στο κομμάτι και έχει τη μεγαλύτερη διάρκεια. Η τελευταία συγχορδία, μάλιστα, είναι η Λα αλλά σε μείζονα κλίμακα. Προσφέρει την αίσθηση της κατάληξης ολόκληρου του τραγουδιού και αποτελεί την πιο έντονη και συναισθηματικά δυνατή στιγμή του, καθώς στο σημείο αυτό η τραγουδίστρια κραυγάζει τον τελευταίο στίχο του τραγουδιού, για να επικυρώσει τη σημασία του.

81 Bm7b5 E7sus4 Am7 Am/G

aw-fully bit-ter these days Be-cause my pa-rents were slaves What do they call

85 rit. F E7sus4 Am Bm7b5 E7sus4 A

me My name is PEA-CHES

freely • Ισχυρότερη Τέλεια Πτώση (ΤΑΠ) •

Η ένταση και ο «ενοχλητικός», οξύς ήχος του τέταρτου μέρους έρχονται σε αντίθεση με τα υπόλοιπα τρία μέρη.⁵²⁰ Το ένρινο στοιχείο της φωνής της Peaches φανερώνει την επιρροή από τη blues μουσική και την avant-garde. Γενικότερα, η Simone ακόμα και στις ζωντανές εμφανίσεις της, τις δύο τελευταίες γραμμές των στίχων τις τραγουδάει πάνω σε μια cadenza, που κάνει crescendo, και φωνάζει το όνομα Peaches με διάρκεια 1,5 μέτρο. Στο σημείο αυτό, τα όργανα που ακούμε είναι πιάνο, φωνή, ηλεκτρικό μπάσο, ντραμς και φλάουτο να παίζουν σε ταυτοφωνία.⁵²¹

5.2.3 Κοινωνικό υπόβαθρο

Το “Four Women” είναι ένα τραγούδι, που όπως αναφέραμε, αποκαλύπτει τις ανισότητες μεταξύ των δύο φύλων,⁵²² θίγοντας ταυτόχρονα το ζήτημα του φυλετικού ρατσισμού.

Στο πρώτο μέρος, ξεκινάει η πρώτη ιστορία, αυτή της γυναίκας που αποκαλείται “Aunt Sarah”. Οι στίχοι υποδηλώνουν έναν δυνατό χαρακτήρα, που υπέφερε για μεγάλη διάρκεια της ζωής της από τον ρατσισμό και τη δουλεία. Αυτό φαίνεται στους στίχους: “*Strong enough to take the pain*” και “*Inflicted again and again*”.

Το δεύτερο μέρος αφορά την ιστορία της “Saffronia”. Πρόκειται για μια γυναίκα που έχει δύο διαφορετικές πολιτισμικές καταβολές, είναι μέλος δηλαδή μίας μικτής φυλής (“*My skin is yellow*”). Η ίδια δυσκολεύεται να ορίσει τον εαυτό της, καθώς βρίσκεται ανάμεσα σε δύο διαφορετικές κουλτούρες. Αυτό διαφαίνεται στον στίχο: “*Between two worlds, I do belong*”. Επιπλέον, στο μέρος αυτό δηλώνεται η καταπίεση και η βία που συχνά δέχονταν οι μαύρες γυναίκες από πλούσιους λευκούς άντρες, παραθέτοντας ως παράδειγμα τη μητέρα της “Saffronia” (“*My father was rich and white. He forced my mother late one night*”).

Το επόμενο μέρος περιγράφει την ιστορία μιας μαύρης ιερόδουλης (αναφέρεται ως “Sweet Thing”), η οποία γνωρίζει την αποδοχή τόσο από έγχρωμους όσο και από λευκούς άντρες. Αυτή η αποδοχή, ωστόσο, δε σχετίζεται με την απόχρωση του δέρματος της ή την εκτίμησή της ως γυναίκα, αλλά οφείλεται στο επάγγελμά της. Το γεγονός αυτό απορρέει από τους στίχους: “*Whose little girl am I? Anyone who has money to buy*”.

Το τέταρτο και τελευταίο μέρος, είναι αυτό με το οποίο φαίνεται να ταυτίζεται περισσότερο η Nina Simone. Περιγράφεται μια γυναίκα σκληρή, με απότομους τρόπους, που έχει αποκτήσει αντοχή στο να υποφέρει. Τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνονται από τους στίχους: “*my manner is tough*” και “*my life has been rough*”. Επιπλέον, αναφέρεται πως οι γονείς της τέταρτης προσωπικότητας του τραγουδιού ήταν σκλάβοι και για αυτό η ίδια έγινε σκληρός χαρακτήρας (“*I’m awfully bitter these days, because my parents were slaves*”).

⁵²⁰Danielle C. Heard, “DON’T LET ME BE MISUNDERSTOOD”: Nina Simone’s Theater of Invisibility, Callaloo 35, τ.χ 4 (The Johns Hopkins University Press, 2012), 1073.

⁵²¹ο.π., 1072.

⁵²²Ruth Feldstein, “I Don’t Trust You Anymore! Nina Simone, Culture, and Black Activism in the 1960s”, *Journal of American History* 91, τχ. 4 (Oxford University Press, 2005), 256.

Η τελευταία αυτή γυναίκα, που στο τραγούδι ονομάζεται “Peaches”, αποτελεί τη φωνή της οργισμένης μαύρης γυναίκας που καταπιέζεται από τα στερεότυπα.⁵²³ Θα μπορούσε να είναι ακόμη και μια γυναίκα της εποχής της μπλουζ, των Ma Rainey και Bessie Smith, αν σκεφτούμε χρονολογικά το γεγονός ότι οι γονείς της ήταν σκλάβοι. Ωστόσο, αν προσεγγίσουμε το γεγονός αυτό με ευρύτερο τρόπο θα παρατηρήσουμε ότι ο χαρακτήρας της ταιριάζει σε κάθε μαύρη γυναίκα ακόμη και μεταγενέστερων περιόδων,⁵²⁴ καθιστώντας τη μια διαχρονική φιγούρα.

Η Simone φωνάζει το όνομα της “Peaches” με έναν έντονο τρόπο σαν να είναι «φωνητικά απαίδευτη», την ώρα που το πιάνο αγγίζει την τελειότητα. Αυτή η ειρωνεία πραγματοποιείται σκόπιμα και εξυπηρετεί το στόχο της να διαδώσει το μήνυμα στο κοινό και να συνδεθεί μαζί του.⁵²⁵

5.2.4 Παράθεση και απόδοση στίχων

My skin is black	Το δέρμα μου είναι μαύρο.
My arms are long	Οι ώμοι μου είναι μεγάλοι.
My hair is woolly	Τα μαλλιά μου είναι μπερδεμένα.
My back is strong	Η πλάτη μου είναι δυνατή.
Strong enough to take the pain inflicted again and again	(Είμαι) Αρκετά δυνατή για να αντέξω τον πόνο, που μου επιβάλλεται ξανά και ξανά.
What do they call me	Πως με λένε;
My name is AUNT SARAH	Το όνομά μου είναι θεία Σάρα.
My name is Aunt Sarah	Το όνομά μου είναι θεία Σάρα.
My skin is yellow	Το δέρμα μου είναι κίτρινο.
My hair is long	Τα μαλλιά μου είναι μακριά.
Between two worlds	Ανάμεσα σε δύο κόσμους,
I do belong	ανήκω.
My father was rich and white	Ο πατέρας μου ήταν λευκός και πλούσιος.
He forced my mother late one night	Βίασε τη μητέρα μου αργά μια νύχτα.
What do they call me	Πως με λένε;
My name is SAFFRONIA	Το όνομά μου είναι Saffronia.
My name is Saffronia	Το όνομά μου είναι Saffronia.
My skin is tan	Το δέρμα μου είναι σκούρο.
My hair is fine	Τα μαλλιά μου είναι ωραία.
My hips invite you	Οι γοφοί μου σε προσκαλούν.
my mouth like wine	Το στόμα μου σαν κρασί.
Whose little girl am I?	Ποιανού κορίτσι είμαι;
Anyone who has money to buy	Οποιοδήποτε έχει χρήματα να «αγοράσει».
What do they call me	Πως με λένε;
My name is SWEET THING	Το όνομα μου είναι «Γλυκό πράγμα».

⁵²³Danielle C. Heard, "DON'T LET ME BE MISUNDERSTOOD": Nina Simone's Theater of Invisibility, Callaloo 35, τ.χ 4 (The Johns Hopkins University Press, 2012), 1071.

⁵²⁴ο.π, 1071-1072.

⁵²⁵ο.π, 1073.

My name is Sweet Thing

Το όνομα μου είναι «Γλυκό πράγμα».

My skin is brown
my manner is tough
I'll kill the first mother I see
my life has been too rough
I'm awfully bitter these days
because my parents were slaves
What do they call me
My name is PEACHES

Το δέρμα μου είναι καφέ.
Η συμπεριφορά μου είναι απότομη.
Θα σκοτώσω την πρώτη μητέρα που θα δω!
Η ζωή μου ήταν πολύ σκληρή.
Είμαι πολύ πικραμένη αυτές τις μέρες,
γιατί οι γονείς μου ήταν σκλάβοι.
Πως με λένε;
Το όνομά μου είναι Peaches!

5.3 “To be young, gifted and black” της Nina Simone

5.3.1 Ιστορικά στοιχεία

Το τραγούδι “To be young, gifted and black” είναι ένα τραγούδι το οποίο η Simone εμπνεύστηκε από την καλή της φίλη Lorraine Hansberry και το ομώνυμο θεατρικό της έργο,⁵²⁶ όπως προαναφέρθηκε. Η μουσική συντέθηκε από την ίδια, ενώ οι στίχοι γράφτηκαν από τον Weldon Irvine.

Το κομμάτι αυτό το αφιέρωσε στη μνήμη της Lorraine Hansberry,⁵²⁷ που πέθανε το 1965. Σε συναυλία της στο Berkeley, η Nina Simone δήλωσε πως «το τραγούδι είναι αφιερωμένο στη φίλη της, που της λείπει πολύ και θα μπορούσε να μιλάει για εκείνη όλο το βράδυ».⁵²⁸

Η Lorraine Hansberry ήταν συγγραφέας θεατρικών έργων και μάλιστα έγραψε το “A Raisin in the Sun”, που αποτέλεσε το πρώτο θεατρικό έργο έγχρωμης γυναίκας που ανέβηκε στο Broadway.⁵²⁹

Η προσωπικότητά της άσκησε μεγάλη επιρροή στην πολιτική σκέψη και δράση της Simone. Η ίδια έχει αναφέρει πως μαζί της μιλούσε μόνο για σημαντικά θέματα, για πολιτικές εξελίξεις και ιστορικά πρόσωπα. Η σχέση τους αποτελεί ένα παράδειγμα της σημασίας της συνεργασίας και φιλίας μεταξύ των μαύρων γυναικών.⁵³⁰

Το τραγούδι ηχογραφήθηκε το 1969⁵³¹ και κυκλοφόρησε ένα χρόνο μετά, το 1970, ως μέρος του άλμπουμ “Black Gold”.⁵³² Το άλμπουμ ηχογραφήθηκε κατά την εμφάνισή της στο

⁵²⁶ *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone* (Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011), 88.

⁵²⁷ ο.π.

⁵²⁸ Ruth Feldstein, ‘I Don’t Trust You Anymore’: Nina Simone, Culture, and Black Activism in the 1960s’, *Journal of American History* 91, τχ. 4 (Oxford University Press, 2005), 1375.

⁵²⁹ Kerry Acker, “Women in the Arts”: Nina Simone (Chelsea House Pub, 2004), 74

⁵³⁰ Ruth Feldstein, ‘I Don’t Trust You Anymore’: Nina Simone, Culture, and Black Activism in the 1960s’, *Journal of American History* 91, τχ. 4 (Oxford University Press, 2005), 1375-1376.

⁵³¹ Sheila Wise Rowe, “Young, gifted and black” (InterVarsity Press, 2022), 1.

⁵³² Jasmine A. Mena και P. Khalil Saucier, “Don’t Let Me Be Misunderstood”: Nina Simone’s African Womanism’, *Journal of Black Studies* 45, τχ. 3 (Sage Publications, Inc., 2014), 253.

“Philharmonic Hall” της Νέας Υόρκης.⁵³³ Έγινε γρήγορα δημοφιλές και έφτασε στο Top 10 στα R&B charts.⁵³⁴

Το “Black Gold” κατάφερε να ενταχθεί στα “Billboard Charts” στις 14 Μαρτίου του 1970 και έφτασε στην καλύτερη του θέση, 149^η, στις 18 Απριλίου της ίδιας χρονιάς. Παρέμεινε στην κατάταξη για δώδεκα εβδομάδες. Το τραγούδι μεμονωμένα κατέκτησε στις 17 Ιανουαρίου του 1970 την 76^η θέση στη γενική κατάταξη, αποτελώντας το μόνο κομμάτι της, εκ των τριών που αναλύονται, που εντάχθηκε στο Top 100.⁵³⁵ Θεωρήθηκε πολιτικός ύμνος του κινήματος και ως στόχο είχε να τιμήσει και να εμπνεύσει τη μαύρη κοινότητα, ανθρώπους κάθε ηλικίας και κάθε χώρας του κόσμου.⁵³⁶

Ωστόσο, η Nina Simone δεν είναι η μοναδική που ερμήνευσε αυτό το κομμάτι. Ιδιαίτερα γνωστή στο κοινό έγινε η επανεκτέλεση του από την Aretha Franklin, το 1972. Το τραγούδι έφτασε στη 2^η θέση στα “Billboard Charts” στην κατηγορία *R&B albums*.⁵³⁷ Επιπλέον, η ίδια κέρδισε βραβείο “Grammy” την ίδια χρονιά στην κατηγορία *Best Female R&B Vocal Performance*.⁵³⁸

5.3.2 Μουσική θεώρηση

Το τραγούδι “To be young, gifted and black” βρίσκεται τονικά στην κλίμακα Ντο μείζονα (C major) και δεν παρατηρούνται μετατροπές. Χρησιμοποιούνται οι ίδιες συγχορδίες σε όλο το κομμάτι, κάποιες σε ελάσσονα τρόπο, με σκοπό να ακολουθούν το στιχουργικό του περιεχόμενο.

➤ Έκταση:

Έκταση: G3-A4

Το τέμπο του τραγουδιού είναι στα 90 bpm και είναι σταθερό σε όλη τη διάρκειά του. Η ρυθμική δομή είναι επίσης αρκετά σταθερή, χωρίς ιδιαίτερες αλλαγές, ενώ το κομμάτι είναι γραμμένο σε 4/4.

⁵³³ Kerry Acker, “Women in the Arts”: Nina Simone (Chelsea House Pub, 2004), 96.

⁵³⁴ Ruth Feldstein, ‘I Don’t Trust You Anymore’: Nina Simone, Culture, and Black Activism in the 1960s’, *Journal of American History* 91, τχ. 4 (Oxford University Press, 2005), 1375.

⁵³⁵ ‘Nina Simone | Biography, Music & News | Billboard’.

⁵³⁶ Sheila Wise Rowe, “Young, gifted and black” (InterVarsity Press, 2022), 1.

⁵³⁷ ‘Young, Gifted and Black’, στο *Wikipedia*, 19 Μάιος 2024, https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Young,_Gifted_and_Black&oldid=1224658158.

⁵³⁸ Aretha Franklin | Artist | GRAMMY.com’, ημερομηνία πρόσβασης 1 Ιούνιος 2024, <https://www.grammy.com/artists/aretha-franklin/11503>.

♩ = 90 G C

Young,

Dm7 G Dm7 F/G G V7
G7

- **Δομή:** Αποτελείται από 3 στροφές, κάθε μία από τις οποίες αναλύεται σε δύο θεματικές ομάδες. Κάθε στροφή έχει την ίδια δομή και αρμονική διαδοχή, χωρίς ιδιαίτερες τροποποιήσεις. Ανάμεσα στην δεύτερη και την τρίτη στροφή παρεμβάλλεται μια «γέφυρα», η οποία στην audio εκδοχή του τραγουδιού διαρκεί μερικά μέτρα και είναι οργανική.

- **Αρμονία:**

Η κύρια αρμονική διαδοχή του φαίνεται στο παρακάτω απόσπασμα:

Music: Nina Simone
Lyrics: Weldon Irvine

♩ = 90 G V C I-IV-I-ii-I F C/E Dm C C V7 G7

Young, gi - fted and black Oh, what a love

ii7-V ii7-IV-V V7 IV-I-ii7-I
Dm7 G Dm7 F/G G G7 I C F C/E Dm7 C C I-V7 G7

ly, prec - ious dream To be young, gi - fted and black O - pen your heart

ii7-V Dm7 F/G ii7-IV Eaug7 Am7 Dm7 ii7
Dm7 G Dm7 F/G G7 III7-vi7 3 Dm7 ii7

to what I mean In the whole world you know, there's a mil - lion

3 Em7 iii7-vi Am Dm7 ii7-iii7 Em IV F/G Πτώση C F/G

boys and girls who are young gi - fted and black and that's a fact.

539

Εμφανίζονται συχνά τέλειες πτώσεις και ημιπτώσεις. Για παράδειγμα, στην πρώτη στροφή υπάρχουν τέλειες πτώσεις στους στίχους: “*Young, gifted and black*”, “*To be young, gifted and black*” και “*And that’s a fact*” και ημιπτώσεις στα σημεία: “*precious dream*” και “*to what I mean*”. Με παρόμοιο τρόπο, συμβαίνουν οι πτώσεις και στις άλλες δύο στροφές.

⁵³⁹ Για τη συνολική παρτιτούρα που γράφτηκε, χρησιμοποιήθηκε ήδη υπάρχουσα αλλά της επιβλήθηκαν πολλές αλλαγές λόγω λαθών που εντοπίστηκαν με ακουστική αναγνώριση.

♩ = 90

G C F C/E Dm C C G7

Young, gi-fted and black Oh, what a love

5 Dm7 G Dm7 F/G G **V7** C F C/E Dm7 C C G7

ly, prec-ious dream **Ημίπτωση** To be young, gi-fted and black O-pen your heart

9 Dm7 G Dm7 F/G **V7** Eaug7 Am7 **Πτώση** Dm7

to what I mean In the whole world you know, there's a mil-lion

13 Em7 Am Dm7 Em F/G **Πτώση** C F/G

boys and girls who are young gi-fted and black and that's a fact.

Η μελωδία είναι γενικά σταθερή σε κάθε στροφή με μικρές τροποποιήσεις, ενώ ιδιαίτερα σημαντική είναι η **χορωδιακή πλαισίωση** του κομματιού, που επεκτείνει την αρμονική δομή αλλά και συμβάλει στο να τονιστούν συγκεκριμένοι στίχοι, όπως για παράδειγμα ο τίτλος του τραγουδιού.

Στο τέλος του κομματιού παρατηρούνται μικρές διαφοροποιήσεις στην αρμονική διαδοχή:

43 Dm G7 **ii7-V7** Eaug7 Am7 **iii7-vi7** Dm7 **ii7**

- ed by my youth Ah, but my joy of to-day is that we can

47 Em7 **iii7-vi** Am Dm7 **ii7** Em **iii-V** Gsus2

all be proud to say to be young gift-ed and black is where it's

51 **TAΠ** C **I** F/G **IV** C **I-IV** F/G **Πτώση** C

at, is where it's at, is where it's at!

Το κομμάτι από άποψη ενορχήστρωσης περιέχει πιάνο, drums-percussion, φωνητικά, ηλεκτρικό μπάσο, μαρίμπα και brass section.

➤ **Live εκδοχή:**

Παρόλα αυτά, στη live εκδοχή λειτουργεί ως ένα μέσο σύνδεσης της Simone με το κοινό. Το τραγούδι σε αυτήν την περίπτωση ολοκληρώνεται με το παίξιμο της μελωδίας από τα όργανα και την επανάληψη του στίχου *“Is where it's at”* από την Nina Simone.

Διαφορές στην εκδοχή αυτή, βλέπουμε και στη χρήση της χορωδίας. Στην πρώτη στροφή η Simone και η χορωδία τραγουδούν μαζί ταυτόχρονα, ενώ στη δεύτερη αρχίζει να ακούγεται η ίδια περισσότερο και να επαναλαμβάνει σημαντικούς στίχους. Παράδειγμα αποτελούν οι στίχοι: *“When you feel real low”* και *“Yeah, there's a great truth that you should know”*.

Η «γέφυρα», εδώ, θυμίζει μια μορφή παράκλησης σε Θεό και ανθρώπους για ειρήνη και ελευθερία στον κόσμο. Η Simone στο σημείο αυτό παροτρύνει το κοινό της να είναι ενωμένο και αισιόδοξο στην προσπάθεια για αλλαγή και ισότητα.

Επιπλέον, ενώ η audio έκδοση ξεκινάει κατευθείαν με πιάνο και έπειτα με τα λόγια, στο live γίνεται ένας πρόλογος από τη Simone για την καλή της φίλη Lorraine Hansberry και αφιερώνει το τραγούδι στη μνήμη της.

5.3.3 Κοινωνικό υπόβαθρο

Το τραγούδι αφορά, όπως και τα προηγούμενα που αναλύθηκαν, τα δικαιώματα της αфроαμερικανικής κοινότητας. Ωστόσο, το θέμα προσεγγίζεται από μια διαφορετική εκδοχή. Σε αντίθεση με τα προηγούμενα τραγούδια, κυριαρχεί η αισιοδοξία και η ελπίδα, ενώ δεν εμφανίζονται τάσεις επιθετικότητας προς τους λευκούς. Αυτό φαίνεται στους στίχους: *“Oh what a lovely precious dream”* και *“There's a world waiting for you”*.

Σκοπός του τραγουδιού είναι να βοηθήσει την αфроαμερικανική κοινότητα, και ιδιαίτερα τους νέους της, να κατανοήσουν πόσο σημαντικοί είναι και να ενωθούν για να προωθήσουν και να υποστηρίξουν την κουλτούρα τους και τις πολιτισμικές καταβολές τους.

Δεν γίνεται καμία αναφορά στους λευκούς, φαίνεται σαν να τους αγνοεί. Αντιθέτως, απευθύνεται μόνο στο μαύρο κοινό και κυρίως στο νεότερο ηλικιακά, που σύμφωνα με την ίδια είναι αυτό που θα επιφέρει την αλλαγή. Αυτό επιβεβαιώνεται στους στίχους: *“You are young, gifted and black”* και *“We must begin to tell our young”*.

Η χρήση της χορωδίας και ο κομβικός, όχι απλά συνοδευτικός, ρόλος της στο τραγούδι, εξυπηρετεί την προώθηση της αξίας της συλλογικότητας, την ένωση όλων των μαύρων πολιτών σαν μία φωνή και την απόκτηση μιας κοινής πολιτισμικής ταυτότητας.

Ακόμη, η Simone δηλώνει τη χαρά της που μπορεί να ειπωθεί υπερήφανα η καταγωγή των νέων της αφοαμερικανικής κοινότητας, ενώ θυμάται το δικό της παρελθόν που τη στοιχειώνει, λόγω των ρατσιστικών βιωμάτων. Αυτό φαίνεται στους στίχους: *“Oh but my joy of today. Is that we can all be proud to say. To be young, gifted and black. Is where it's at”*.

Στη live εκδοχή του τραγουδιού, όπως αναφέρθηκε, η «γέφυρα» εξυπηρετεί την επικοινωνία με το κοινό. Κυρίαρχος είναι ο ρόλος των στίχων, κάποιιοι από τους οποίους

τραγουδιούνται, ενώ άλλοι απαγγέλλονται μελωδικά από την ίδια τη Simone. Αποτελεί μια ευκαιρία για την τραγουδίστρια να τοποθετηθεί πολιτικά και να διαδώσει το μήνυμά του τραγουδιού.

5.3.4 Παράθεση και απόδοση στίχων

Young, gifted and black
Oh what a lovely precious dream
To be young, gifted and black
Open your heart to what I mean

In the whole world you know
There's a million boys and girls
Who are young, gifted and black
And that's a fact

"You are young, gifted and black"
We must begin to tell our young

There's a world waiting for you.
Yours is the quest that's just begun

When you feelin' really low
Yeah, there's a great truth that you should know

When you're young, gifted and black
Your soul's intact.

How to be young, gifted and black?
Oh, how I long to know the truth
There are times when I look back
And I am haunted by my youth

Oh, but my joy of today
Is that we can all be proud to say

"To be young, gifted and black"
"Is where it's at"
Is where it's at
Is where it's at

Νέος (/α), χαρισματικός (/η) και μαύρος (/η)!
Ωωω, τι όμορφο και πολύτιμο όνειρο.
Να είσαι νέος, χαρισματικός και μαύρος.
Άνοιξε την καρδιά σου σε αυτό που εννοώ.

Σε ολόκληρο τον κόσμο, ξέρεις.
Υπάρχουν εκατομμύρια αγόρια και κορίτσια,
που είναι νέα, χαρισματικά και μαύρα.
Και αυτό είναι γεγονός!

Είσαι νέος, χαρισματικός και μαύρος.
Πρέπει να αρχίσουμε να το λέμε στους νέους
μας.
Υπάρχει ένας κόσμος που σε περιμένει.
Δική σου είναι η περιπέτεια που μόλις ξεκίνησε.

Όταν νιώθεις χάλια-πесμένος,
υπάρχει μια μεγάλη αλήθεια που πρέπει να
ξέρεις:
Όταν είσαι νέος, χαρισματικός και μαύρος,
η ψυχή σου είναι ακέραιη-άθικτη.

Πως να είσαι νέος, χαρισματικός και μαύρος;
Ωωω, πόσο λαχταρώ να μάθω την αλήθεια.
Υπάρχουν στιγμές που αναπολώ το παρελθόν,
και με στοιχειώνει η νιότη μου.

Αλλά η χαρά μου σήμερα,
είναι ότι μπορούμε όλοι να είμαστε περήφανοι
να πούμε:
«Να είσαι νέος, χαρισματικός και μαύρος».
Έτσι είναι τα πράγματα-οι συνθήκες.
Έτσι είναι τα πράγματα-οι συνθήκες.
Έτσι είναι τα πράγματα-οι συνθήκες.

5.4 Revolution της Lisa Simone

5.4.1 Ιστορικά στοιχεία

Το τραγούδι “Revolution” είναι μέρος του άλμπουμ της Lisa Simone “All is Well”, που κυκλοφόρησε το 2014. Ανήκει στο είδος της acid jazz αλλά φέρει και αρκετά soul στοιχεία. Οι στίχοι γράφτηκαν από τον σύζυγο της Lisa, Robert Kelly, και η μουσική από τον Herve Samb. Κάποια από τα τραγούδια του άλμπουμ γράφτηκαν εξ ολοκλήρου από την ίδια, σε κάποια συνεργάστηκε με άλλους δημιουργούς, ενώ σε άλλα κομμάτια, όπως σε αυτό, η Lisa Simone ανέλαβε μόνο τον ρόλο της φωνής. Η δισκογραφική εταιρεία που ανέλαβε την παραγωγή του δίσκου είναι η Laborie Jazz.⁵⁴⁰

Η συγκεκριμένη δισκογραφική εταιρεία εδρεύει στη Γαλλία και στηρίζει συνθέτες που δραστηριοποιούνται εκεί. Όπως τα μέλη της τονίζουν, «συνηθίζουν να υποστηρίζουν τις καινοτομίες στη τζαζ μουσική».⁵⁴¹

Στην ηχογράφηση του τραγουδιού συμμετέχουν οι μουσικοί Herve Samb, που εκτός από τη μουσική σύνθεση ανέλαβε να παίξει κιθάρα, ο Reggie Washington στο ηλεκτρικό μπάσο και κοντραμπάσο και ο Sonny Troupe στα ντραμς.

Το “Revolution” δεν γράφτηκε με κάποια συγκεκριμένη αφορμή, όπως τα κομμάτια της Nina Simone, που αναλύθηκαν προηγουμένως. Ακόμη, και αν υπάρχει κάποια ιστορία πίσω από τη δημιουργία του, δεν έχει αναφερθεί σε κάποια συνέντευξη από την Lisa ή τους δημιουργούς του.

Η θεματολογία του τραγουδιού αφορά την ανάγκη για μια επανάσταση που θα δώσει τέλος στην άσχημη κοινωνική κατάσταση που επικρατεί, στους πολέμους και το μίσος των ανθρώπων για τους συνανθρώπους τους. Μέσα από τους στίχους, προσπαθεί να διαδώσει το μήνυμα για ειρήνη και ενότητα της ανθρωπότητας.

Θεωρείται πιθανό η θεματολογία να συσχετίζεται με το επαναστατικό πνεύμα της μητέρας της, Nina Simone, και το τραγούδι να αποτελεί αποτέλεσμα αυτής της επιρροής και της ανάγκης που εξέφρασε για ένα καλύτερο μέλλον, για έναν καλύτερο κόσμο. Άλλωστε, η Lisa από την αρχή της επαγγελματικής της πορείας στη μουσική, και ιδιαίτερα μετά το θάνατο της μητέρας της, προσπαθεί να διατηρεί το έργο της στο προσκήνιο.⁵⁴²

⁵⁴⁰ ‘LABEL LABORIE JAZZ - Productions - All is well’, ημερομηνία πρόσβασης 6 Ιούνιος 2024, <https://www.laboriejazz.fr/en/albums/lisa-simone-all-is-well>.

⁵⁴¹ ο.π.

⁵⁴² Lisa Simone: interview et session Qobuz, 2014, <https://www.youtube.com/watch?v=FGeFed6UZzg>.

5.4.2 Μουσική θεώρηση

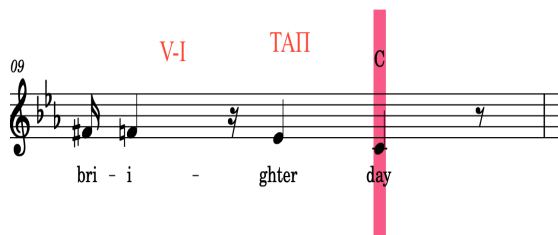
Το κομμάτι ανήκει τονικά στην κλίμακα Ντο ελάσσονα (**C minor**). Ωστόσο, εμφανίζει μια αρμονική ιδιαιτερότητα. Η **πρώτη και η τελευταία συγχορδία** του βρίσκονται στην ομώνυμη μείζονα κλίμακα, δηλαδή στη Ντο μείζονα (**C major**).

♩ = 100
C B \flat

09

V-I TAP C

bri - i - ghter day

➤ Έκταση:

Έκταση: A3-C5

Το τέμπο του τραγουδιού είναι στα 100 bpm και το μέτρο του είναι τα 4/4. Είναι γενικότερα ένα τραγούδι με έντονα funk στοιχεία, τόσο στο ρυθμό όσο και στο groove. Το χαρακτηριστικό ρυθμικό μοτίβο παίζεται από το μπάσο, ενώ η κιθάρα και τα ντραμς δίνουν την απαραίτητη ένταση στα έντονα σημεία, όπου και η φωνή εκφέρεται με περισσότερη ένταση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα του παραπάνω φαινομένου αποτελεί ο στίχος: “But I won’t let them take my joy and run away”.

➤ Αρμονία:

Γενικότερα από άποψη αρμονίας, σε όλη τη διάρκεια του κομματιού χρησιμοποιούνται οι ίδιες συγχορδίες, απλώς σε ορισμένα σημεία με διαφορετική διαδοχή. Η κύρια αρμονική διαδοχή που ακολουθείται στα κουπλέ είναι:

9 C Bb i-VII
 you know they talk-ing'bout a re-vo-lu-tion No

12 C Bb i-VII Gm Ab v-VI
 mat-ter what the peo-ple sa-a-y When I think of all the im-li-ca-tions I feel

16 C Bb i-VII
 sad and torn and cast-awa-y Spoken But I wake up every morning like I always do.

19 Gm Ab v-VI C Bb i-VII v-VI Gm Ab
 Full of hope and with a smile on my face, until I turn on the tv and that's when i tell myself wow but i'm not gonna let them this could have been a brighter day

24 Sing G V-I C Bb VII Ab VI
 take my joy and run a-wa-a ay They talk - ing by a re-vo - lu-tion No mat-

543

Παρακάτω φαίνεται και η βασική διαδοχή του ρεφραίν:

24 Sing G V-I C Bb VII Ab VI
 take my joy and run a-wa-a ay They talk - ing by a re-vo - lu-tion No mat-

28 Bb VII Ab Gm C VI-v-I Bb VII Ab VI
 - ter what the peo-ple say Ohh, can we fix our fu - ture and give this

32 Bb Ab G C i-VII Bb Gm Ab
 VII-VI-V
 wo - o rld a brigh-te-er day

⁵⁴³ Η συνολική παρτιτούρα που γράφτηκε αποτελεί εξ ολοκλήρου ακουστική καταγραφή, τόσο σε ρυθμικό σχήμα και τονικό ύψος, όσο και στην εύρεση των συγχορδιών.

- Παραδείγματα πτώσεων:

24 G V-I C G V
 take my joy and run a-wa-a ay l or-der ta-king o-ver by that day
 Ημίπτωση

- Η ισχυρότερη πτώση βρίσκεται στα μέτρα 108-110:

09 V-I TAP C
 bri - i - ghter day

➤ Δομή:

Η **μακροδομή** του τραγουδιού είναι τύπου **A-B**, ενώ προηγείται μια οκτάμετρη οργανική εισαγωγή. Ξεκινάει με το πρώτο μέρος και ακολουθεί το ρεφραίν. Μεταξύ των δύο παρεμβάλλεται μια δεύτερη στροφή, η οποία όμως περισσότερο απαγγέλλεται παρά τραγουδιέται, με εξαίρεση τον τελευταίο στίχο της.

Εισαγωγή:

Herve Samp / Rob Kelly

♩ = 100

C B \flat Gm A \flat C B \flat Gm A \flat

C B \flat

1^ο κουπλέ:

9 C Bb
 you know they talkin'bout a revolution No

12 C Bb Gm Ab
 matter what the people say When I think of all the implications I feel

16 C Bb
 sad and torn and castaway Spoken
 But I wake up every morning like I always do.

19 Gm Ab C Bb Gm Ab
 Full of hope and with a smile on my face, until I turn on the tv and that's when i tell myself wow but i'm not gonna let them this could have been a brighter day

24 G V-I C Bb Ab
 Sing
 take my joy and run away TAP They talk - ing by a re - vo - lution No mat-

Ρεφραίν:

24 Sing V-I
 take my joy and run away TAP They talk - ing by a re - vo - lution No mat-

28 Bb Ab Gm C Bb Ab
 - ter what the people say Ohh, can we fix our future and give this

32 Bb Ab G C Bb Gm Ab
 wo - o orld a bright - er day

Ένα τμήμα της εισαγωγής επαναλαμβάνεται πριν το δεύτερο μέρος. Η ίδια δομή με το πρώτο μέρος ακολουθείται και στο δεύτερο, με αλλαγές κυρίως στους στίχους. Και σε αυτό το μέρος υπάρχει τμήμα με απαγγελία στίχων.

Ακολουθεί ένα οργανικό σόλο, με κυρίαρχο ρόλο να έχει η κιθάρα. Το οργανικό μέρος δεν διαρκεί πολύ, καθώς εντάσσεται και πάλι **στιχουργική απαγγελία**, που προετοιμάζει την επανάληψη του ρεφραίν για δύο φορές ακόμη. Στην τελευταία επανάληψη, εμφανίζεται αλλαγή στον τελευταίο στίχο (“and give our babies a brighter day”). Τα ρεφραίν αυτά εμφανίζουν τη

μεγαλύτερη ένταση και οδηγούν το κομμάτι στην κορύφωση. Αυτό επιβεβαιώνεται μέσα από την φωνητική εκφορά, η οποία γίνεται με τη μεγαλύτερη, δυνατή, ένταση.

➤ **Ενορχήστρωση:**

Από άποψη ενορχήστρωσης, το κομμάτι περιέχει φωνή, κιθάρα, κοντραμπάσο και ντραμς στην ηχογράφιση του. Σε ορισμένες live εμφανίσεις, αντί για κοντραμπάσο, χρησιμοποιείται ηλεκτρικό μπάσο.

5.4.3 Κοινωνικό υπόβαθρο

Στο πρώτο κουπλέ του τραγουδιού γίνεται αναφορά στην επανάσταση που πρέπει να κάνει η ανθρωπότητα για να υπάρξει ένα καλύτερο μέλλον. Ωστόσο, αυτό φαίνεται να προκαλεί σύγχυση στην ίδια τη Lisa Simone, η οποία φαίνεται να φοβάται τις επιπτώσεις μιας τέτοιας συνθήκης. (*“When I think of all the implications, I feel sad, and torn, and castaway”*).

Ακολουθεί, με εκφορά ομιλίας, μια αντιπαράθεση με τα παραπάνω συναισθήματα, που δείχνει την ελπίδα και την ευτυχία με την οποία πρέπει να αντιμετωπίζουμε την κάθε μέρα. Αυτό φαίνεται στον στίχο: *“Full of hope and a smile on my face”*. Αναφέρεται, ακόμη, ο ρόλος των μέσων ενημέρωσης και συγκεκριμένα της τηλεόρασης, που αναπαράγει άσχημες ειδήσεις (*“until I turn on my TV”*). Παρόλα αυτά, η ίδια η ερμηνεύτρια τονίζει πως δε θα αφήσει κανέναν να την κάνει δυστυχημένη. (*“But I’m not gonna let them take my joy and run away”*).

Με το τέλος του στίχου που μόλις αναφέρθηκε, εντάσσεται το ρεφραίν, στο οποίο τίθεται το ερώτημα: «γιατί δε μπορούμε να φτιάξουμε ένα καλύτερο μέλλον». Αυτό επιβεβαιώνεται από τους στίχους: *“Why can’t we fix our future”* και *“And give this world a brighter day”*.

Στο δεύτερο κουπλέ, αναφέρεται κάποιο γεγονός μετά το οποίο άλλαξαν οι ζωές των ανθρώπων. Πιθανολογείται ότι ο στίχος: *“Our lives forever changed by that day”* αναφέρεται σε κάποιον πόλεμο. Ακολουθεί η διαπίστωση ότι συμβαίνουν εμφύλιοι πόλεμοι σε μέρη, εκτός της δυτικής κοινωνίας. (*“Now there’s brother killing brother”, “in a land that is not so far away”*).

Στο επόμενο μέρος ομιλίας, τονίζεται η έλλειψη εμπιστοσύνης μεταξύ των ανθρώπων και η τάση τους να βλάπτουν ο ένας τον άλλον, αντί να συνεργάζονται και να αλληλοβοηθούνται. Αυτό διαφαίνεται στους στίχους: *“No more people trusting people”* και *“But yet it seems that we’re only getting in each other’s way”*. Ακόμη, διεγείρεται το ερώτημα γιατί πρέπει η κοινωνία να λειτουργεί με αυτόν τον τρόπο.

Μετά το οργανικό μέρος, δηλώνεται ότι οι άνθρωποι κουράζονται από την αρνητικότητα και το φόβο και πρέπει να επαναστατήσουν όλοι μαζί για να παραδοθεί ένας καλύτερος κόσμος στις επόμενες γενιές. Αυτό επιβεβαιώνεται και στο τελευταίο ρεφραίν μέσω του στίχου: *“And give our babies a brighter day”*.

5.4.4 Παράθεση και απόδοση στίχων

You know, they talk about a revolution
No matter what the people say
When I think of all the implications
I feel sad, and torn, and castaway.

Ξέρεις, μιλάνε για μια επανάσταση.
Ό,τι και να λένε οι άνθρωποι,
όταν σκέφτομαι όλες τις επιπτώσεις
νιώθω θλιμμένη και διαλυμένη και «πεταμένη».

Spoken: But I wake up every morning like I
always do

Αλλά όταν ξυπνώ κάθε πρωί, όπως πάντα,

Full of hope and a smile on my face, until I turn
on the tv

γεμάτη ελπίδα και με χαμόγελο, μέχρι να ανοίξω
την τηλεόραση

And that's when I tell myself

και τότε λέω στον εαυτό μου:

Wow, this could have been a brighter day

Ωωω, αυτή θα μπορούσε να είναι μια πιο
φωτεινή μέρα.

But I'm not gonna let them take my joy and run
away

Αλλά δε θα τους αφήσω να πάρουν τη χαρά μου
και να φύγουν.

Refrain: They talk about a revolution
No matter what the people say
Why can't we fix our future
And give this world a brighter day

Μιλάνε για μια επανάσταση.
Ό,τι και να λένε οι άνθρωποι.
Γιατί δε μπορούμε να φτιάξουμε το μέλλον μας
και να προσφέρουμε στον κόσμο μας μια
καλύτερη μέρα.

In time, we'll truly see what happens
Our lives forever changed by that day

Εν καιρώ θα δούμε τι πραγματικά συμβαίνει.
Οι ζωές μας άλλαξαν για πάντα από εκείνη τη
μέρα.

Now there's brother killing brother

Τώρα υπάρχουν αδέρφια που σκοτώνουν το ένα
το άλλο.

In a land that is not so far away

Σε μια χώρα, όχι τόσο μακριά από εδώ.

Spoken: No more people trusting people

Μιλώντας: Οι άνθρωποι δεν εμπιστεύονται πια
ο ένας τον άλλον.

It shouldn't be that way

Δε θα έπρεπε να είναι έτσι.

But yet it seems that we're only getting in each
other's way

Αλλά φαίνεται ότι εμποδίζουμε ο ένας το δρόμο
του άλλου.

Why does it have to be that way

Γιατί πρέπει να είναι αυτός ο τρόπος;

It's so unnecessary

Είναι τόσο αχρείαστο.

It seems there's a new world order taking over
by the day.

Φαίνεται πως υπάρχει ένας νέος κόσμος που
ανατέλλει.

Refrain

Spoken: Do you hear that

Μιλώντας: Το ακούτε αυτό;

That's another voice

Είναι μια άλλη φωνή.

How does it make you feel

Πως σε κάνει να νιώθεις;

The word revolution comes from the verb revolt

Η λέξη επανάσταση προέρχεται από το ρήμα
επαναστατώ.

We all know it

Όλοι το ξέρουμε.

Sing: It's when the people rise up say that's enough

Spoken: They get tired from the same, old thing, feeling bad, negativity everywhere, fear being instilled in the young and the old

The masses have power

Through the history of mankind

Change has come through large numbers of people and energy coming together and saying that's enough

Our babies stand to inherit this world we got to make sure that it's in their best interest

That's all right, don't be afraid

Refrain

Refrain: They talk about a revolution

No matter what the people say

Why can't we fix our future

And give our babies a brighter day

Τραγουδώντας: Είναι όταν οι άνθρωποι αντιδρούν και λένε: «φτάνει».

Μιλώντας: Κουράστηκαν από τα ίδια πράγματα, νιώθουν άσχημα, αρνητικότητα παντού, φόβος που έχει αναπτυχθεί σε νέους και γέρους.

Οι μάζες έχουν δύναμη,

Μέσα από την ιστορία μας ανθρωπότητας.

Η αλλαγή έχει έρθει μέσα από πολλούς ανθρώπους και ενέργεια που ενώνονται και λένε: «φτάνει»

Τα παιδιά μας θα κληρονομήσουν αυτόν τον κόσμο. Πρέπει να είμαστε σίγουροι ότι θα είναι για το καλύτερο.

Όλα είναι εντάξει, μη φοβάστε.

Μιλάνε για μια επανάσταση.

Ό, τι και να λένε οι άνθρωποι.

Γιατί δε μπορούμε να φτιάξουμε το μέλλον μας

και να προσφέρουμε στα παιδιά μας μια καλύτερη μέρα;

5.5 Finally free της Lisa Simone

5.5.1 Ιστορικά στοιχεία

Το τραγούδι “Finally free” της Lisa Simone εντάσσεται και αυτό στο άλμπουμ “All is Well” και ανήκει επίσης στην κατηγορία της acid jazz, με έντονο funk ύφος. Σε αντίθεση με το προηγούμενο τραγούδι, τόσο η μουσική όσο και οι στίχοι ανήκουν στην ίδια τη Lisa Simone.⁵⁴⁴

Συμμετέχουν οι ίδιοι μουσικοί σε όλο το άλμπουμ, δηλαδή και πάλι οι Herve Samb, στην κιθάρα, ο Reggie Washington σε ηλεκτρικό μπάσο και κοντραμπάσο και ο Sonny Troupe στα ντραμς.⁵⁴⁵

Αποτελεί ένα βιωματικό τραγούδι, καθώς η τραγουδίστρια κάνει αναφορές στη μητέρα της και γενικότερα στους προγόνους της. Ακόμη, τονίζει τον τρόπο με τον οποίο κατάφερε να βιώσει την ψυχική γαλήνη και την «ελευθερία». Με άλλα λόγια, λειτουργεί σαν μια εξομολόγησή της για το πώς κατάφερε να ξεπεράσει τους φόβους της.

Το εναλλακτικό ύφος του τραγουδιού της δε κατάφερε να της χαρίσει μια θέση στα “Billboard Charts”, όπως τα τραγούδια της μητέρας της. Παρόλα αυτά, η Lisa Simone

⁵⁴⁴ ‘Lyrics For My Video Songs’, *Lisa Simone* (blog), ημερομηνία πρόσβασης 2 Ιούνιος 2024, <https://lisasimonemusic.com/songs-lyrics/>.

⁵⁴⁵ ‘LABEL LABORIE JAZZ - Productions - All is well’, ημερομηνία πρόσβασης 6 Ιούνιος 2024, <https://www.laboriejazz.fr/en/albums/lisa-simone-all-is-well>.

θεωρείται η συνέχεια μιας σπουδαίας κληρονομιάς, δημιουργώντας παράλληλα ένα προσωπικό και ιδιαίτερο στυλ μουσικής.

5.5.2 Μουσική θεώρηση

Το κομμάτι είναι γραμμένο σε μέτρο 4/4 και έχει το τέμπο του στα 122 bpm. Από άποψη τονικού χώρου, κινείται στο μεγαλύτερο μέρος του στην **Σολ ελάσσονα (G minor)**. Δεν παρουσιάζει κάποια μετατροπία, αλλά εμφανίζει τονικές αποκλίσεις με αλλοιώσεις κυρίως στο φωνητικό κομμάτι.

> Έκταση:

Έκταση: F3-G5

- Ξεκινάει χωρίς συνοδεία μουσικών οργάνων:

Pray-er

> Δομή και αρμονία:

- Παραδείγματα αλλοιώσεων:

Το πρώτο κουπλέ του τραγουδιού αποτελείται από δύο στροφές. Η πρώτη ξεκινάει μόνο με φωνητικά και μικρή συνοδεία της κιθάρας.

♩ = 122 Acapella

Pray-er is a pow-er-ful thing and when yo-ou pray
 you got-ta ha-a-ve faith. And be my fol-low of what you want. Cause once it's be-
 fore-hand con-si-der it done. And it won't be un done if you stick to your guns
 in a long ru-un. **Πτώση** To-da - y

Chords: Gm7 i7, C9/E IV, Eb6 VI6, D7#9 V7#9, D7b9 V7b9-i, Gm7, C9, Gm7, Dm7, Gm7 i7, IV9-i7-v7

546

Στη δεύτερη στροφή, δομικά όμοια με την πρώτη, συμμετέχουν και τα υπόλοιπα όργανα. Η φωνή εκφράζεται με περισσότερη ένταση, με κορύφωση τον στίχο: “*but never forget what they’ve done*”, προετοιμάζοντας το ρεφραίν. Στο πρώτο μέρος του κουπλέ, η διαδοχή συγχορδιών είναι:

in a long ru-un. **Πτώση** To-da - y
 a-no-ther bat-tle was won. The wo-orld's not o - ver and I
 pro-mise you one by - y o. Oh-oh-oh-ne. Na-ked and torn beg-gin for-give-
 ness, they'll come be-fore you on their knees to wit - ness. And once they con -
 fess, for-give them but ne-ver for-give what they've done. The god-dess of ju -

Chords: D7#9 V7#9, D7b9 V7b9-i, Gm7, C9, Gm7, Dm7, Gm7 i7, IV9-i7-v7, C9, IV9, Gm7 i7, C9 VI9, Gm7 i7, C9, IV9, Am7b5 ii7b5, D7 V7, Gm7 i7, C9, IV9, Gm7 i7, Em7b5 vi7b5, EbM7 vibM7, D7, V7-I7, Gm7, Gm7/F, Em7b5

Ισχυρές τέλειες πτώσεις επικυρώνουν το ρεφραίν. Παραδείγματα τέτοιων πτώσεων αποτελούν τα μέτρα 32-33, 45-46, 96-97 και 114-115, όπως φαίνεται αντίστοιχα στο μουσικό κείμενο:

⁵⁴⁶ Η συνολική παρτιτούρα που γράφτηκε αποτελεί εξ ολοκλήρου ακουστική καταγραφή, τόσο σε ρυθμικό σχήμα και τονικό ύψος, όσο και στην εύρεση των συγχορδιών.

D7 V7-I7 Gm7 (V7-I7 TAPI Gm7

ne-ver for-give what they've done. I lo-ved whopassed o -

V7-I7 TAPI Gm7 Eb7 Dm7 V7-I7 Gm7

I - 'm fr-ee. I'm fi-nal-ly fre - e-ee TAPI

Το ρεφραίν κλιμακώνεται σταδιακά μέχρι να φτάσει στον ομώνυμο στίχο με τον τίτλο του τραγουδιού, που τονίζεται με έντονα γυρίσματα της φωνής και ακόμη πιο δυνατή οργανική συνοδεία. Έπειτα, ακολουθεί ένα αρκετά εκτεταμένο οργανικό μέρος με κυρίαρχο ρόλο της κιθάρας.

31 EbM7 vibM7 D7 V7-I7 Gm7 Gm7/F Em7b5

35 Eb7 VI7 D7 V7

39 Eb7 VII7 D7

46 V7-i7 TAPI Gm7 Gm7/F Em7b5 EbM7 Dm7 V7-im7 Gm7 C9 IV9

53 Gm7 i7 C9 IV9 Gm7 i7 C9 Gm7 C9 Gm7

fess, for-give them but ne-ver for-give what they've done. The god-dess of ju -
 stice hassmiled u-pon me in the na - me of my mo-ther. The
 en-ti-ties that tried to de-ny me my right-ful le - ga-cy are a - all go - ne. Yes, in the
 name of my mother and my gra - and mo-the-er and all theothers
 I lo-ved whopassed o - o - o on. I'm fi-nal-ly fr -
 e - ee. I - 'm fr-e-ee

Το δεύτερο κουπλέ αποτελείται από μία στροφή η οποία είναι, από άποψη μουσικής ανάλυσης, παρόμοια με τη δεύτερη στροφή του πρώτου κουπλέ. Η ένταση και σε αυτό το

σημείο κορυφώνεται με την είσοδο του ρεφραίν. Γενικότερα, το δεύτερο κουπλέ και ρεφραίν εμφανίζουν περισσότερη συναισθηματική ένταση σε σχέση με τα πρώτα.

Ακολουθούν κάποιοι τελευταίοι στίχοι που ολοκληρώνουν τη δομή του κομματιού, με αυτοσχεδιαστική προσέγγιση στα φωνητικά. Οι στίχοι αυτοί είναι: “*I'm finally free, I'm free*”, “*Oh, look at me skipping down the street*” και “*I'm free, I'm free, feeling good, I'm free*”.

116 C9 Gm7 C7 Gm7
I - 'm free. Oh - oh look at me

120 C9 Gm7 C9 Gm7
skip-ping down the street yeah yeah yeah yeah I - 'm free ye - ah

124 C7 Gm7 C7 Gm7 C7 Gm7
I - 'm free fee - ling good I - 'm free Oh

130

5.5.3 Κοινωνικό υπόβαθρο

Το πρώτο μέρος από το αρχικό κουπλέ του τραγουδιού τονίζει την ανάγκη για πίστη και προσευχή ως μέσο για την επίτευξη ψυχικής ηρεμίας, αναφέροντας παράλληλα πόσο σημαντικό είναι να εκφράζει κανείς ουσιώδεις και λογικές επιθυμίες (“*Prayer is a powerful thing*” και “*And be my follow of what you want*”).

Στο δεύτερο μέρος του, γίνεται λόγος για την καθημερινή μάχη για απόλυτη ισότητα και ελευθερία στον κόσμο, ενώ διατυπώνεται η άποψη ότι κάποια στιγμή όσοι έχουν βλάψει την αφροαμερικανική κοινότητα θα μετανοήσουν. Προβάλλεται η αξία της συγχώρεσης, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι μπορούν όλα τα άσχημα να ξεχαστούν. Αυτό επιβεβαιώνεται από τους στίχους: “*They'll come before you on their knees to witness*”, “*And once they've confessed forgive them*” και “*but never forget what they've done*”.

Στο πρώτο ρεφραίν, αναφέρεται ότι η δικαίωση αρχίζει να διαφαίνεται στην εποχή της Lisa Simone, αντίθετα με όσα έζησε η μητέρα της. Η διαπίστωση αυτή κάνει τη Lisa να αισθάνεται πλέον ελεύθερη (“*to tell indeed I'm free*”).

Στο δεύτερο κουπλέ τονίζει πως αυτή, αλλά και κάθε μέλος της κοινότητάς της, άντεξε και αντιμετώπισε τους φόβους της (“*Some thought I'd turn tail and run*” και “*but I face my fears cried an ocean of tears*”). Με την επανάληψη του ρεφραίν, επιβεβαιώνεται η απελευθέρωσή της από όλα όσα στοιχειωναν την ίδια και τους προγόνους της. (“*I'm finally free, I'm free*”). Αυτό φαίνεται και από κάποια λόγια που λέει στο τέλος του τραγουδιού, όπως “*I'm finally free, I'm free*” και “*Oh, look at me skipping down the street*”.

5.5.4 Παράθεση και απόδοση στίχων

Prayer is a powerful thing

And when you pray you got it have faith
And be my follow of what you want
'Cause once it's beforehand considered done

And won't be undone if you stick to your guns
in a long run.

Today another battle is won.
The war's not over and I promise you one by one

Naked and torn, begging forgiveness

They'll come before you on their knees to witness
And once they've confessed forgive them
but never forget what they've done.

Refrain: The Goddess of Justice has smiled upon me
in the name of my mother.
The entities that tried to deny me
my rightful legacy are all gone

Yes, in the name of my mother and my grandmother
And all the others I loved who passed on.

I'm finally free, I'm free, yeah!

I'm still here
Some thought I'd turn tail and run
I wanna be clear
Were times that's exactly what I would have done
But I face my fears cried an ocean of tears
and become someone who can wish you all
To tell indeed I'm free

Η προσευχή είναι ένα πολύ δυνατό πράγμα.

Και όταν προσεύχεσαι πρέπει να έχεις πίστη.
Και να είσαι λογικός σε αυτά που θέλεις
Γιατί μόλις συμβαίνει από πριν θεώρησε το τελειωμένο
Και δεν γίνεται να ξεγίνει αν είσαι κολλημένος στα όπλα σου
στη μεγάλη διαδρομή.

Σήμερα ακόμα μία μάχη κερδήθηκε.
Ο πόλεμος δεν τελείωσε ακόμη και σας υπόσχομαι έναν προς έναν.
Γυμνοί και εξαθλιωμένοι θα παρακαλούν για συγχώρεση.
Θα έρθουν πριν από σας και θα πέσουν στα γόνατα για να μαρτυρήσουν.
Και μόλις ομολογήσουν, συγχωρέστε τους, αλλά ποτέ μην ξεχάσετε τι έκαναν.

Ο Θεός της δικαιοσύνης μου χαμογέλασε
στο όνομα της μητέρας μου.
Οι φορείς που προσπάθησαν να μου απαρηθούν
τη δικαιωματική μου κληρονομιά, έχουν όλοι εξαφανισθεί.
Στο όνομα της μητέρας μου και της γιαγιάς μου
και όλους τους άλλους που αγάπησα και έχουν φύγει.
Είμαι επιτέλους ελεύθερη! Είμαι ελεύθερη, ναι!

Είμαι ακόμα εδώ.
Κάποιοι νόμιζαν ότι θα το έβαζα στα πόδια.
Θέλω να είμαι ξεκάθαρη.
Υπάρχουν στιγμές που ξέρω ακριβώς τι θα έκανα
Αλλά αντιμετώπισα τους φόβους μου, έκλαψα πολύ
και έγινα κάποια που μπορώ να ευχηθώ σε όλους.
Μπορώ να το πω, πράγματι είμαι ελεύθερη!

Refrain: The Goddess of Justice has smiled upon me in the name of my mother The brawnies that tried to deny me My rightful legacy are all gone	Ο Θεός της δικαιοσύνης μου χαμογέλασε στο όνομα της μητέρας μου Οι δυνάμεις που προσπάθησαν να μου αρνηθούν τη δικαιωματική μου κληρονομιά, έχουν όλοι εξαφανισθεί.
Yes, in the name of my mother and my grandmother And all the ancestors who have come and gone	Στο όνομα της μητέρας μου και της γιαγιάς μου και όλων των προγόνων μου που ήρθαν και έχουν φύγει
I'm finally free, I'm free Spoken: Oh, look at me skipping down the street	Είμαι επιτέλους ελεύθερη! Ωωω, δες με προχωρώντας στο δρόμο.
I'm free, I'm free, feeling good, I'm free	Είμαι ελεύθερη, νιώθω καλά. Είμαι ελεύθερη!

Κεφάλαιο 6^ο: Συμπεράσματα

6.1 Η επιρροή των κοινωνικοπολιτικών συνθηκών στη ζωή των δύο τραγουδιστριών

6.1.1 Η επιρροή των κοινωνικοπολιτικών συνθηκών στη ζωή της Nina Simone

Όπως ήδη αναφέρθηκε, το ερευνητικό ερώτημα που διέτρεξε την παρούσα εργασία είναι: *«Σε τί βαθμό η ζωή και η καλλιτεχνική παρουσία της Nina Simone και, μετέπειτα, της κόρης της, επηρεάστηκαν από, αλλά και επηρέασαν το περιρρέον πολιτικό - κοινωνικό περιβάλλον και παράλληλα τι αντίκτυπο είχε αυτό το γίνεσθαι σε προσωπικό, καλλιτεχνικό και ψυχολογικό επίπεδο».*

Με βάση τη μεθοδολογική διαδικασία που ακολουθήθηκε (βιβλιογραφική έρευνα, μουσικοαναλυτική προσέγγιση), τα συμπεράσματα που μπορούν να εξαχθούν ως προς το ερώτημα που τέθηκε είναι τα παρακάτω.

- ◆ Σε ό,τι αφορά την επαγγελματική της πορεία και θέση:
 1. Η περιρρέουσα κοινωνική συνθήκη και η επιρροή που της άσκησε ως προς την ενεργό συμμετοχή της σε κινηματικές δράσεις ή πράξεις αντίδρασης, είχαν ως συνέπεια τη φθορά της σχέσης της με τη μουσική βιομηχανία και τις παρεπόμενες απώλειες που αυτό σήμαινε.
 2. Με την ίδια αιτιολογική αναγωγή, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης απαγόρευαν την αναπαραγωγή των τραγουδιών της, λόγω των πολιτικών μηνυμάτων ή του «υβριστικού» λεξιλογίου, και την απέκλειαν από συνεντεύξεις και σχετικές πολιτικές δηλώσεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα τραγουδιού της που απαγορεύτηκε από τους ραδιοφωνικούς σταθμούς, αποτελεί το “Mississippi Goddam”.
 3. Μέσα σε αυτό το κλίμα, ένα μέρος του κοινού της αντέδρασε οργισμένα ως προς τον δίσκο που εμπεριείχε το προαναφερθέν τραγούδι, επιστρέφοντάς τον κατεστραμμένο, στη δισκογραφική εταιρεία.
 4. Αντιμετώπισε οικονομικά και φορολογικά προβλήματα. Η ίδια θεωρούσε πως αυτά προέκυπταν διότι είχε γίνει στόχος του κράτους των ΗΠΑ, λόγω της πολιτικής της εμπλοκής.
 5. Παρόλα αυτά, και με τον -όπως αναφέρθηκε- περιορισμό των ευκαιριών δημόσιας έκφρασης στα μέσα ενημέρωσης, εν τούτοις δεν υπήρξαν συντριπτικά χτυπήματα για την καριέρα της, σε βαθμό που να μην μπορεί να εργαστεί στις ΗΠΑ.
- ◆ Σε ό,τι αφορά την προσωπική της ζωή:
 1. Η επιρροή αυτών των κοινωνικών-πολιτικών συνθηκών και η συναφής ανθρώπινη αλληλεπίδραση (όπως πχ με τους φίλους της James Baldwin και Langston Hughes) αποτέλεσαν ώθηση ώστε να ταξιδέψει στην Νιγηρία, αναζητώντας τις καταβολές της.
 2. Είναι σαφές ότι δέχθηκε ισχυρές επιρροές από σημαντικές προσωπικότητες της εποχής, όπως ο Martin Luther King Jr.

3. Η εμπλοκή της με τα κινήματα και η ακτιβιστική της δράση την έφεραν σε ρήξη με τον σύζυγο και μάνατζερ της.
 4. Το κοινωνικό περιβάλλον των ΗΠΑ με τις ανισότητες και το ρατσισμό που επικρατούσαν, επηρέασε σημαντικά την ψυχολογία της Nina Simone και υποκίνησε την επιθετική συμπεριφορά της. Αυτό υπήρξε συμβάλλουσα αιτία στον κλονισμό της σχέσης της και με την κόρη της.
 5. Σε μια εποχή που ο ενεργός πολιτικός ρόλος μιας γυναίκας θεωρούνταν αντικοινωνικός ή δεν μπορούσε να εκτιμηθεί, ήταν αναμενόμενο να προκύψουν, εξ αυτού, προβλήματα στο ευρύτερο οικογενειακό της περιβάλλον.
- ◆ Σχετικά με την ψυχολογία της:
 - Ρατσιστικά περιστατικά τα οποία βίωσε από μικρή ηλικία (σχόλια για το χρώμα του δέρματος της και για τα έντονα χαρακτηριστικά της, άνιση αντιμετώπιση και έλλειψη σεβασμού στην οικογένειά της στο πρώτο της ρεσιτάλ πιάνου και απόρριψή της από το “Curtis Institute of Music”) καταρράκωναν την ψυχολογία της και της προκαλούσαν συναισθήματα θυμού και λύπης.
 - Η αρχικά θετική άποψη που διαμόρφωσε για τους λευκούς, λόγω της συναναστροφής της με την εργοδότρια της μητέρας της και με την πρώτη της δασκάλα πιάνου, που αναγνώρισαν το ταλέντο της και τη βοήθησαν να αναδειχθεί, άλλαξε με τα πρώτα βιώματα ρατσισμού που αντιμετώπισε.
 - Κάνοντας εδώ μια μικρή παρέκβαση, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι στο πλαίσιο αναζήτησης κάποιας θετικής ανάδρασης ως προς τις επιρροές που δεχόταν θα μπορούσε να επισημανθεί ότι :
 - α. Σε πρώτη φάση, η πολιτική δραστηριοποίηση επηρέασε με θετικό τρόπο την ψυχολογία της, καθώς της προσέφερε έναν στόχο ζωής: να χρησιμοποιήσει τη μουσική της για τον αγώνα υπέρ της ελευθερίας και της ισότητας.
 - β. Παράλληλα, η επίτευξη κάποιων αρχικών στόχων του κινήματος, όπως η απαγόρευση του διαχωρισμού στην εργασία (1964), αποτέλεσε έναν επιπλέον λόγο της θετικής ψυχολογικής ενίσχυσης. Όσο, όμως, το κίνημα εξελισσόταν και έλαβαν χώρα γεγονότα, όπως η δολοφονία του Martin Luther King Jr, εκείνη έχανε την ελπίδα της και εμφάνιζε εκρήξεις θυμού.
 - Κλείνοντας την παρέκβαση, θα πρέπει να σημειωθεί ότι σε μια περίοδο που η γυναίκα δεν είχε τα ίδια δικαιώματα και την ίδια αντιμετώπιση με τον άντρα, ο σύζυγός της, ευθυγραμμισμένος με κατεστημένα στερεότυπα, διαχειριζόταν εξ ολοκλήρου, εκτός από το επαγγελματικό της πρόγραμμα και την περιούσια της. Η εξουσία αυτή που ασκούσε πάνω της, σε συνδυασμό με την ενδοοικογενειακή βία που βίωσε εξαιτίας του, της επέφεραν ψυχολογική κατάπτωση και έγιναν αφορμή για ακόμα περισσότερα επιθετικά ξεσπάσματα.
 - ◆ Σε γενικότερο πλαίσιο, τα πολιτικοκοινωνικά δεδομένα, οι ρατσιστικές εμπειρίες, η βία που δέχτηκε και οι επιπτώσεις της πολιτικής της δράσης στους τομείς της ζωής της, που προαναφέρθηκαν, σε συνδυασμό με μία ήδη εύθραυστη ψυχολογική προδιάθεση και συγκρότηση, της προκαλούσαν αισθήματα απογοήτευσης και έντονες εκρήξεις θυμού. Αυτό γίνεται φανερό και από τα τραγούδια που αναλύθηκαν, τόσο από το στιχουργικό περιεχόμενο όσο και από τα μουσικά στοιχεία τους.

- Στο πρώτο της πολιτικό τραγούδι, “Mississippi Goddam”, επιβεβαιώνεται η απαισιοδοξία της από στίχους, όπως “*I think everyday is gonna be my last*” και “*I’ve even stopped believing in prayer*”. Το δραματικότερο στιχουργικό μέρος του, συνυπάρχει χρονικά με τη μετατροπία στη σχετική ελάχισσωνα κλίμακα.
- Το ίδιο συμβαίνει και με το τραγούδι “Four Women”, όπου η οργή της για τα δεινά της αφροαμερικανικής κοινότητας διαφαίνεται από τους στίχους “*my manner is tough*” και “*I’ll kill the first mother I see*”. Η κλίμακα, εδώ, είναι ελάχισσωνα και παραμένει ίδια σε όλη τη διάρκεια του τραγουδιού. Η δομική και αρμονική σταθερότητα αφορούν στην εξιστόρηση των τεσσάρων, εξίσου σημαντικών, ιστοριών που διηγείται η Simone στο κοινό της. Η ένταση στο τελευταίο μέρος κορυφώνεται, λόγω της ολοκλήρωσης όλων όσων ήθελε να δηλώσει μέσω της μουσικής της.
- Το τελευταίο, ωστόσο, χρονικά εκ των τριών τραγουδιών της που αναλύονται, “To be young, gifted and black” (1970), αποτελεί μια αισιόδοξη ωδή για τους νέους της αφροαμερικανικής κοινότητας (“*To be young, gifted and black. Oh, what a lovely precious dream*”). Αντίθετα με τα προηγούμενα, βρίσκεται τονικά σε μείζονα κλίμακα, πιθανώς, λόγω της αισιόδοξίας που εκφράζει.

6.1.2 Η επιρροή των κοινωνικοπολιτικών συνθηκών στη ζωή της Lisa Simone

Η Lisa Simone βίωσε διαφορετικές κοινωνικές συνθήκες από τη μητέρα της, καθώς έζησε, κατά τη διάρκεια της παιδικής της ηλικίας, τις-επίσης έντονες- πολιτικές εξελίξεις στις ΗΠΑ τις δεκαετίες του 1950 και 1960. Η ίδια, όμως, δεν έχει δηλώσει ποτέ δημοσίως κάποιο ρατσιστικό βίωμα που τη στιγματίσει. Στην ενήλικη ζωή της, σύμφωνα με την έρευνα, δεν προκύπτει επίσης άμεση εμπλοκή της σε πολιτικές οργανώσεις και δράσεις.

- ◆ Σε ό,τι αφορά την επαγγελματική της πορεία:
 1. Δεν επηρεάστηκε άμεσα σε αυτόν τον τομέα από τα πολιτικά κινήματα των δεκαετιών που προαναφέρθηκαν, καθώς ξεκίνησε την πορεία της στο τραγούδι τη δεκαετία του 1990, τη στιγμή που αυτά δεν ήταν στον ίδιο βαθμό έντασης. Υπενθυμίζεται πως η δράση των οργανώσεων του «Κινήματος Πολιτικών Δικαιωμάτων», περιορίστηκε σημαντικά από το 1974 και έπειτα.
 2. Δε αναφέρονται βιώματα ρατσιστικής αντιμετώπισης από ανθρώπους που συναναστράφηκε σε επαγγελματικό επίπεδο, ούτε στη μουσική της καριέρα αλλά ούτε και στην εργασία της στην πολεμική αεροπορία των ΗΠΑ.
 3. Δεν υπάρχουν δεδομένα για εμπλοκή της στο τρίτο φεμινιστικό κίνημα, το οποίο ήταν σε εξέλιξη από την αρχή της μουσικής της πορείας.
- ◆ Σε ό,τι αφορά την προσωπική της ζωή:
 1. Η σχέση με τη μητέρα της, αντιπροσωπεύοντας το εγγύτερο προσωπικό περιβάλλον, κλονίστηκε λόγω του πολιτικού αγώνα της δεύτερης, όπως αναφέρθηκε ήδη.
 2. Η Lisa επέλεξε ως τόπο κατοικίας της δικής της οικογένειας τη Γαλλία και όχι τις ΗΠΑ, πιθανόν λόγω των διαφορών που ενυπάρχουν στις κοινωνικές συνθήκες των δύο χωρών.

3. Οι κοινωνικές συνθήκες δεν φαίνεται να λειτούργησαν ανασταλτικά ως προς την προσωπική της εξέλιξη.
- ◆ Σε ό,τι αφορά την ψυχολογία της:
 1. Οι περιρρέουσες κοινωνικοπολιτικές συνθήκες που βίωσε, ακόμα και ως παρατηρητής ρατσιστικών συμπεριφορών στον κοινωνικό της περίγυρο, φαίνεται ότι την επηρέασαν σημαντικά. Αυτό επιβεβαιώνεται μέσα από το τραγούδι της “Finally Free”, στο οποίο κάνει αναφορά στις ανισότητες αυτές και στην επιρροή τους στην ψυχοσύνθεση της ίδιας (“*But I faced my fears, cried an ocean of tears*”).
 2. Ακόμη, η αδιαφορία των ανθρώπων για τους συνανθρώπους τους και η κοινωνική αποξένωση της σύγχρονης κοινωνίας, διακριτό στοιχείο της δικής της εποχής, φαίνεται πως άσκησαν, ως έναν βαθμό, επιρροή πάνω της. Αυτό διαφαίνεται και μέσα από το τραγούδι της, “Revolution”, και συγκεκριμένα από τους στίχους: “*No more people trusting people, it shouldn't be that way*” και “*But yet it seems that we're only getting in each other's way*”.
 3. Η σχέση της με τη μητέρα της και τα βίαια ξεσπάσματα που εκείνη είχε απέναντί της, την έφεραν αντιμέτωπη με σοβαρά ψυχολογικά θέματα, όπως θα αναλυθεί στην επόμενη υποενότητα.

6.1.3 Η σχέση των Nina και Lisa Simone σε συνάρτηση με τα κοινωνικοπολιτικά τους βιώματα

Όπως διαπιστώθηκε από την έρευνα, η επιρροή των πολιτικών συνθηκών στη ζωή της Lisa Simone, δεν ήταν εξίσου έντονη με αυτή της μητέρας της. Υπήρξε, όμως, μια «έμμεση» επιρροή από τα βιώματα που είχε ως παιδί, μέσα από την πολιτική δράση της μητέρας της, αλλά υπό ένα θετικότερο πρίσμα.

- ◆ Αυτά μπορούν να διαφανούν ή και να επιβεβαιωθούν από τους στίχους των δύο τραγουδιών της, που αναλύθηκαν στην παρούσα εργασία:
 - “Revolution”: Είναι χαρακτηριστικοί οι στίχοι: “*But I wake up every morning like I always do, full of hope and with a smile on my face*”.
 - “Finally free”: Στο κομμάτι αυτό φαίνεται ο τρόπος με τον οποίο η ίδια απελευθερώθηκε από όσα στοίχειωναν τη μητέρα της (“*The goddess of justice has smiled upon me in the name of my mother*” και “*The entities that tried to deny me my rightful legacy are all gone*”). Εμφανίζεται σταδιακή κλιμάκωση στην έντασή του ανάλογα με τους στίχους, ενώ τα τελευταία ρεφραίν αποτελούν την κορύφωση της φωνητικής έντασης.
- ◆ Η σχέση, όμως, μητέρας-κόρης με αφορμή το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο διακρίθηκε και από έντονες ψυχολογικές μεταπτώσεις:
 - α. στην παιδική ηλικία της Lisa Simone: Η διαρκής απουσία της μητέρας της και η χρόνια δική της μετακίνηση σε άλλα μέρη, εκτός των ΗΠΑ, είχαν ως αποτέλεσμα τις συγκρούσεις στη σχέση τους από νεαρή ηλικία.
 - β. Η ψυχολογική επιβάρυνση της μητέρας της, είτε λόγω συνθηκών είτε λόγω ψυχοσύνθεσης είτε λόγω αλληλεπίδρασής τους, οδηγούσαν σε βίαια ξεσπάσματά, προκαλώντας ή οξύνοντας, ανοικτά ψυχολογικά τραύματα στην Lisa.

γ. Η σχέση τους και τα τραύματα αυτά, φαίνεται να οδήγησαν τη Lisa Simone μεγαλώνοντας, με τη βοήθεια ψυχολογικής υποστήριξης, να καταφέρει να υιοθετήσει μια θετικότερη στάση ζωής, με αισιοδοξία και να απελευθερωθεί από την «ευθύνη» που αισθανόταν η μητέρα της, ότι ο ρόλος της ως καλλιτέχνης ήταν να επηρεάσει και να αλλάξει τον κόσμο. Η απελευθέρωση αυτή περιγράφεται στο βιοματικό τραγούδι της “Finally Free”.

6.2 Η επιρροή και το στίγμα των δύο τραγουδιστριών στο κοινωνικοπολιτικό περιβάλλον

6.2.1 Η επιρροή και στίγμα της Nina Simone στο κοινωνικοπολιτικό περιβάλλον

Η Nina Simone, μέσω της δράσης και της «μουσικής διαμαρτυρίας» της, όπως φαίνεται και από τα συγκεκριμένα τραγούδια που διερευνώνται στην εργασία, κατάφερε να επηρεάσει ή και να εκφράσει το κοινωνικοπολιτικό περιβάλλον, και ιδιαίτερα να ενθαρρύνει τα μέλη της κοινότητάς της να συνεχίσουν να διαμαρτύρονται και να διεκδικούν ίσα δικαιώματα. Ειδικότερα:

1. Τα τραγούδια διαμαρτυρίας της έγιναν ιδιαίτερα γνωστά για τα διαχρονικά τους μηνύματα, την ιδιαίτερη μουσική τους σύνθεση αλλά και την έντονη ερμηνεία της ίδιας της Simone, ενώ σημείωσαν σημαντική εμπορική επιτυχία, όπως ειπώθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο.
2. Μέσω των τραγουδιών της προσπάθησε να επικοινωνήσει μηνύματα και στο λευκό κοινό, προωθώντας την ισότητα. Παράδειγμα αποτελεί η εμφάνισή της στο Carnegie Hall το 1964, μπροστά σε ένα κοινό κατά βάση αποτελούμενο από λευκούς, ερμηνεύοντας το “Mississippi Goddam”. Στην εμφάνιση αυτή απευθύνθηκε στο κοινό λέγοντας: “*The name of this tune is Mississippi Goddam. And I mean every word of it!*” και “*I bet you thought I was kidding, didn't you*”. Με άλλα λόγια, τα σημεία ομιλίας στο κοινό αποτελούν δείγμα της προσπάθειας της να το επηρεάσει.
3. Άσκησε μια σημαντική επιρροή στον καλλιτεχνικό χώρο και άφησε το προσωπικό της στίγμα στην τζαζ μουσική. Τραγούδια της έχουν, μεταγενέστερα, επανεκτελεστεί από άλλους μουσικούς, όπως οι Aretha Franklin, Count Bessie και άλλοι. Επηρεάσε ακόμη και καλλιτέχνες σε διαφορετικά μουσικά ιδιώματα από το δικό της, τόσο με τον καλλιτεχνικό ρόλο της όσο και με την προσωπικότητά της, όπως οι Elton John και John Lennon.

6.2.2 Η επιρροή και στίγμα της Lisa Simone στο κοινωνικοπολιτικό περιβάλλον

Αν και η Lisa Simone είναι ιδιαίτερα αγαπητή στο κοινό λόγω του προσιτού και ευχάριστου χαρακτήρα της, σε αντίθεση με την απόμακρη στάση της μητέρας της από αυτό, τα τραγούδια της δεν έγιναν εξίσου δημοφιλή και συνεπώς η ίδια δεν επηρεάσε το κοινό στον ίδιο βαθμό με τη μητέρα της. Αυτό συνέβη λόγω:

1. της μικρότερης κλίμακας εμπλοκής της στα πολιτικά ζητήματα, γεγονός που αποτρέπει τους μελετητές να εντάξουν το σύνολο του έργου της στη «μουσική διαμαρτυρία».
 2. της εποχής που δρα καλλιτεχνικά. Η εποχή που ο αγώνας της αφροαμερικανικής κοινότητας ήταν σε διαρκή ακμή και εξέλιξη, δηλαδή οι δεκαετίες από το 1950 μέχρι το 1970, προηγείται χρονικά της «αυγής» της επαγγελματικής της πορείας στη μουσική. Η τελευταία, υπενθυμίζεται ότι ξεκινά στις αρχές τις δεκαετίες του 1990.
 3. Έγραψε και τραγούδησε λιγότερα τραγούδια πολιτικού περιεχομένου, ενώ αρκετά από τα τραγούδια της έχουν ως θεματολογία την αγάπη και τη σχέση με τη μητέρα της. Η επί χρόνια εργασία της στην πολεμική αεροπορία, σε ένα αυστηρό και πειθαρχημένο περιβάλλον, πιθανόν να αποτέλεσε μία εκ των αιτιών για την επιλογή, συχνότερα, πιο ελεύθερων ή βιωματικών θεμάτων στα τραγούδια της, που δε σχετίζονται άμεσα με το κοινωνικοπολιτικό γίνεσθαι.
 4. Ωστόσο, υπάρχουν τραγούδια της στα οποία διαδίδεται το πολιτικό μήνυμα της ισότητας. Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελεί το “Revolution”, στο οποίο προσπαθεί να προωθήσει τη δημιουργία ενός κόσμου όπου θα επικρατεί ελευθερία και δικαιοσύνη (“*I’m not gonna let them take my joy and run away*” και “*Why can’t we fix our future? And give this world a brighter day*”). Η χρήση ομιλητικής εκφοράς των στίχων στο παρόν τραγούδι εξυπηρετεί την προσπάθεια της να προβληματίσει και να επηρεάσει το κοινό.
- ◆ Γενικά, η εικόνα που μένει για τη Nina Simone είναι ότι με την τέχνη της αλλά και τη ζωή της ήταν, έως ένα βαθμό, κομμάτι των πολιτικών - κοινωνικών δρώμενων, τόσο ως δέκτης όσο και ως πομπός, ενώ για τη Lisa Simone ότι υπήρξε το «σφουγγάρι» που απορρόφησε μεν ισχυρούς κραδασμούς, με ό,τι αυτό μπορεί να σημαίνει για την ευάλωτη ψυχολογία ενός παιδιού, αλλά με σαφώς μικρότερη εμβέλεια για ό,τι την αφορούσε ως κοινωνικό υποκείμενο.

6.3 Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Με αφορμή την παρούσα εργασία θα μπορούσε να δοθεί περισσότερη έμφαση σε άλλες πτυχές του θέματος, δημιουργώντας ιδέες για νέες έρευνες. Για παράδειγμα:

- Πώς η πολιτική δράση της Nina Simone επηρέασε μεταγενέστερους καλλιτέχνες, τόσο μουσικά όσο και σαν προσωπικότητες.
- Ο ρόλος της Lisa Simone στη διατήρηση της κληρονομιάς του έργου της μητέρας της μέχρι σήμερα.
- Πώς η μουσική και ο ρόλος της Nina Simone μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε εκπαιδευτικά προγράμματα για την προαγωγή της κοινωνικής δικαιοσύνης.

- Τέλος, από άποψη καθαρά μουσικής προσέγγισης, ενδιαφέρον θα παρουσίαζε η εκτενής σύγκριση μεταξύ των δύο καλλιτεχνών ως προς το μουσικό ιδίωμα, τη φωνητική τοποθέτηση, την ενορχήστρωση των τραγουδιών τους κ.α.

Βιβλιογραφία

1. Βιβλία

- Acker, Kerry. *“Women in the Arts”*: Nina Simone. Chelsea House Pub, 2004.
- Berendt, Joachim-Ernst. *To βιβλίο της Jazz*. Translated by Κώστας Νάσος. Αθήνα: Νάσος EDNA intertranspublishers, 1995.
- Benson, Sonia and Brannen Jr., Daniel E. and Valentine, Rebecca. *U•X•L Encyclopedia of U.S. History*. USA: Gale Cengage Learning, 2009.
- https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/7489512/mod_resource/content/1/U_X_L_Encyclopedia_of_U_S_History.pdf.
- Chilton, John. *Ιστορία της τζαζ*. Translated by Άρις Γεωργίου. Αθήνα: Εκδόσεις Υποδομή, 1981.
- Crow, Bill. *Jazz Anecdotes*. Oxford University Press, 1990.

https://books.google.gr/books?id=vQAcHPucrD4C&pg=PR13&hl=el&source=gbs_selected_pages&cad=1#v=onepage&q&f=false.

- Fox, Richard G. and Starn, Orin. *“Between Resistance and Revolution: Cultural Politics and Social Protest”*. New Brunswick: Rutgers University Press, 1997.
<https://www.proquest.com/docview/198064853?sourcetype=Scholarly%20Journals>.
- Gioia, Ted. *The History of Jazz*. New York: Oxford University Press, 1997.
- Hobsbawm, Eric, trans. Τάκης Τσήρος. *The Jazz Scene 2nd edition*. Αθήνα: Εξάντας, 1993.
- Lynskey, Dorian. *“33 Revolution per minute History of Protest Song, Billie Holiday”*. New York: Ecco, 2011.
https://www.academia.edu/8837148/Book_and_Author_33_Revolutions_per_minute_A_history_of_protest_songs_from_Billie_Holiday_to_Green_Day.
- *Masters of Jazz: Η διαχρονική βιβλιοθήκη και συλλογή της τζαζ- Nina Simone*. Αθήνα: Τέσσερα Πι, 2011.
- Παπαδημητρίου, Σάκης. *Εισαγωγή στη τζαζ*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 1994.
- Peterson, Gilles and Baker, Stuart. *“Freedom, Rhythm & Sound: Revolutionary Jazz Original Cover Art 1965–83”*. Soul Jazz Records, 2017.

https://docs.google.com/document/d/1mofrThcRSYEGbkd3IN3-p-xG7zYSof-7o5_ESErNtOM/edit.

- Simone, Nina and Clearly, Stephen. *I put a spell on you*. USA: Hachette Books, 2020.
- Skinner Keller, Rosemary and Radford Ruether, Rosemary and Cantlon, Marie. *Encyclopedia of Women and Religion in North America: Women and Religion: Methods of Study and Reflection* Indiana University Press, 2006.

https://www.google.gr/books/edition/Encyclopedia_of_Women_and_Religion_in_No/EoJrHDirVQUC?hl=el&gbpv=1&dq=Encyclopedia+of+Women+and+Religion+in+North+America:+Women+and+Religion:+Methods+of+Study+and+Reflection&printsec=frontcover.

- Spears, Richard A. *American Slang Dictionary: The Ultimate Reference to Nonstandard Usage, Colloquialisms, Popular Jargon, and Vulgarisms, 4th ed.* Chicago: McGraw-Hill, 2017.

https://dl.avasshop.ir/worksheet/vocabulary/dictionary_of_american_slang.pdf.

- Stearns, Marhsall W. *The story of Jazz.* USA: Oxford University Press, 1973.
- Stephens Jr, Otis H. and Scheb II, John M. ‘*American Constitutional Law, Volume II: Civil Rights and Liberties*’. USA: Thomson Wadsworth, 2008.

<http://ndl.ethernet.edu.et/bitstream/123456789/63130/1/Otis%20H.%20Stephens.pdf>.

- Wise Rowe, Sheila. “*Young, gifted and black*”. InterVarsity Press, 2022.

<https://www.ivpress.com/Media/Default/Downloads/Excerpts-and-Samples/A0355-excerpt.pdf>.

2. Αρθρα

- Bhattacharjya, Manjima and Birchall, Jenny and Caro, Pamela and Kelleher, David and Sahasranaman, Vinita. ‘Why Gender Matters in Activism: Feminism and Social Justice Movements’, *Gender & Development* 21, τχ. 2 (2013): Accessed by June 8, 2024.

https://www.jstor.org/stable/24697248?searchText=Why+Gender+Matters+in+Activism+Feminism+and+Social+Justice+Movements%27%2C+Gender+Development&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3DWhy%2BGender%2BMatters%2Bin%2BActivism%253A%2BFeminism%2Band%2BSocial%2BJustice%2BMovements%25E2%2580%2599%252C%2BGender%2B%2526%2BDevelopment%26so%3Drel&ab_segments=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&refreqid=fastly-default%3A30a395134ed8a0179e2257215a4b5632.

- Blake, J. Herman and Cleaver, Eldridge. “Black Nationalism”, *The Annals of American Academy of Political and Social Science* 382 (1969): Accessed by June 8, 2024.

<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/000271626938200103>.

- Brooks, Daphne A. “Nina Simone’s Triple Play”, *Callaloo* 34, τχ. 1 (201): Accessed by June 8, 2024.

https://www.jstor.org/stable/41242603?searchText=nina+simone+triple+play&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3Dnina%2Bsimone%2Btriple%2Bplay%26so%3Drel&ab_segments=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&refreqid=fastly-default%3A13529d919595de332b472d5265cfc73d.

- Burson, George. ‘The Black Civil Rights Movement’, *OAH Magazine of History* 2, τχ. (1986): Accessed by June 8, 2024.

<https://academic.oup.com/maghis/article-abstract/2/1/35/1215680>.

- Clark, Kenneth B. ‘The Civil Rights Movement: Momentum and Organization’, *Daedalus* 95, τχ. 1. (1966): Accessed by June 8, 2024.

<https://www.jstor.org/stable/pdf/20026973.pdf>.

- Claridad, Jonathan. “Leaders and Players: The Role of Jazz Artists as Civil Rights Activists, Historical Perspectives: Santa Clara University Undergraduate Journal of History”, Series II 24, τχ. 14 (2019): Accessed by June 8, 2024.
<https://scholarcommons.scu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1187&context=historical-perspectives>.
- Denisoff, R. Serge. ‘Protest Songs: Those on the Top Forty and Those of the Streets’, *American Quarterly* 22, τχ. 4 (1970): Accessed by June 8, 2024.
https://www.jstor.org/stable/2711871?searchText=R.+Serge&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3DR.%2BSerge%26so%3Drel&ab_segments=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&refreqid=fastly-default%3Aa771e27baae4f7618efc36e200ecb420.
- Dunkel, Mario. ‘Marshall Winslow Stearns and the Politics of Jazz Historiography’, *American Music* 30, τχ. 4 (2012): pages. Accessed by June 8, 2024.
<https://www.jstor.org/stable/10.5406/americanmusic.30.4.0468>.
- Fairclough, Adam. ‘Historians and the Civil Rights Movement’, *Journal of American Studies* 24, τχ. 3 (1990): Accessed by June 8, 2024.
https://www.jstor.org/stable/27555365?searchText=Historians+and+the+Civil+Rights+Movement&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3DHistorians%2Band%2Bthe%2BCivil%2BRights%2BMovement%26so%3Drel&ab_segments=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&refreqid=fastly-default%3Ae63535a53972395f6756d2e3c3e8c52b.
- Feldstein, Ruth. ‘I Don’t Trust You Anymore’: Nina Simone, Culture, and Black Activism in the 1960s’, *Journal of American History* 91, τχ. 4 (2005): Accessed by June 8, 2024.
https://www.jstor.org/stable/3660176?searchText=I+don%27t+trust+you+anymore&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3DI%2Bdon%2527t%2Btrust%2Byou%2Banymore%26so%3Drel&ab_segments=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&refreqid=fastly-default%3Aa11b5f56c227b28d8bb662488e6e660b.
- Gridley, Mark and Maxham, Robert and Hoff Robert. ‘Three Approaches to Defining Jazz’, *The Musical Quarterly* 73, τχ. 4 (1989): pages. Accessed by June 8, 2024.
<https://www.jstor.org/stable/741817>.
- Harper, Frederick D. “The Influence of Malcolm X on Black Militancy”, *Journal of Black Studies* 1, τχ. 4 (1971): Accessed by June 8, 2024.
https://www.jstor.org/stable/2783817?searchText=Malcolm+x&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3DMalcolm%2Bx%26so%3Drel&ab_segments=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&refreqid=fastly-default%3Acfe4d11d767a388623d00ffcab617476.
- Harris, Jessica C. “Revolutionary Black Nationalism: The Black Panther Party”, *The Journal of Negro History* 86, τχ. 3 (2001): Accessed by June 8, 2024.
<https://www.jstor.org/stable/1562458?searchText=black+panthers+party&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3Dblack%2Bpanthers%2Bparty%26>

[so%3Drel&ab_segments=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&refreqid=fastly-default%3A47c5ebe78c65f63a1b1f75b2e2704471.](https://www.jstor.org/stable/41809995)

- Heard, Danielle C. "DON'T LET ME BE MISUNDERSTOOD": Nina Simone's Theater of Invisibility, *Callaloo* 35, τχ. 4 (2012): pages. Accessed by June 8, 2024. <https://www.jstor.org/stable/41809995>.
- Hobson, Janell. 'Everybody's Protest Song: Music as Social Protest in the Performances of Marian Anderson and Billie Holiday', *Signs: Journal of Women in Culture and Society* 33, τχ. 2 (2008): Accessed by June 08, 2024. <https://doi.org/10.1086/521057>.
- Hofstetter, C. Richard. "Political Disengagement and the Death of Martin Luther King", *The Public Opinion Quarterly* 33, τχ. 2 (1968): Accessed by June 8, 2024. https://www.jstor.org/stable/2747758?searchText=Political+Disengagement+and+the+Death+of+Martin+Luther+king&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3DPolitical%2BDisengagement%2Band%2Bthe%2BDeath%2Bof%2BMartin%2BLuther%2Bking%26so%3Drel&ab_segments=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&refreqid=fastly-default%3Af05e233c3793330302d7de6445d57eaf.
- Kernodle, Tammie L. 'Black Women Working Together: Jazz, Gender, and the Politics of Validation', *Black Music Research Journal* 34, τχ. 1 (2014): Accessed by June 8, 2024.

https://www.jstor.org/stable/10.5406/blacmusiresej.34.1.0027?searchText=black+women+working+together+jazz&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3Dblack%2Bwomen%2Bworking%2Btogether%2B%2Bjazz%26so%3Drel&ab_segment_s=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&refreqid=fastly-default%3Ae4429bf35a28912534353ef46d8312f1.

- Kowalski Dougherty, Carissa. 'The Coloring of Jazz: Race and Record Cover Design in American Jazz, 1950 to 1970', *Design Issues* 23, τχ. 1 (2007): Accessed by June 8, 2024.

https://www.jstor.org/stable/25224088?searchText=The+Coloring+of+Jazz+Race+and+Record+Cover+Design+in+American+Jazz%2C+1950+to+1970&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3DThe%2BColoring%2Bof%2BJazz%253A%2BRace%2Band%2BRecord%2BCover%2BDesign%2Bin%2BAmerican%2BJazz%252C%2B1950%2Bto%2B1970%26so%3Drel&ab_segments=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&refreqid=fastly-default%3Aa1d3fd9bd92f9ec40d9d3b21a77ecb2c.

- Lehman, Christopher Paul. 'Civil Rights in Twilight: The End of the Civil Rights Movement Era in 1973', *Journal of Black Studies* 36, τχ. 3 (2006): Accessed by June 8, 2024.

<https://www.jstor.org/stable/40035018>.

- McArthur Harris, Lauren. "Listening for history: Using Jazz Music as a Primary Source", *Social Education* 80, τχ. 3 (2016): pages. Accessed by June 8, 2024.

<https://www.mesaartscenter.com/download.php/engagement/jazz-a-to-z/resources/archive/2016-2017/teacher-resources/listening-for-history-using-jazz-music-as-a-primary-source>.

- McMichael, Robert K. "We Insist-Freedom Now!": *Black Moral Authority, Jazz, and the Changeable Shape of Whiteness*, *American Music* 16, τχ. 4 (1998): Accessed by June 8, 2024.

https://www.jstor.org/stable/3052287?searchText=we+insist&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3Dwe%2Binsist%26so%3Drel&ab_segments=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&refreqid=fastly-default%3A5f65dd59c2f7ca9645af7834651d47bb.

- Mena, Jasmine A. and Saucier, Khalil P. "Don't Let Me Be Misunderstood: Nina Simone's Africana Womanism", *Journal of Black Studies* 45, τχ. 3 (2014): first-last. Accessed by June 8, 2024.

<https://doi.org/10.1177/0021934714528512>.

- Merriam, Alan P. and Garner, Fradley H. "Jazz-The Word", *Ethnomusicology* 12, τχ. 3 (1968): pages. Accessed by June 8, 2024.

<https://www.jstor.org/stable/850032>.

- Monson, Ingrid. 'Monk Meets SNCC', *Black Music Research Journal* 19, τχ. 2 (2019): Accessed by June 8, 2024.

https://www.jstor.org/stable/779341?searchText=Ingrid+Monson%2C+%27Monk+Meets+SNCC%27%2C&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3DIngrid%2BMonson%252C%2B%25E2%2580%2598Monk%2BMeets%2BSNCC%25E2%2580%2599%252C%26so%3Drel&ab_segments=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&refreqid=fastly-default%3A31d96cf7d9f499989676813e03d0c67e.

- Peraino, Judith and. Cusick, Suzanne G. "Music and Sexuality", *Journal of the American Musicological Society* 66, τχ. 3 (2013): Accessed by June 8, 2024.

<https://doi.org/10.1525/jams.2013.66.3.825>.

- Porter, Lewis. "She Wiped All the Men Out", *Music Educators Journal* 71, τχ. 1 (1984): Accessed by June 8, 2024.

<https://doi.org/10.2307/3396332>.

- Rosenthal, David H. 'Jazz in the Ghetto: 1950-70', *Popular Music* 7, τχ. 1 (1988): Accessed by June 8, 2024.

https://www.jstor.org/stable/853075?searchText=David+H.+Rosenthal%2C+%27Jazz+in+the+Ghetto+1950-70%27&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3DDavid%2BH.%2BRosenthal%252C%2B%25E2%2580%2598Jazz%2Bin%2Bthe%2BGhetto%253A%2B1950%25E2%2580%259370%25E2%2580%2599%26so%3Drel&ab_segments=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&refreqid=fastly-default%3A26b0bc570da69d1ec656924ff2433491.

3. Ιστοσελίδες

- 16th Street Baptist Church Bombing'. *Wikipedia*. Accessed by June 1, 2024.

https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=16th_Street_Baptist_Church_bombing&ol did=1226808512.

- “A World of Music With Lisa Simone”. LisaSimone.com. Accessed by June 2, 2024. <https://lisasimonemusic.com/discography/>.
- “Aretha Franklin | Artist | GRAMMY.com”, Grammy. Accessed by June 1, 2024. <https://www.grammy.com/artists/aretha-franklin/11503>.
- “Check Out My Performance History”. LisaSimone.com. Accessed by June 2, 2024. <https://lisasimonemusic.com/my-performance-history/>.
- Ella Fitzgerald Awards. Accessed by June 5, 2024. <https://www.ellafitzgerald.com/awards/>.
- Fields, Liz. “The story behind Nina Simone’s protest song Mississippi Goddam”. Pbs. 14 January , 2021. Accessed by June 24, 2024. <https://www.pbs.org/wnet/americanmasters/the-story-behind-nina-simones-protest-song-mississippi-goddam/16651/>
- Garbus, Liz. Τι συνέβη, κυρία Σιμόν;. Netflix, 26 June, 2015, video, 1h 42m. <https://www.netflix.com/title/70308063>.
- Kousser, Joseph Morgan. “Jim Crow Laws”. Research, January, 2013. https://www.researchgate.net/publication/292215696_Jim_Crow_Laws.
- “LABEL LABORIE JAZZ - Productions - All is well’. Laborie Jazz. Accessed by June 6, 2024. <https://www.laboriejazz.fr/en/albums/lisa-simone-all-is-well>.
- “Lisa Simone-In Need of Love”. Discogs. Accessed by June 8, 2024. <https://www.discogs.com/release/14479534-Lisa-Simone-In-Need-Of-Love>.
- Lisa Simone, Wikipedia, May 23, 2024, https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Lisa_Simone&oldid=1225361198.
- Nina Simone | Biography, Music & News | Billboard’, Billboard. Accessed by May 31, 2024. <https://www.billboard.com/artist/nina-simone/chart-history/hsi/>.
- “Nina Simone - Four Women, 1966”, Discogs. Accessed by May 31, 2024. <https://www.discogs.com/master/1260209-Nina-Simone-Four-Women>.
- Simone, Lisa. “All is well for Lisa Simone”. FRANCE 24 English, 30, September, 2014, Video, 11:51. <https://youtu.be/J2QiPSFesBU?si=RV4SHkmPjDufjbEN>.
- Simone Broadway Cast & Staff, IBDB. Accessed by June 8, 2024. <https://www.youtube.com/watch?v=FGeFed6UZzg>.
- Simone Lisa, “Lisa Simone finds her own voice”, FRANCE 24 English, youtube, 12, April, 2016, 11:57. <https://www.youtube.com/watch?v=kc5qEtLc5Tw>.
- Simone Lisa, “Lisa Simone: interview et session Qobuz”, Qobuz, youtube, 25, September, 2014, 17:19. <https://www.youtube.com/watch?v=FGeFed6UZzg>.

- Simone Lisa, “LISA SIMONE WHOSE MOTHER IS NINA SIMONE, EX PRODUCER OF THE BROADWAY MOVIE-MUSICAL SOUL DOCTOR”, youtube, 8, June, 2023, 5:20.
<https://www.youtube.com/watch?v=ngpqEbhunUs>.
- Simone Lisa, “My Music is my Testimony...and each song I have written has a story that led to its creation”, Lisa Simone, youtube, 29, July, 2020, 05:03.
<https://www.youtube.com/watch?v=ervHs5kguHg>.
- Simone, Nina. Nina Simone on BBC HARDtalk 1999. BBC HARDtalk, 24, April, 2017, 24:25.
https://www.youtube.com/watch?v=8olEruTT_io.
- “Simone on Simone”, Koch Records. Accessed by June 8, 2024.
<https://www.amazon.com/Simone-SIMONE/dp/B0016GLX3U>.
- Simone, Lisa and Reeves, Dianne and Wright, Lizz and Kidjo, Angelique. “Four Women”. Youtube. May 21, 2013. Video, 07:32.
https://www.youtube.com/watch?v=7R_Qk1AN5S4.
- Tucker, Mark and Jackson Travis A. “Jazz”. Grove Music Online, 30 June, 2020.
<https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/display/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-90000358106>.
- “Young, Gifted and Black”. Wikipedia. Accessed by May 19, 2024.
<https://www.billboard.com/artist/nina-simone/>.

4. Εφημερίδες

- “Simone laid to rest”, Sun Journal (Lewiston Maine), Apr. 26, 2003.
https://news.google.com/newspapers?nid=1914&dat=20030426&id=qCtHAA_AAIBAJ&sjid=3fMMAAAAIBAIAJ&pg=2736,4888922.

5. Διπλωματικές εργασίες-Διατριβές-Εκθέσεις-Συμπόσια

- Chisale, Sinenhlanhla Sithulisiwe. ‘Patriarchy and Resistance: A Feminist Symbolic Interactionist Perspective of Highly Educated Married Black Women’. Master thesis, University of South Africa, 2017.
<https://core.ac.uk/download/pdf/154915165.pdf>.
- Equal Justice Initiative. *SLAVERY IN AMERICA: The Montgomery Slave Trade Report*, 2018.
https://eji.org/wp-content/uploads/2020/08/slavery_report-08-20-20- web.pdf
- Farley, Jeff. “Making America’s music: Jazz History and Jazz Preservation Act”. Thesis, University of Glasgow, 2006.
https://www.academia.edu/1302393/Making_Americas_Music_Jazz_History_and_the_Jazz_Preservation_Act.
- Gammage, Christa R. ‘Freedom Now!: The Function of Jazz in the Civil Rights Movement’. Senior project, Bard College, 2019.

https://digitalcommons.bard.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1052&context=senpr oj_s2019.

- Gridley, Mark. 'Misconceptions in Linking Free Jazz with the Civil Rights Movement', College Music Society 47. College Symposium, Heidelberg University, 2007.

https://www.researchgate.net/publication/259931555_Misconceptions_in_Linking_Free_Jazz_with_the_Civil_Rights_Movement.

- Haradhan Kumar Mohajan, 'Four Waves of Feminism: A Blessing for Global Humanity', *Studies in Social Science & Humanities* 1, τχ. 2 (2022): Accessed by June 8, 2024.

https://www.researchgate.net/publication/362945182_Four_Waves_of_Feminism_A_Blessing_for_Global_Humanity.

- Humphrey C., Nathaniel. "A change is gonna come: Music and It's Role in the Civil Rights Movement" Phd diss, Murray State University Honors College, 2021.

<https://digitalcommons.murraystate.edu/honorstheses/102/>.

- Kattleman, Terry S. 'IT DON'T MEAN A THING (IF IT AIN'T GOT THAT KA-CHING): A HISTORY OF FEDERAL JAZZ POLICY'. Master thesis, Long Island University, 2013.

https://www.academia.edu/42213976/IT_DONT_MEAN_A_THING_IF_IT_AIN_T_GOT_THAT_KA_CHING_A_HISTORY_OF_FEDERAL_JAZZ_POLICY.

- Kimberly Springer, 'Third Wave Black Feminism?', *Signs: Journal of Women in Culture and Society* 27, τχ. 4 (2002): Accessed by June 8, 2024.

https://www.jstor.org/stable/10.1086/339636?searchText=Kimberly+Springer%2C+T hird+Wave+Black+Feminism&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3DKimberly%2BSpringer%252C%2BThird%2BWave%2BBlack%2BFeminism%253 F%26so%3Drel&ab_segments=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&refreqid=fastly-default%3A9668a88f8e298a4cd021a1478d89a9af.

- Knauer, Wolfram. "Gender and Identity in Jazz, Darmstadt Studies in jazz Research 14". Darmstadt: JazzInstitut Darmstadt, 2016.

<https://www.wolke-verlag.de/wp-content/uploads/2018/06/Wolfram-Knauer-Gender-and-Identity-in-Jazz.pdf>.

- Langston, Donna. "Black Civil Rights, Feminism and Power", *Race, Gender & Class* 5, τχ. 2 (1998): Accessed by June 8, 2024.

https://www.jstor.org/stable/41675328?searchText=Black+Civil+Rights%2C+Fem inism+and+Power&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3DBlac k%2BCivil%2BRights%252C%2BFeminism%2Band%2BPower%26so%3Drel&a b_segments=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&refreqid=fastly-default%3A9c739868cca8a1a5b925031e18f2c231.

- Murray Allison, William. "One Man's Journey Through the History of Jazz as a Transformative Process: How the Music and Culture of Jazz has Changed the World". Research, 2016.

https://www.academia.edu/41522050/Book_of_jazz_as_a_transformative_process.

- Norman Michael, Goecke. “What is Stake in Jazz Education? Creative Black Music and the Twenty-First-Century Learning Environment”. Degree Doctor of Philosophy, Ohio State University, 2016.
https://www.academia.edu/25236018/What_Is_at_Stake_in_Jazz_Education_Creative_Black_Music_and_the_Twenty_First_Century_Learning_Environment.
- Novotný, Ladislav. “The History of Racial Consciousness in African American Jazz Community”. Bachelor Thesis, MASARYK UNIVERSITY, 2018.
https://is.muni.cz/th/pplht/History_of_racial_consciousness_in_jazz.pdf.
- Ross, Larry. “*African American Jazz Musicians in the Diaspora*”. Thesis, Em Texts, 2002.
https://www.researchgate.net/publication/280520454_African_American_Jazz_Musicians_in_the_Diaspora.
- Zack, Ian. ‘Odetta Sings Ballads and Blues’. Essay, Library of Congress, 2020.
https://loc.gov/static/programs/national-recording-preservation-board/documents/Odetta_Zack.pdf.

6. Μουσικοί Δίσκοι:

The Jazz Messengers - Hard Bop, 1957, <https://www.discogs.com/master/264956-The-Jazz-Messengers-Hard-Bop>.